

Od 1. nov. dalje
naročnina mesečno
80 din, za inozem-
stvo 50 din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 din, za
inozemstvo 120 din.
Uredništvo:
Kopitarjeva ul. 6/III.
Tel. 40-01 do 40-05

SCLOVENE

Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Cek. rač. Ljubljana
št. 10.850 za naroč-
nino in št. 10.349
za inserate
Uprava: Kopitar-
jeva ulica 6
Tel. 40-01 do 40-05
Podruž.: Maribor,
Celje, Ptuj, Jesenice,
Kranj, Novo mesto,
Trbovlje

Vprašanja ogrske države

Obisk novega zunanjega ministra ogrske države, Ladislava Bardossyja, pri vodji nemške države daje povod k razmišljanjem, ki se tičejo tudi notranjih vprašanj ogrskega naroda, kakor so se izoblikovala po minuli svetovni vojni. Čeprav obisk ogrskega zunanjega ministra v Monakovem ni pomenil nobenega izrednega diplomatskega dogodka, pa ni nobenega dvoma, da se Nemčija sme trdno zanašati na državo, ki se je prva priključila trozvezi. V govorih, ki so bili tam izrečeni, je prišla povezanost ogrskega in nemškega naroda do izraza v prav posebnem poudarku dejstva, da je Nemčija največ doprinesla k temu, da se je Ogrski posrečilo izmuzniti se iz verig versajške pogodbe. To za Ogrsko brez dvoma pomeni naroden dvig in močno ter ugledno mesto v Podonavju. Zato lahko popolnoma pravilno razumemo komentarje ogrskega tiska, ki je ob priliki Bardossyjevega obiska, kar se tiče Ogrske, podčrtal, da sme Nemčija od nje pričakovati tudi v razvoju bodočih dogodkov ravnopravnost, odkritost in zvestobno.

Popolni priključek Ogrske k trem avtoritarnim vesilam sveta in pripravljenost te države, da vzame nase vse obveznosti, ki potekajo iz tega dejstva, pomeni nekaj posebnega v tem oziru, ker se režim na Ogrskem, čeprav predstavlja z načelom državnega vodstva pomešan parlamentarizem, torej nikakor ne prave in polne demokracije, ne sklada z narodnosocialistično ali fašistično vladavino. Prijatelji te vladavine se na Ogrskem ne smatrajo kot državotvorni element, ampak se, kolikor to pač gre, ako se preveč izdejstvujejo po svojem programu in načelih, celo kazensko zasledujejo. Poslanca Wirth in Kovacz, ki sta z zarotniki iz »puščičastega križa« nameravala prisiliti državnega upravitelja Horthija, da bi ustanovil diktaturo pod vodstvom majorja Szalasia, sta prišla s tovariši vred pred sodišče za zaščito države. Imamo torej režim, ki zunanje politično in vojaško vozi popolnoma po nemškem tiru, v notranje političnem pogledu pa vozi čisto po drugem. To je seveda mogoče le zaradi velike spretnosti, s katero vladajoča ogrska plast, ki ima za seboj tisočletno izkušnjo, vodi mednarodno politiko dežele v smislu svojega nacionalnega programa, opirajoč se na Nemčijo, tako da more svojo veliko sosedo vsak čas preprečiti, da je samo v interesu nemške države, če more Ogrska hkrati vladati sama sebe in urejati svoje notranje razmere tako, kakor to odgovarja miselnosti in razmeram ogrskega naroda samega ali vsaj njega pretežne večine. Zakaj, da pristihi fašizma na Ogrskem predstavljajo veliko manjšino, to je popolnoma na dlani.

Temu skuša seveda stranka »puščičastega križa« ugovarjati, češ, Ogrska se nahaja v mednarodnem pogledu v slabem položaju, ker prijateljstvo med Nemčijo in Ogrsko ne more biti popolno, če obe državi nista tudi glede politične miselnosti izenačeni. Tega ugovora pa ni težko zavrniti, saj se morejeto ogrski državniiki med drugimi sklicevati tudi na zgled Romunije, kjer se je pokazalo, da je bilo veliko boljše podpirati režim generala Antonescu, kakor pa pričakovati kaj od struj, ki niso zakoreninjene v tradiciji naroda in so, kakor je pokazala žalostna izkušnja, povzročile samo nerazumljiv kaos, kakor to ne more biti drugače, ako se naenkrat menja notranja skladnja države, ki je zakoreninjena v ljudskem bitju in njega zgodovini. Seveda pa imamo drug zgled, Avstrijo, kjer se je ta notranja struktura kljub vsem močnim pomislekom menjala, toda tukaj je imel na vsak način glavno besedo nacionalni činitelj, dočim imamo pri Ogrih opraviti z narodom, ki se svoje, od vseh drugih narodov zelo različne plemenske miselnosti drži z nenavadno vztrajnostjo in samozavestjo. Seveda predstavlja fašistični pokret vendarle element, ki nekoliko moti enotnost ogrskega državnega življenja in ostaja več ali manj nevšečen problem za vladajočo državniko.

Tako imenovani »puščičasti križi« so majhna družba, ki ima v poslanski zbornici tri duce poslancev, v magnatski zbornici pa trikrat manj. Najbolj znani voditelji so bivši feldmaršallajtnant Ruszkay, major bivšega generalnega štaba Szalasi, znameniti nacionalni ekonom, bivši ministri predsednik Imredy, bivši komandant armade Racz in ognjevit govornik ter časnikar Rainiss. Politično ne dosegajo vladajočih državnikov, ki jim je vladanje naravnost prirojeno in so šli skozi šolo velike politične spretnosti, toda nevarnost tega pokreta je v tem, da se ga je oprijel znaten del mladine in da ima precej pristavev tudi v armadi. Pokret je tudi agresiven in mikaven. Prvič je hudo protizidovski, kar mu zagotavlja siupatije tistega ljudskega sloja, ki je svoje socialne težave in gorje vedno rad deloma upravičeno, deloma neupravičeno vračal na žide. Drugič pa razvijajo »puščičasti križi« gospodno socialno propagando proti obstoječemu gospodarskemu redu, to se pravi, v prvi vrsti proti magnatstvu ali plemenskemu veleposestvu, ki je bilo na Ogrskem razlašeno v zelo zmernem obsegu, tako da ta sloj slej ko prej predstavlja največjo politično moč v državi, v kateri je plemstvo od nekdaj odločevalo usodo dežele. Bilo bi krivično, če bi temu sloju odrekli velike zasluge, ki jih ima predvsem za ohranitev ogrskega naroda in države, toda veliko vprašanje je, ali se bo mogel dolgo obdržati v vrenju sedanjega časa, ki le težko trpi premoč in privilegiran položaj tega stanu. Na vsak način je geslo razdelitve velike posesti brez odškodnine zelo privlačljivo in vlada nima lahke naloge, da izpodkoplje socialno prevratno miselnost z dalekosežnimi gospodarskimi reformami. Tako imenovani grofovski režim, kakor ga zmerjajo desničarji, je z ministrskim predsednikom, grofom Telekyjem, odkrito in intenzivno na delu, da izvede potrebne socialne reforme — seveda se bodo morale te reforme izkazati v praksi, tako da bo res mogoče miren razvoj države, ki je tja do minule svetovne vojne bila velfeudalna, v državo, v kateri bodo mogli vsi sloji biti postavljeni na raven dostojne socialne eksistence.

Borba zoper bojna gesla plemenskih in razrednih nagonov v smislu krščanske enakovernosti in pravice ni lahka. Treba pa je priznati,

Težišče bojov — na morjih

Poročila o velikih napadih na angleške trgovske ladje v Atlantiku in v Sredozemlju. — Letalsko delovanje manj obsežno. —

Napadi na Anglijo

Nemška poročila

Berlin, 24. marca. AA. DNB: Vrhovno poveljstvo poroča:

Podmornice, ki operirajo v severnem Atlantiku, so potopile za 27.500 ton sovražnikovega trgovskega brodogra. Med potopljenimi ladjami sta bili tudi dve tankovski ladji. Nemško letalstvo je nadaljevalo borbo proti angleškim pomorskim silam v Severnem morju, Atlantskem oceanu in na Sredozemskem morju. Tudi tu so bili doseženi uspehi. Ogledniška letala so potopila pri Orknejskem in Farörskem otočju dve manjši trgovski ladji s skupno tonažo 2500 ton. Pri Shetlandskih otokih je bil izveden uspešen napad v nizkem poletu na neko oboroženo sovražnikovo 6000 tonsko trgovsko ladjo.

V Bolgariji se premiki čet nadaljujejo po izdelanem načrtu.

Bitka za At'antik

Nemške vojne ladje in letala napadajo angleške konvoje

Berlin, 25. marca. AA. DNB objavlja naslednje podrobnosti o potopitvi 22 angleških trgovskih parnikov in sicer po izjavi nekega udeleženca.

Pred nekaj tedni smo zapustili naše vode. Ko smo pripluli na Atlantik, sta nas sprejela sneg in led. Med vso plovo je bilo silno mrzlo in spremljali so nas od časa do časa viharji. Naši mornarji so junaško prenesli vse vremenske težave. Pričakovali smo ukaz poveljnika brodogra, da začnemo z bojem. Nazadnje smo daleč na obzorju opazili dim, ki je plaval nad sovražnim parnikom. Takoj smo smer naših vojnihi ladij spremenili v smeri proti sovražniku. Iz naših topov, je nadaljeval očitvee, se je začel ogenj na sovražnika. Prvi strelji so bili obenem tudi že prvi zadetki. Neki angleški parnik je bil zadet v sredino. Angleški parniki so v istem trenutku začeli oddajati znake za pomoč. Z vseh naših ladij se je začelo hitro streljanje. Na nekaterih parnikih so eksplodirali kotli in so bili porušeni poveljniški mostovi. V kratkem času je bilo potopljenih 5 sovražnih parnikov s skupno tonažo 33.000 ton. Nadaljevali smo s svojim križarjenjem po oceanu in čakali na novo skupino sovražnih ladij. Vojna sreča nas ni prevarala, ker smo kmalu opazili večji sprevod avstralskih in indijskih parnikov. Na čelu sovražnega sprevoda je bila bojna ladja vrste »Malaja«. S sovražne ladje so začeli streljati na nas. Eno sovražno letalo je poletelo z bojne ladje in začelo krožiti nad skupino angleških parnikov. Zaradi močnega ognja z naših ladij se nam sovražno letalo ni približalo. Topniški dvoboj ni trajal dolgo. Zaradi močnega ognja našega topništva se je sovražnik moral umakniti in spremeniti svojo smer proti severu, da bi se izgubil v viharju. Pri tem pa ni vedel, da se bliža našim podmornicam, ki so križarile v teh vodah. V tej noči so naše podmornice potopile 33.000 ton sovražnega trgovskega brodogra, v naslednji noči pa je bilo potopljenega še 10.000 ton sovražnega brodogra. To je bil prvi uspeh sodelovanja naših vojnihi ladij in podmornic na Atlantiku. Našem oddelku vojnega brodogra se je posrečilo, da je čez dan potopil še en sovražni trgovski parnik z 8000 tonami.

Nadaljevali smo s križarjenjem. V spopadu s še enim sovražnim sprevodom smo potopili 10 parnikov s skupno 75.000 ton. Vsi sovražni parniki so bili potopljeni v času komaj 30 minut. Med nadaljnjim križarjenjem smo našli na še en sovražni parnik. S sovražnega parnika so začeli streljati, istočasno pa so poslali znake za pomoč. Naše vojne ladje so odgovorile s streljanjem. Na sovražnem parniku je padlo dve tretjini posadke. Ostale smo prevzeli na naše ladje. Ko smo vprašali nekega častnika angleške posadke, zakaj so začeli streljati, je odgovoril, da so začeli z ognjem samo zaradi demonstracije. Dasi je bilo v bližini več sovražnih bojnih ladij, smo nadaljevali z zbiranjem preživelih brodolomcev. Poleg ostalih sovražnih vojnihi ladij smo opazili tudi bojno ladjo vrste »Nelson«. Zopet se je začel ogenj iz naših topov. Toda sovražnik najbrž ni bil voljan sprejeti boja in se je umaknil ter izgubil v noči.

Ob koncu svoje izjave je ta očitvee rekel, da so nemške vojne ladje po teh uspehihi nadaljevale s križarjenjem po Atlantiku in čakale, da bi naletele na sovražnika.

Berlin, 24. marca. AA. DNB. Nemške podmornice poročajo, da so potopile 27.500 ton sovražnikovega trgovskega brodogra v Severnem Atlantiku. Med potopljenimi angleškimi ladjami so tudi tri cisternske ladje.

Angleška poročila

London, 24. marca. Reuter: Letalsko ministrstvo poroča:

V pretekli noči je majhno število sovražnih letal priletelo nad angleško ozemlje. Letala so vrgla manjše število bomb, ki so napravile nekaj škoda na hišah in nekaj ljudi ubile, nekaj pa ranile.

da se ogrska vlada pod državnim upraviteljem Horthyjem zelo prizadeva dvigniti najširše plasti ogrskega ljudstva, pri čemer jo podpira tudi katoliška Cerkev in njeni predstavniki, ki zabičujejo, da je treba glavno vprašanje ogrske države, gospodarsko in socialno preureditev, postaviti na podlago krščanskih družabnih načel in da je le tako mogoče premagati skrajna desničarska in levičarska gesla ter delavnost.

Odstranjevanje ruševin in čiščenje v Plymouthu, ki je bil že dvakrat zaporedoma napaden po nemškem letalstvu, hitro napreduje s pomočjo vojaštva. Vojaški oddelki so delali neprenehoma 48 ur in iskali trupla, ki jih odvažajo. Podre so bile mnoge zgradbe, ki so bile poškodovane pri zadnjem bombardiranju. — Vojaške oblasti so se pobrigale za mnoge osebe, ki so ostale brez strehe. Angleški kralj je poslal plymouthski občini brzojavbo, v kateri izraža občudovanje zaradi zadržanja prebivalstva, ki je trpelo dan po obisku kralja in kraljice. (AA)

Napadi na Nemčijo

Nemška poročila

Berlin, 24. marca. DNB: Nemško vrhovno poveljstvo poroča o angleških poletih nad nemškim ozemljem:

Od treh sovražnikovih letal, ki so na predvečer 23. marca letela nad nizozemsko obalo, sta bili dve letali tipa Bristol Blenheim zbiti v letalskem spopadu. Sovražnik je preteklo noč letel nad severno Nemčijo in napadel nemško prestolnico. Na razne stanovanjske dele mesta so bile vržene iz velike višine zažigalne in rušilne bombe, ki so na nekaterih krajih povzročile požare v ostrejši. Povzročena ni bila nobena vojaška škoda. Ubilih je bilo več oseb, še več pa ranjenih. Vse zadete osebe so se nahajale izven zavetilšč. Razen štirih letal, ki so bila zbita v Sredozemskem morju, je sovražnik izgubil še tri letala. Izgubilo se je šest nemških letal.

Kiel, 24. marca. DNB: Ponoči je več sovražnikovih letal priletelo nad kielsko področje. Toda zaradi hudega in točnega streljanja protiletalskega topništva se je morala polovica letal, ki so sodelovala, umakniti še prej, preden so dospela do obrobnihi delov mesta Kiela. Ostala sovražnikova letala so vrgla neznatno število rušilnih in zažigalnih bomb na mesto in bližnje okolice. Bombe so delno padle na mestne dele, kjer so le stanovanjske hiše, delno pa na njive, travnike in polja okrog mesta. Več požarov so povzročile zažigalne bombe, vendar so ogenj že v začetku po gasili. Bilo je več mrtvih in ranjenih med civilisti. V okolici mesta je bilo poškodovanih več zasebnih stanovanjskih poslopj. (AA)

Berlin, 24. marca. DNB: Kakor je DNB izvedel, so angleška letala ponoči letela nad severno Nemčijo. Nekatera letala so se skušala prebiti do Berlina. Ta poskus pa se je posrečil samo nekaterim angleškim letalom, ki so prišla do

Berlina. Sovražna letala so iz velike višine metala zažigalne bombe, ki so padle na stanovanjske dele mesta. Prizadejana škoda je neznatna. Protiletalski zaščitni oddelki so takoj v začetku srečno omejili požare, ki so izbruhnili. Ubilih je bilo nekaj meščanov, več pa je ranjenih. (AA)

Angleška poročila

London, 24. marca. Reuter: Letalsko ministrstvo poroča, da so danes bombniki vrste »Blenheim« bombardirali pristanišče in vojašnice v Cherbourg ter so bombe razdejale topniške postojanke. V Harfleurju so naši bombniki s strojnimi obstreljevali parado nemške vojske.

London, 24. marca. Reuter: Letalsko ministrstvo poroča:

Močnejše skupine naših bombnikov so ponoči napravile dolg pcelt globoko v notranost Nemčije. Dasi podrobnosti še niso znane, je do zdaj že objavljeno, da so bila med bombardiranimi mesti Berlin, Kiel, Hannover, kjer so bombe povzročile eksplozije in požare.

Druge skupine bombnikov so bombardirale pristanišča in letališča na področju Calaisa v severni Franciji.

Včeraj popoldne so naša pomorska bombna letala napravila dnevni napad na oporišče za nemške podmornice v pristanišču Quinbronu v Biskajskem zalivu (Francija), kjer so bile porušene vojašnice, ter na pristanišče v Brestu.

London, 24. marca. AA. Reuter: Letalsko ministrstvo poroča: Angleški bombniki so preteklo noč uspešno napadli Berlin, Kiel in Hannover. V Hannoveru so bile vržene bombe težkega kalibra, kakor tudi zažigalne bombe. Opazilo se je, da so nastale hude eksplozije. Razen tega so bili napadeni tudi manjši objekti na severozahodni obali Nemčije ter na zasedenem ozemlju. Kaže, da so bili nekateri teh napadov posebno uspešni. Enega povzročenih požarov v pomorskem oporišču Den Helder je bilo možno videti tudi z angleške obale. S teh operacij se eno naše letalo ni vrnilo. Prav tako se nista vrnila dve angleški letali obrežnega poveljstva, ki sta z ostalimi bombniki izvedli napade na sovražnikovo brodogra na morju pred holandsko obalo.

London, 24. marca. Reuter: Včeraj so skupine angleškega letalstva izvedle hude napade na vdorna pristanišča ob obali Rokava. Prav tako so letala izvedla hude napade na okolice Calaisa, in sicer v pretekli noči. Z jugovzhodne obale so opazili eksplozije bomb velikega kalibra, prav tako pa so opazili požare na francoski obali Rokava. (AA)

Sredozemska bojišča

V Albaniji

Italijanska poročila

Nekje v Italiji, 24. marca. AA. Stefani: Službeno sporočilo št. 290 glavnega stana italijanskih oboroženih sil se glasi:

Grško bojišče: Nič novega. Naši letalski oddelki so bombardirali naprave v Prevezi in sovražnikove ladje, ki so bile zasidrane v pristanišču Likura. Druga letala so bombardirala postojanke in sovražnikove barake na bojišču 11. armade. Sovražnikova letala so napadla Devoli. Pri spopadu z našimi lovskimi letali sta bili zbiti dve letali tipa Hurricane in eno letalo istega tipa pa je zbito naše protiletalsko topništvo.

Grška poročila

Atene, 24. marca. Atenska agencija. Poročilo št. 148 grškega generalnega štaba se glasi:

Včeraj je delovalo samo topništvo. Sovražnik je na reki Vojusi nekajkrat napadel, toda vsi napadi so bili z velikimi izgubami za sovražnika odbiti. — Sovražna letala so včeraj bombardirala pristanišče Preveze, Likuro ter neka naselja na Peloponezu. V Prevezi je škoda huda, drugod je neznatna, človeških žrtev pa je bilo le malo.

Vladni tolmač je potrdil, da je delovanje italijanskega topništva na bojišču pri Tepeleniju zelo močno in imajo grški vojaški krogi vtis, da je to uvod za novo italijansko ofenzivo. Tudi letalstvo je bilo izredno živahno. Grški vladni tolmač je svojo razlago končal z ugotovitvijo, da imajo grške čete še vedno inicijativo in da grško in angleško letalstvo še vedno obvladata zračni prostor nad Albanijo.

Angleška poročila

Atene, 24. marca. Reuter. Poveljstvo angleških letalskih sil v Grčiji sporoča:

Angleški bombniki so včeraj z uspehom napadli sovražnikovo letališče v Berat. Opazilo se je, da sta bili dve sovražnikovi letali zažgani, razčunajo pa, da so bila poškodovana tudi druga sovražnikova letala. Naša lovka letala so napadla več sovražnikovih lovskih letal, ne da bi izvedeli potem za končni rezultat. Nekoliko kasneje so britanski lovci napadli velik oddelke sovražnikovih letal, od katerih so najmanj dve zbili, večje število pa težko poškodovali. Prav tako so bila zažgana letala na letališču. Razen tega so britanska letala izvedla napad na sovražnikovo taborišče pri Tepeleniju, vendar končnih rezultatov teh napadov ni bilo mogoče ugotoviti. Vsa naša letala so se vrnila. (AA)

V Afriki

Nemška poročila

Berlin, 24. marca. DNB: Nemško vrhovno poveljstvo poroča o operacijah v Sredozemlju:

V Sredozemskem morju so nemška letala napadla južno od Krete dve britanski trgovski ladji po 6000 ton. Od teh ladij je bila ena tankovska

ladja, katero so videli, kako je obstala težko poškodovana. Letalski oddelki so 23. marca v strmo-glavihi poletih uspešno napadli pristanišče La Valette. Pri tej priliki je bilo zadetih z bombami največjega kalibra pet tovornih ladij. Razen tega so tri bombe padle na neko lažjo križarko, ki je bila v pristanišču. Uničene so bile pristaniške naprave in petrolejska skladišča. Italijanska lovka letala, ki so sodelovala z nemškimi lovci pri napadu na La Valette, so zbila v borbah 4 sovražnikove »Hurricane«.

V Severni Afriki so nemška ogledniška letala napadla zbiranje sovražnih čet ter so nanje vrgla bombe in streljala s strojnimi. Na neki železniški postaji so obstreljevala skladišče pogonskega materiala, da je izbruhnil velik požar, ki se je videl še v oddaljenosti 100 km. Nemške in italijanske motorizirane čete so izvedle skupno ogledniške akcije na vzhodnem robu Sirte.

Berlin, 24. marca. DNB: Izvedele so se seledne podrobnosti o napadu nemških letal na britanski konvoj v vzhodnem delu Sredozemskega morja: Britanski konvoj je spremljala ena križarka in več rušilcev. V trenutku ko so priletela nemška letala, so britanske vojne ladje začele močno streljati. Navzile temu hudemu ognju se je nemškimi letalom posrečilo zadeti z bombami tri velike trgovske ladje, ki so bile natovorene z vojnim materialom v skupni tonazi 18.000 ton. Na neki 6000 tonski ladji je izbruhnil velik požar, ladja pa se je nagnila v stran, druga 6000 tonska ladja pa je bila zadeta v sredino z dvema bombama. Razen tega sta dve bombi velikega kalibra eksplodirali v neposredni bližini neke ladje, za katero mislijo, da je težko poškodovana na boku tik pod vodno gladino. Ladja je bila obstala in se močno nagnila na stran ter jo je zato treba smatrati za izgubljeno. (AA)

Italijanska poročila

Nekje v Italiji, 24. marca. Stefani: Poročilo št. 290 italijanskega glavnega stana o operacijah v Afriki se glasi:

Severna Afrika: Delovanje nemških mehaniziranihi oddelkov. Oddelki nemškega letalskega zbora so bombardirali in streljali s strojnimi na zbiranje mehaniziranihi vozil v Cirenaiki.

Egejsko morje: Naša lovka letala so napadla sovražnikovo letalsko oporišče na Kreti in zažgala eno letalo na tleh, poškodovala pa več drugih letal. V vzhodnem delu Sredozemskega morja so nemška letala potopila neko cisternsko ladjo za 6000 ton, težko poškodovala neko drugo sovražnikovo trgovsko ladjo.

Vzhodna Afrika: Sovražnik je ponovil hude napade na odseku pri Kerenu, in sicer 22. marca zvečer in 23. marca zjutraj, toda povsod je bil odbit z zelo težkimi izgubami. Obsežen material in ena zastava tujske legije sta padla v naše roke.

(Nadaljevanje na 3. strani)

Zemunska vremenska napoved: Precej hladno bo. Postopno se bo zvedrilo in zahodnih in severozahodnih krajih, v ostalih delih države bo prevladovalo oblačno. Dež in sneg sta možna na južni polovici.

Politični zapiski

»Vreme« o prilagoditvi

»Politika« dne 23. marca piše: »Iz zadnjega poročila o vladni seji se je izvedelo, da je jugoslovanska vlada v četrtek posvetila svojo triurno sejo razpravi o perečih vprašanjih v zvezi s sedanjim zunanjim položajem. Temu poročilu je naša javnost posvetila vso pozornost, kajti prišlo je v trenutku, ko se vsak državljan te države po pravici bavi z istim vprašanjem. Ne samo danes, temveč od zmerom je naše ljudstvo kazalo nemljivo značilnost svojega značaja: ljubezen do domovine, do miru in dela v polnem dostojanstvu. Stoletne borbe, katerih se je moralo udeleževati, in pripravljenost ter odločnost, da si s skrajnimi sredstvi zagotovi boljše bodočnost, so kazale vedno na iste cilje, da potem v miru po končani borbi brez sovraštva in zlih misli nadaljuje s svojim nesebičnim delom, ki je koristno tako zanj, kakor za druge. Svojo svobodo, svojo neodvisnost in svojo državo je znalo vedno ljubiti nad vse in zanje prispevalo tudi svoje žrtve. In prav zato, ker ima vse dobrine vsajene v svojem srcu in jih ima vedno pred očmi, ni naše ljudstvo nikdar pozabilo na to, da jih je znalo modro varovati in ščititi.« Članek nato nadaljuje: »Pri nas je politika miru, posebno pa politika dobrih in prijateljskih odnosov s sosedi vedno stremela in še stremi za tem, da se z najčim boljimi naravnimi in življenjskimi ideali, svoboda, neodvisnost in državna celota. Na tem se tudi danes dela in trudi, kajti prevladuje mnenje, da za skupnost ni treba delati le s skrajnimi sredstvi, z oboroženo silo, marveč s miroljubnimi stremiljenji, da bi se s tem ustvaril močan branik, ki bi zadržal razširitev bojnega meteža, čigar razširjenja si nihče ne želi in da bi preprečili uničevanje in vse druge strahote vojne. Ob takšni politiki lahko ostane naša država izven vojnega požara, da se bo po končani vojni, ob novem stanju v Evropi, ki bo neizogibno nastopilo, lahko posvetila utrditvi mirnodopskih razmer, sodelovanju med narodi ter gospodarski obnovi in sicer v korist sebi in drugim. Da bi bilo mogoče takšno politiko izvesti, pa je treba brez dvoma upoštevati dejansko stanje okrog nas in pri nas. Zunanje politična stvarnost je v vojnem času spremenljiva in tem spremembam se mora naša zunanja politika prilagoditi, če hočemo dosledno ohraniti svoje miroljubno stališče. Razume pa se, da bo šla ta prilagoditev zunanjim razmeram do tiste meje, dokler ne bosta omejena naša svoboda in neodvisnost in dokler bodo naše državne meje za vsakogar nedotakljive. Prav zato pa je potrebno, da se pri tej prilagoditvi ohrani enodušnost doma in da ne izgine zaupanje, ki ga moramo imeti drug v drugega. Enodušnost in zaupanje bo v sedanjem položaju mogoče doseči samo s prepričanjem, da nikomur med nami, pa naj se nahaja na katerem koli mestu, ne manjka patriotizma, niti skrbi, da se stori samo tisto, kar je ljudstvu v korist.«

Jugoslovanski podoficirji so stebri naše oborožene sile

»Narodna odbrana« piše: »Podoficirji so pomnožni oficirji. V miru v vzgoji in pripravljanju vojakov v njihovih številnih dolžnostih, v vojni so pomočniki pri vodstvu nižjih enot. Podoficirji so predstojniki oborožene sile — najbližji vojaku, to so prvi sodelavci voditeljev majhnih osnovnih enot v sestavi oborožene sile. Podoficirji so torej kot najnižji predstojniki v stalnem stiku z vojniki in imajo zato nanje največji vpliv. Podoficirji jugoslovanske vojske, mornarice in letalstva v vseh pogledih prednjačijo svojim vojakom z osebnim vzgledom ter so svojim ljudem vzgled najlepših vojaških lastnosti: discipliniranosti, resnosti, dostojanstva, energije in delavnosti, gorečnosti, rodoljublja in požrtvovalnosti. Razen tega so podoficirji jugoslovanske vojske ob svetlih primerih, katere so jim zapustili podoficirji srbske vojske zlasti v dobi slavnega vojskovanja v letih 1912 do 1918, dostojno pomagali svojim predstojnikom in skupno z njimi uživajo pri vojakih ljubezen in največje zaupanje. Jugoslovanski podoficirji so popolnoma dorasli svojim težkim nalogam; oni so stebri vojske, mornarice in zrakoplovstva, oni so hrbenica naše državne oborožene sile.«

Odgovornost za državo je splošna

»Samouprava« piše o veliki odgovornosti, ki jo ima v sedanjih časih vsak poedinec za državo in nadaljuje: »Priznavamo, da je mnog naš človek v mreži radijskih valov, ki se širijo po zraku, navit sedaj na eno, sedaj na drugo, pa še tretjo stran. Ob takih priložnostih je dolžnost vsakega našega človeka, da predvsem razume pravi smisel odgovornosti sam pred seboj in pred svojo državo in da se zanese edino na stvarnost, na katero ga vse navaja: zgodovina, tradicija naroda, spoštuje svoje avtoritete ter veliko, veliko izkusitvo tega naroda, da ne dvomi ter da edin v pogledih in čutenju varuje svoje narodne ideale. Temelj te naše odgovornosti sta seveda neodvisnost ter narodna čast Srbov, Hrvatov in Slovencev. Kdor nam ograža ti dve naši osnovi, ta bo edini izpodrinil to stvarnost. Ne verjamemo, da bi obstajal tak namen.«

Naš notranji položaj se ne bo spremenil

Sarajevska »Narodna pravda«, glasilo dr. Kulenovića, piše: »Naš notranji strankarsko-politični položaj je tak, da se ne bo spremenil, ker je pogojen z mnogimi činitelji narodnega življenja pri Srbih, Hrvatih in Slovencih. Ne moremo pričakovati kakih strankarsko-političnih sprememb, ki bi pomenile osnovno spremembo notranje-političnih smeri. Morda bo kdaj prišlo do spremembe mišljenja med narodnimi množicami, toda šele takrat, ko bo prešel strah pred vsem tistim, kar so delali centralisti. Sedanja sprememba bi lahko bila samo ta, da bi oni spremenili svoje stališče in bi iskreno pristopili k delu za širitev misli sporazuma, zlasti pa za širitev misli o popolni enakopravnosti, o kateri so nekoč centralisti samo deklarirali, v resnici pa so delali proti njej in dopuščali zapostavljanje celih pokrajin in celo nekaterih verskih skupin. Politika centralistov je bila v opreki s težnjami celih pokrajin, bila je v opreki s težnjami Hrvatov in Slovencev ter muslimanov. Ako gledamo mednarodni položaj naše države, z ozirom na notranje razmere, ko so centralisti doživeli strankarski brodomol, je mnogo boljše, ker je vsemu svetu znano, kako so Srbi, Hrvati in Slovenci složni in kaj vse bi žrtvovali, če bi šlo za njihove skupne koristi in skupno državo.«

Spremembe v vladi

Dr. Nikitović, kmetijski, dr. Ikonč, minister za socialno politiko

Belgrad, 24. marca. AA. V imenu Nj. Vel. kralja, z ukazom kr. namestnikov in na predlog predsednika ministrskega sveta ter za stopnika notranjega ministra je bil sprejet odstop ministrov dr. Srdjana Budisavljevića, ministra za socialno politiko in ljudsko zdravje, in dr. Branka Čubrilovića, ministra za kmetijstvo. Oba ministra sta bila postavljena na razpoloženje.

Nova ministra

V imenu Nj. Vel. kralja, z ukazom kr. namestnikov in na predlog predsednika ministrskega sveta ter za stopnika notranjega ministra sta bila postavljena:

za kmetijskega ministra dr. Časlav Nikitović, bivši narodni poslanec, glavni ravnatelj Privilegirane delniške družbe za silose.

Za ministra socialne politike in narodnega zdravja dr. Dragomir Ikonč, publicist.

Nova ministra sta danes položila prisego pred predsednikom ministrskega sveta in zastopnikom notranjega ministra Dragišo Cvetkovičem v kabinetu predsednika vlade.

Dr. Nikitović

Novi kmetijski minister dr. Časlav Nikitović je bil rojen leta 1901 v vasi Preljina v okraju Ljubičkem. Ljudsko šolo je dovršil v Brdjanah, srednjo šolo pa v Čačku. Pravno fakulteto je dovršil leta 1924 na belgrajski univerzi. Nato je položil doktorat pravnih ved na pariški pravni fakulteti. Že kot gimnazijec je dr. Nikitović urejal tedaj znani srednješkolski list »Vesnik mladinec«, ki je izhajal dve leti v Čačku. Kot študent je bil tudi član uredništva »Politike«. Od 1929 da po 1932 je zavzemal mesto tajnika Zveze obrtniških združenj kralj. Jugoslavije. Od leta 1932 naprej je bil na mestu glavnega tajnika Obrtniške zbornice v Skoplju. Pri volitvah za narodne poslance leta 1935 je bil izvoljen za narodnega poslanca v okraju Radovičkem. Kot poslanec je bil v narodni skupščini izvoljen za člana in podpredsednika finančnega odbora in je bil tudi poročevalec večine. Potem je bil podpredsednik odbora za izdelavo zakona o gospodarskih zadrugah. Avgusta 1939 je bil dr. Nikitović izvoljen za ravnatelja Privilegirane d. d. za silose, čez dva meseca pa je postal glavni ravnatelj iste družbe. Čeprav je bilo vodstvo te ustanove poverjeno dr. Nikitoviću v težkih časih, pa se mu je posrečilo organizirati to novo družbo, ki je dala našemu gospodarstvu na razpolago že štiri silose, medtem ko jih bo med letom dograjenih še 16. Pisal je strokovne članke o gospodarsko-finančnem življenju v »Politiki«, »Jugoslovanski Lloyd«, v »Srbski književni glasnik«, v »Milese« in v »20. stoletje«. Objavil je več razprav v posebnih knjigah v srbsčini in francoščini.

Dr. Ikonč

Dragomir Ikonč, publicist, se je rodil v Čačku, v domu skromnega obrtnika. Po konča-

ni filozofski fakulteti in položenem doktoratu v Curihu konec leta 1915 je bil postavljen za suplenta učiteljskega v Jagodini. V vojni je vse do umika opravljal vojaško dolžnost kot inženirski podčastnik. Konec 1915 ga je izbralo prosvetno ministrstvo, da je spremljal učence v Francijo. Leta 1916 je ustanovil v Parizu francosko revijo za kulturne in prosvetne probleme, ki so nastajali za naš življenj v izgnanstvu, in je obenem branil tudi naše narodne težnje na Balkanu. Polni dve leti je bil lastnik in urednik tega odlično urejanega časopisa, pri katerem so sodelovale naše najboljše književniške in politične sile. Že v mladosti in zlasti kot učitelj in študent se je zelo aktivno zanimal za javno politično življenje. Takoj po vojni je kot profesor tretje belgrajske gimnazije stopil v politično življenje. Zaradi svojega stališča in ostrega pisanja je dalj časa prebil v Požarevcu in Lepoglavi. Po ustanovitvi združene opozicije se je kot član skupine pokojnega Ljuba Davidovića po svoje potegoval za politiko sporazuma ter za pravično in dejansko rešitev hrvatskega vprašanja. Leta 1938 je kandidiral v Dobriču na listi dr. Mačka. Znan je kot eden najboljših in najplodovitejših propagatorjev političnega izobraževanja višjih slojev in je prevedel iz nemščine, angleščine in francoščine večje število del svetovnih državopisnih in socialnopolitičnih piscev. Tudi sam je napisal večje število političnih člankov. Do 7. februarja lani je bil član izvršnega odbora demokratske stranke. Tedaj pa se je ločil od njenega vodstva, ker se ni strinjal s stališčem, ki ga je stranka zavzela do sporazuma s Hrvati, kakor tudi do sodelovanja pri izvedbi sporazuma.

Živahna nedelja

Belgrad, 24. marca. m. V zvezi z izpremembo vlade je bila večerajšnja nedelja v Belgradu precej politično živahna. Tekom dneva so bile v predsedništvu vlade konference članov kr. vlade, ki so se zavlekle pozno v noč. Političnih razgovorov sta se udeležila tudi oba slovenska ministra g. dr. Kulovec in g. dr. Krek. Vlada je bila izpopolnjena že ponoči. Ukaz o postavitvi dr. Nikitovića za kmetijskega ministra in dr. Ikončja za socialnega ministra je predsednik ministrskega sveta in zastopnik notranjega ministra Dragiša Cvetković predložil v podpis kr. namestnikom danes dopoldne, nakar sta oba nova ministra zaprisegla v predsedništvu vlade v navzočnosti predsednika vlade Cvetkovića. V predsedništvu vlade je nova ministra pričakovala precejšnja skupina domačih in inozemskih časnikarjev, ki so novima ministroma najprej čestitali k imenovanju, nato pa so se z njima razgovarjali o vseh aktualnih vprašanjih. Navzoči fotoreporterji pa so oba nova ministra fotografirali.

Po zaprisegi sta se oba nova ministra odpeljala iz predsedništva vlade v poverjene jim rezore, kjer sta takoj dala svojim podrejenim navodila za redno in točno poslovanje.

PREVOD — poslovna centrala za izvoz slovenskega hmelja

Belgrad, 24. marca. m. Na podlagi čl. 1 uredbe o spremembah obstoječih predpisov in izdajanju novih z dne 18. septembra 1939 in čl. 11, odstavka 1 uredbe o ravnateljstvu za zunanjo trgovino z dne 28. marca 1940 je trgovinski minister po zaslišanju sveta za zunanjo trgovino v soglasju z gospodarsko-finančnim komitejem predpisal uredbo o proglasitvi banovin. prehranjevalnega zavoda v Ljubljani za poslovno centralo za izvoz slovenskega hmelja.

Uredba se glasi:

Čl. 1. PREVOD se proglasi za poslovno centralo za izvoz hmelja savinske kvalitete v smislu čl. 11, odstavka 1 uredbe o ravnateljstvu za zunanjo trgovino.

Čl. 2. Glede poslovanja te centrala bo Prevod v Ljubljani deloval po navodilih in pod nadzorstvom ravnateljstva za zunanjo trgovino v Belgradu.

Čl. 3. Uredba dobi obvezno moč z dnem objave v »Službenih novinah«.

Osebnosti

Belgrad, 24. febr. m. Za višjega davčnega inspektorja 5. skupine sta premeščena Rudolf Zebin iz Ptuja v Novo mesto in Martin Šmajdek iz Ljubljane v Novo mesto. — Z odlokom poštnega ministra je napredoval za poštnega uradnika 8. skupine pri 25. p. t. t. sekciji v Ljubljani Izidor Hrovat. — Z odlokom socialnega ministra je postavljena za administrativno uradnico 8. skupine pri Higienem zavodu v Ljubljani Milena Fajdiga.

Belgrajske novice

Belgrad, 24. marca. m. Belgrajski župan Jevrem Tomić je danes sprejel zastopnike madžarske zveze elektrotehnikov, ki so večeraj dopotovali v Belgrad, in z njimi ostal dalj časa v razgovoru.

Belgrad, 24. marca. m. Patriarh srbske pravoslavne cerkve g. dr. Gavrillo je za četrtek sklical sejo arhierejskega sabora.

Belgrad, 24. marca. m. Priprave za belgrajski pomladanski velesejem so v polnem teku. Tuje države pripravljajo svoje paviljone. Zanimiva bo avtomobilska razstava, prav tako pa tudi razstava pasivne obrambe, turistična razstava in razstava fotografskih umetnikov. V nemškem paviljonu pa bo lepo razstavo priredila elektrotehnična nemška industrija.

Iz banovine Hrvatske

Zagreb, 24. marca. b. Danes je predpisal ban banovine Hrvatske naredbo, s katero prepoveduje do 1. avgusta vsako podražitev blaga, kakor tudi podražitev prevoza na železnicah.

Zagreb, 24. marca. b. V 8—10 dneh bo gotova kontrola in razporeditev prijave, ki so bile predpisane za Zagreb in na podlagi katerih bodo dobili Zagrebčani začetkom prihodnjega meseca živilske nakaznice in preskrbovalne knjižice.

Sarajevo, 24. marca. b. V noči od sobote na nedeljo je bila izvršena velika tatvina dragocenosti v stanovanju pokojnega muslimanskega verskega poglavarja reis ul uleme Džemaludina Čauševića. Tatovi so odnesli dragocenosti v vrednosti okrog milijon dinarjev.

Kako pomagati državnim in banovinskim uradnikom

»Dalmatinska Hrvatska« piše: »Ni dvoma, da je položaj državnih in banovinskih uradnikov težak. To vidijo državne oblasti; na pobudo finančnega ministra in splitskega poslanca dr. Jure Šuteja je vlada podzvela korake, kako ta položaj olajšati. Dr. Šutej je s svoje strani storil vse, da bi uradniki dobili to, kar jim je res za nujno potrebno za obstoj, ki v današnjih razmerah ni samo omanjan, temveč porušen. Ni še točno znano, v kaki obliki bo prišla pomoč. Prevladuje mišljenje, da se je dr. Šutej odločil, da bi se v ta namen poslužil zadružništva. V tem smislu je svoj čas podal tudi svojo izjavo v krogu ožjih strankarskih prijateljev v Sarajevu. Ni pa izključena možnost, da bi v kratkem povišal plače državnih uradnikov, kar bi imelo za posledico povišanje plač banovinskih uradnikov. Toda za sedaj nimamo nadaljnjih obvestil.«

Ali so stranke škodljive?

Adam Pribičević piše v »Seljačkem domu«, da niso stranke za narod škodljive; škodljive so le takrat, če se delajo od zgoraj, na umetni način. Nato pravi: »Laž je, da so stranke kateremu koli narodu na svetu škodovale. Kako bi moglo škoditi nekaj, kar je v zakonih narode? Škodi samo tisto, kar se tem zakonom protivi, pa je zahteva, naj vsi ljudje enako mislijo.«

Seje širših okrajnih odborov JRZ v Šmarju, Gornjem gradu in Šoštanj

V nedeljo 23. marca so bile polnoštevno obiskane seje okrajnih odborov JRZ za okraje Šmarje pri Jelšah, Gornji grad in Šoštanj. Prvih dveh se je nameraval udeležiti prosvetni minister dr. Miha Krek, tretje pa predsednik dr. Fran Kulovec. Oba sta bila žal zadržana. Namesto dr. Kreka sta v Šmarju podala politično poročilo banovinski tajnik JRZ g. Marko Kranjc in bivši narodni poslanec dr. Anton Ogrizek, o svojem delu in predlogih na zasedanju banskega sveta pa je poročal član banskega sveta g. Zorenč. Sejo je vodil podpredsednik okrajne JRZ Šmarje in načelnik okrajnega cestnega odbora g. župan Turk. — Pri Sv. Františku pri Gornjem gradu je namesto odsotnega ministra dr. Kreka podal politično poročilo senator g. Mihečič, o prehrani pa je poročal banovinski tajnik JRZ g. Marko Kranjc. Predsednik Kmetijske zbornice b. narodni poslanec g. Steblovnik Martin, ki je tudi vodil sejo, je poročal o svojem delu in predlogih v banskem svetu in v Kmetijski zbornici. — V Šoštanju je govoril namesto zadržanega pred-

sednika dr. Kulovec predsednik Preveda g. minister Snoj, ki je podal poročilo o zunanem in notranjem političnem položaju. Za njim je govoril bivši poslanec tega okraja g. Teuerschuh, ki se je med drugim obširneje zadržal pri komunistih, kateri so ravno sedaj razširili po Sloveniji na sto tisoče letakov, izrabljajoč ta težki čas. Oni hočejo uničiti našo kulturo, naše katoličanstvo, naš narod. Oni hočejo revolucijo in širijo malodušje med ljudstvom. — Sejo je vodil g. Mele. — Na vseh sejah se je po poročilih govornikov razvila živahna debata o okrajnih zadevah. Odborniki vseh krajevnih organizacij so poslali s svojih zborovanj več brzojav, in to Nj. Vel. kralju Petru II., Nj. Vis. knezu namestniku Pavlu, predsedniku vlade Cvetkoviču, našemu predsedniku dr. Kulovec, ministru dr. Kreku in banu dr. Natlačenju. S sejo so odšli s prepričanjem, da bo naša vlada storila vse, kar bo v njenih močeh, da se ohrani naš mir, pa tudi naša svoboda in neodvisnost.

Nenapadalna izjava Turčija - Sovjeti?

Včeraj je turška vlada izročila tozadevno noto Sovjetom

Ankara, 24. marca. United Press. Na merodajnih mestih potrjujejo, da je turški poslanik v Moskvi Aktaj danes izročil sovjetski vladi noto, v kateri turška vlada na naslov Sovjetske zveze ponavlja ista zagotovila, ki jih je sovjetska vlada nedavno dala Turčiji. Na merodajnih mestih trdijo, da bosta obe noti objavljeni v obliki uradnega poročila, ki bo potrdilo obstoj nenapadnih obveznosti med obema državama za primer, da bi ena ali druga država prišla v oborožen spor s kakšno tretjo državo. Podpis nenapadalne pogodbe ni potreben, ker takšna pogodba obstaja že od leta 1925. naprej in ni bila nikoli preklicana.

Moskva, 24. marca. b. United Press: Tukaj splošno verujejo v možnost podpisa sovjetsko-turške izjave o nenapadanju in v tem smislu pričakujejo tudi službeno poročilo.

London, 24. marca. b. Ministrstvo za obveščanje sporoča Angliji po vestih iz Curiha, da je Sovjetska zveza obvestila turško vlado, naj se Turčija ne boji neprijateljstva s strani Sovjetske zveze, če bi bila napadena in bi se branila. Na službenem angleškem mestu dodajajo, da bi to po-

ročilo moglo biti resnično šele takrat, ko ga bo potrdila sovjetska vlada.

Budimpešta, 24. marca. m. »Uj Nemzedek« piše, da se časopisje podrobno bavi s položajem na Balkanu in zasleduje zadržanje Turčije. Turški veleposlanik v Moskvi — tako poročajo — je imel štiri daljše razgovore z Višinskim.

Belgrajska »Pravda« o turško-sovjetskem prijateljstvu

Belgrad, 24. marca. b. Današnja »Pravda« prinaša iz Carigrada telefonsko poročilo, ki pravi, da sovjetsko-turško prijateljstvo ni od včeraj, da se že po naslovih časopisov vidi značilnost nenapadnega pakta, ki je bil podpisan 1. 1926. in ki v vseh teh letih ni doživel nobene spremembe. Odnosaji med Sovjetsko Rusijo in Turčijo so se razvijali vedno v duhu prijateljstva in dobrega sodelovanja. Nič ni presenetljivo, da prihaja v današnjem težkem in motnem mednarodnem položaju še viden uspeh. Razgovori, ki so se vodili med Ankaro in Moskvo, so ustvarili blok, ki predstavlja močno fronto. Sovjetska zveza je pričela Turčijo, da so njene meje proti Moskvi zavarovane in da Turčija sme pričakovati uresničenje prijateljstva, ki že tako dolgo obstaja med tema dvema državama. V tem smislu bo v najbližji bodočnosti objavljena sovjetsko-turška izjava, ki bo okrepila obstoječe odnose in objas-

nila položaj v tem delu Evrope. Časopisi, posebej »Jeni Sabah« in »Džumhuriyet«, poročajo, da Sovjeti dajejo velik pomen stališču Turčije, njemu neomajnemu zadržanju in izpolnitvi obvez in poudarjajo, da bodo Sovjeti podpirali to politiko.

Ankara, 25. marca. Anatolska agencija poroča: Podpredsednik turške narodne skupščine Gumaltaj je imel predavanje o Turčiji v sedanjih mednarodnih dogodkih. Gumaltaj je podčrtal turško miroljubno politiko in je rekel, da se Turčija z vsemi silami trudi, da bi se ohranil mir na Blaznem vzhodu. Položaj je resen, toda Turki bodo znali braniti svojo domovino, če bo potrebno in se bodo v obrambi izkazali za dostojne sinove svojih prednikov. (AA)

Ameriško-sovjetski razgovori

Washington, 24. marca. b. United Press. V soboto je bilo v Washingtonu posvetovanje Sumner Wellesa s sovjetskim poslanikom Umanskim. Kakor poročajo iz Bele hiše, so s tem razgovorom obnovljena zopet pogajanja, ki naj bi zboljšala odnose med Ameriko in Sovjeti. V neposredni zvezi s temi razgovori je značilno, da je zvezno sodišče v Los Angelesu ni priporočilo Sumner Wellesa spustilo na avobodo upravitelja urada »Inturist«, ki je bil obsojen na šest let ječe, ker je prišel v posest nekih podatkov ameriške tajne službe iz odseka za pomorstvo.

Švica ostane nevtralna

Bern, 25. marca. AA. Stefani: Predsednik švicarske zveze Etter je imel govor na kongresu radikalne stranke. Etter je rekel med drugim, da bo Švica med to vojno in po vojni ohranila svoje stališče popolne nevtralnosti. Politika, ki jo izvaja Švica, ne more dovoliti, da bi se država priključila kateri izmed obstoječih skupin. Toda Švica lahko na gospodarskem polju sodeluje z eno od teh skupin, to je, da svoje gospodarstvo prilagodi novemu gospodarskemu redu. Smo pričaši gospodarskega sodelovanja pod pogojem, da lahko ohranimo svojo gospodarsko neodvisnost.

Dve francoski mnenji o Franciji

Nadškof Saliege

»Čudež, ki se ne bo zgodil...«

Nadškof Toulousea, msgr. Saliege je napisal svojim vernikom okrožnico, ki se glasi:

Čudež, ki ga pričakujete, se ne bo zgodil. Bodoimo odkriti: kaj pričakujete? Da bi en sam človek deželo rešil in vse uredil, ne da bi bilo nam samim treba kaj storiti. Upate, da boste uživali blagodati novega reda, pri katerem niste nič sodelovali.

Kakšna utvara! Bog naj stori čudež, da podpre našo lenobo. Nes pametni! Hvaležni mu bomo, če nam bo naklonil toliko milost. Takšni smo. Na takšno razpoloženje sem večkrat naletel, odkar nas je zadela tolikšna nesreča. Tudi med najboljšimi ljudmi se vsak zanaša na drugega.

Čeprav je država revna, vsak pričakuje, da bo ona vse storila. Govorimo: Francija bo taka, kakršno bomo ustvarili, toda vsak računa s tem, da bo ustvarila Francijo edinole vlada. Slišimo opomine: treba sejati, če hočemo žeti, toda vsak bi rad žet, ne da bi sejal.

Ljudje se pritožujejo, če morajo stati v dolgih vrstah pred trgovinami, ko pa sem šel po ulicah našega mesta in videl dolge vrste pred kinematografi, nisem slišal nobenih tožb.

Spričko tega je treba poudarjati, da se Francija ne bo uredila in obnovila, če ne bo prav vsak prijel za delo. Lenoba, ki je bila včasih greh, je danes izdajstvo. Goljufati je bilo vedno grdo, danes pa je zločin. Tatvina se je vedno kaznovala, odirati malega človeka na črnem trgu pa zasluži najhujšo kaznen, kar jih je. Svoj čas smo trpeli, da so nevedni in nesposobni ljudje prišli po protekciji v javno službo, danes pa je škodljivce države, kdor bi si hotel na ta način zagotoviti eksistenco, kakršne ne zasluži. Če tisti, ki je sposoben in ima diplomu, ne dobi mesta, ker ga je odrinil kandidat tega ali onega velikega gospoda, potem bi morali reči, da se kraljestvo laži, goljufije in krivice nadaljuje.

Danes, ko nosi Francija svoj križ, ji mora vsak od nas pomagati ga nositi. Danes moramo vsi na delo na polje, v delavnico in tudi v šolah, kjer nikomur ne sme biti več dovoljeno, da bi lenaril in si z goljufijo pridobil dober red.

Gospod, vlij našemu duhu poguma, stori nas odločne in vztrajne in okrepi našo voljo! To je tisti čudež, ki ga prosimo od božjega usmiljenja. Vse drugo bo sledilo. Vsega drugega ne bomo dosegli drugače, kakor da sami napremo vse svoje sile. Vsi smo zopet postali šolarji v najstrožji šoli trpljenja. Sedaj nas vzgaja sam Bog z vso šibo, kakor nam dobro hoče in nam ni druge pomoči, kakor da izkupimo svoje grehe v največjem pomanjkanju in žrtvah. To je vzgoja, iz katere bomo izšli zopet kot resničen in močan narod. Daj Bog, da bi to razumeli!

Wladimir d'Ormesson

Obramba francoskega duha

Wladimir d'Ormesson je napisal v »Figaro« zanimiv članek, v katerem bodri Francoze ter jim kliče, naj tudi zdaj ostanejo zvesti francoskemu duhu, ker le na ta način bo Francija ohranila svojo intelektualno višino. Ker je članek tako prežet domoljubnega duha, tako poln vere v moč naroda, ga objavljamo v izveščku:

»Dasi smo izgubili pogubonosno vojno, in prav zato, ker smo jo izgubili, nam je ostalo še mnogo stvari, da jih branimos. Ena najdražjih pa je naš duh, francoski duh. Tu ni samo naš jezik, naša književnost, naša umetnost, naš način izražanja, ki so v nevarnosti, tu je naš način mišljenja in življenja, inteligenca, katero imamo od sveta, ter reakcije, katere imamo pred njim.

Boji v Afriki

(Nadaljevanje s 1. strani)

Nekje v Italiji, 24. marca. Stefani: Poročilo št. 290 ital. glavnega stana o napadu na Malto se glasi:

Na oporišče La Valette na Malti je bil večkrat izveden napad nemškega letala. zboru v spremstvu italijanskih in nemških lovskih letal. Razen pristaniških naprav in nekega skladišča je bila zadeta tudi neka križarka, dve ladji velike tonaže in tri ladje srednje tonaže z bombami velikega kalibra. V letalskem spopadu so italijanski lovci zbili štiri enokrilna sovražna letala.

Angleška poročila

Kairo, 24. marca. Reuter: Letalsko poveljstvo vzhodne armade poroča:

V Abesiniji je južnoafriško letalstvo pripravljalo pot za napredovanje suhozemskih čet. Bombardiralo je cesto med Diredavo in Avašem. Pri Ursu so bili zadeti transporti, pri Mieso pa tovorni vlaki. Tudi pri Metahara, nekoliko pred Addis Abebo je bil bombardiran tovorni vlak in je bilo uničenih 20 vagonov. Vsa letala so se vrnila, razen dveh, toda pilota sta se rešila.

Kairo, 24. marca. Vrhovno poveljstvo angleških oboroženih sil na Srednjem vzhodu sporoča:

Libija: Nič novega.

Eritreja: Na področju Kerena se boji nadaljujejo. Včeraj so naše čet zabeležile nekaj krajevnih uspehov in je sovražnik pretrpel izgube. Ujeli smo 130 sovražniških vojakov.

Abesinija: Zavzeli smo važno mesto Negeli. V vseh ostalih krajih se operacije nadaljujejo v našo korist. (AA.)

Kairo, 24. marca: Reuter: Vrhovno poveljstvo britanskih sil na srednjem Vzhodu poroča:

Libija: Nič novega.

Eritreja: Ko so odbile sedem sovražniških protinapadov, pri čemer je imel sovražnik hude izgube, so naše čete okrog Kerena ponovno odšle v napad in napredovale.

Abesinija: Abesinski oddelki še naprej na zadovoljiv način razvijajo svoje delovanje. Razen tega se v južni Abesiniji nadaljuje splošno napredovanje naših čet. (AA.)

Nairobi, 24. marca. Reuter: Južnoafriško vrhovno poveljstvo poroča:

Somalijska: Vsa angleška Somalija je sedaj spet pod nadzorstvom angleških čet. Cesta iz Berbere v Hargeiso in v Džidžigo je sedaj prosta.

Abesinija: Angleške prednje čete so napadle italijanske utrjene postojanke na prelazu Marda zahodno od Džidžige in zasedle strateško važne postojanke. Nasprotnik se je hudo upiral. Angleške izgube so neznatne. Operacije nadaljujemo. Abesinski četniki so zasedli od angleških bojnih črt zelo oddaljena upravna središča v notranjosti Abesinije. Nekatera so od angleških črt oddaljena 700 km. Četniki jih zasedajo s svojimi vojnimi sredstvi, ta se s seboj imajo politične uradnike, ki takoj prevzemajo upravo.

Napad na Malto

Italijanska poročila

Na italijanskem bojišču, 25. marca. Stefani: Nemška letala so bombardirala naprave v La Valetti (Malta). Zlasti so bile bombardirane naprave ob obali. Prav tako so letala bombardirala tudi parnike. Zadetih je bila neka križarka in sicer na prednjem delu, neka ladja pa je bila znatno poškodovana. Prizadejana je bila velika stvarna škoda v pristanišču. Ko so zmetala vse bombe, so se letala vrnila na svoja oporišča. Italijanska lovka letala, ki so spremljala nemške bombnike, so sestrelila štiri angleška letala. (AA.)

Angleška poročila

Kairo, 24. marca. Reuter: Letalsko poveljstvo vzhodne armade poroča:

Včeraj so močne skupine nemških bombnikov v spremstvu lovskih letal bombardirale Malto. Škoda je neznatna. Pri bojih, ki so se razvili, so angleški lovci sestrelili 9 sovražnih letal, protiletalsko topništvo pa 4. Med sestreljenimi letali je 9 strmoglavcev vrste Junkers.

Drobne novice

Newyork, 25. marca. Tass: General Bret, pomočnik poveljnika ameriškega letalstva, je izjavil pred odborom za kredite v predstaviški zbornici, da namerava ameriško vojno ministrstvo vsako leto izvežbati 30.000 pilotov namesto 12.000, kakor je bilo dosedaj predvideno. (AA.)

Washington, 24. marca. Reuter: Pooblaščen predstavnik aerijskega pomorskega odbora je izjavil, da bodo na podlagi načrta o posojanju in dajanju v zakup zgradili 400 trgovskih ladij za Anglijo. Vsaka ladja bo veljala 312.000 funtov šterlingov. (AA.)

Newyork, 25. marca. Havas: Po vestih neke ameriške radijske postaje iz Carigrada bo nočjo objavljena deklaracija o prijateljstvu med vlada-ma Sovjetske Rusije in Turčije. (AA.)

Vatikan, 25. marca. Stefani. Potrjuje se, da zaradi priključitvi svetilnice Pij XII. ne bo imel o veliki noči pontifikalno službo božjo v baziliki sv. Petra. (AA.)

Tokio, 25. marca. Havas. Poročevalska služba Domei iz Sanghaja javlja, da je admiral Simada, vrhovni poveljnik japonske skupine v Kitajskem morju sklenil, razširiti zaporo kitaj-ske obale do honkajskega zaliva in pokrajine Kvantung.

Paul Claudel: Križev pot

X. postaja.

Glej stope, kjer se je nebeško zrno sphalo. Razkrit je Oče, pred šotorom se pretrgalo je zagrinjalo.

Roko so položili na Boga, v trepetu zdaj Meso Mesá je.

Vesolje v najglobljih svojih temeljih se majel Mi, ker so tuniko Mu vzeli in obleko brez šivá,

Dvignimo oči in pogledjmo Krista, čistega vsega.

Ničesar niso Ti, Gospod, pustili, vse so vzeli Ti, Obleko, ki telo pokriva, kot današnje dni Strgajo menihu haljo in pajčolan devici darovani.

Vse so Mu vzeli, nič Mu ni ostalo, nič Ga ne brani,

Kot črv je gol, nikamor se ne more skriti, Prepričen je ljudem, nič Ga ne ščiti.

Kaj, to je vaš Jezus! Smešno! Poln udarcev je, prahu, vse Ga tarejo nadloge.

Izjavi policijo in psihopatologe.

Tauri pingvusi obsederunt me. Libera me, Domine, de ore canis.

Ni Bog! Ni Mesija, ki so Ga preroki razodeli. Njegov Oče ni v nebesih, laž Njegov je evangelij.

Norec jel Goljuf! Ko molči! Ko z besedo snubil

Annin hlapec Ga udari in Renan Ga poljubi. Vse so vzeli, a ostane kri škrlatno rdeča.

Vse so vzeli, ostane rana le bleščeča.

Bog je skrit, a ostane človek bolečin.

Bog je skrit, a sobrat ostane, ihtec trpin!

Po ponižanju Tvojem, Gospod, po sramoti Tvoji,

Bodi usmiljen do slabotnih, do teh, ki so podlegli v boji!

Po gnusu, ko Ti zadnje obleko vzamejo,

Usmili teh se, ki jih vse razgalijo!

Usmili se trikrat operiranega otroka, ki zdravnik ga ostrčuje,

In ubogega ranjenca, ki mu sestra rane preobvezuje,

Sina poleg svoje matere umirajoče, ponižanega moža,

In te strašne ljubezni, ki moramo jo izgrgati iz srcal

Nemški list o odnosajih med Jugoslavijo in Nemčijo

Berlin, 24. marca. m. »Berliner Börsen Zeitung« prinaša članek belgrajskega dopisnika, v katerem pravi, da vlada tukaj veliko zanimanje političnih in časniških krogov, ki so želeli po različnih vzmetljivih vesteh potrebnega pojasnila o odnosih med Nemčijo in Jugoslavijo.

Kadar ugledni berlinski list, kakor je »Berliner Börsen Zeitung«, ugotavlja, da Jugoslavija ni bila ustvarjena za zeleno mizo, ampak s krvjo jugoslovanske vojske, Jugoslavija, kot celota zavzema na Balkanskem polotoku zelo važen položaj, tedaj se mora po mišljenju tukajšnjega časopisa smatrati to za zelo značilno. S tem je opuščen stališče rezerviranosti, ki je vladalo do vseh dogodkov. Prav tako je značilno, da tukajšnji nemški tisk posveča članke Jugoslaviji neposredno po številnih vznemirljivih vesteh, ki so jih med Jugoslovane za-

nesli agenti tujih držav. V tukajšnjih krogih se zlasti opozarja razlika in način, kako nemško časopisje komentira nemško-jugoslovanske odnose z razliko angleškega in ameriškega časopisja in radio postaj. Medtem, ko je nemško časopisje prežeto z izčrpnim poznavanjem naših razmer in na objektivnem način govori o jugoslovanskem narodu, angleško in ameriško časopisje pa piše o Balkanu in o odposlanih jugoslovanskih vojske, da brani angleške interese v Afriki. Če se opazuje mirni in dostojanstveni ton nemškega časopisja, na drugi strani pa nervozno in strastno pisanje angleškega in ameriškega tiska, se lahko vidi, kako je Anglija v skrbah za svoj položaj v jugovzhodni Evropi. Anglija je mislila, da čvrsto drži v rokah politiko Balkana in jo lahko v danem trenutku uporabi proti Nemčiji.

Gospodarstvo

Graditev silosov v naši državi

Dne 28. marca 1941 bo občni zbor delničarjev Priv. družbe za silose, na katerem bo podano poročilo o delu družbe v letu 1940. Iz poslovnega poročila posnemamo:

Delo pri gradbi naslednjih silosov je že zelo napredovalo: Pančevo, Sabac, Bijeljina, Podgorica, Gospič, Nikšić, Petrograd in Berane. Dovoljeni so načrti in se je delo že začelo za silos v Sisku, hladilnico v Čačku, Brčkem, Raški, Prijedoru, Smederevski Palanki, Nišu, Kragujevcu, Jagodini, Zaječaru, Prištini, Kumanovu, Priboju in hladilnici v Valjevu.

Niti besedice ni o silosih v Sloveniji.

Nadalje je družba izdelala norme za klasiranje pšenice, navodila za oceno stopnje kakovosti, razvrstitve pšenice po notranji kakovosti itd. Za lombardni kredit je izdelan in uveljavljen pravilnik o dajanju lombardnih posojil, nadalje je bil v Smederevu že tečaj za pripravo silosnega osebja. Družba je odkupila že obstoječi silos v Smederevu. Delno je bil spremenjen načrt silosne mreže, vendar v Sloveniji ni bilo nobenih sprememb.

Sprememba uredbe o preskrbovalnih ustanovah

Belgrad, 24. marca. AA. Ministrski svet je na predlog ministra za preskrbo in prehrano, ministra za trgovino in industrijo in ministra za socialno politiko in ljudsko zdravje predpisal uredbo o izpremembah in dopolnitvah uredbe o preskrbovalnih ustanovah. Uredba se glasi:

Cl. 1. Cl. 9 odst. 1 se spreminja in glasi: »V gospodarstvih podjetjih, ki zaposlujejo več kot 50 delavcev, se lahko ustanove potrošniške zajednice z nalogo, da skrbijo za oskrbovanje delavcev in namencev tega podjetja s hrano in kurivom. Obratni kapital za delovanje teh potrošniških zajednic bodo dala na razpolago prizadeta podjetja. Dve ali več gospodarskih podjetij v istem kraju lahko skupno ustanovijo samo eno potrošniško zajednico za svoje delavce in namence.«

Cl. 9 odst. 2 se spreminja in glasi: »Državna in samoupravna gospodarska podjetja prav tako lahko ustanove potrošniške zajednice za delavce in namence po predpisih te uredbe.«

Cl. 2. Odstavek 2 Cl. 12 se ukinja.

Cl. 3 Cl. 15 se spreminja in glasi: »Pooblašča se minister za preskrbo in prehrano, da v sporazumu z notranjim ministrom, ministrom za trgovino in industrijo in ministrom za socialno politiko in ljudsko zdravje lahko predpiše natančnejše odredbe za izvajanje te uredbe in lahko po potrebi izpreminja in izpolnjuje zadevne predpise.«

Cl. 4. Ta uredba stopi v veljavo z dnem, ko je objavljena v Službenih novinah.

Prijave za izvoz drv in celuloznega lesa v Italijo

Ravnateljstvo za zunanjo trgovino je razposlalo okrožnico, s katero poziva vse izvoznike drv za kurjavo in lesa za izdelavo celuloze v Italijo, da najkasneje do 31. marca 1941 prijavijo ravnateljstvu za zunanjo trgovino svoje obveznosti, ki so jih prevzeli za dobavo lesa za kurjavo in celuloznega lesa v Italijo, katere imajo izvršiti v dobi od 1. aprila do 30. junija 1941. Te prijave morajo vsebovati: 1. ime jugoslovanskega izvoznika, 2. točno količino in vrsto lesa, katero namerava izvoziti v omenjeni dobi, 3. nakladalne postaje, odn. količine, ki odpadejo na posamezne postaje, 4. ime tujega kupca s količino in vrsto lesa, ki se nanaša nanj, 5. prodajno ceno za posamezne vrste lesa po toni franco meja, odn. fob jugoslovanska luka.

Vsaka prijavljena količina se mora točno razporediti po posameznih vrstah lesa, in sicer les za izdelavo celuloze, drva za kurjavo z otokov Jadranskega morja in ostala drva za kurjavo.

Ravnateljstvo pripominja, da netočnih prijav in prepoznih prijav t. j. po 31. marca 1941 doških, ne bo v nobenem primeru vpoštevalo in bodo taki izvozniki izključeni od izvoza v Italijo v tromesečju od 1. aprila do 30. junija t. l.

Bilance

Jadranskopodunavska banka, Belgrad, je sedaj že likvidirala velik del svojih interesov v Sloveniji in je udeležena še pri 3 podjetjih v Sloveniji. Odgovarala se je tudi zaščiti. Računski zaključek za 1940 izkazuje pri glavnici

Družba smatra, da ima premalo kapitala za graditev vseh predvidenih silosov in hladilnic. Družba je nadalje sodelovala pri gradbi žitnih skladišč z ravnateljstvom za proučevanje in organizacijo prehrane.

Iz računskega zaključka je razvidno, da je bilančna vsota zaradi vplačila glavnice narasla od 121,5 na 254,7 milij. Din. Lani je bilo namreč vplačanih 110 milij. Din. glavnice, tako da znaša skupna glavnica družbe 220 milij. Din. kar so glavna sredstva za delo. V silose je bilo investiranih do konca leta 1940 46,3 (1939 5,1), za pripravljala dela pa 2,2 (1939 0,8) milij. Din. Likvidnih sredstev ima družba mnogo. Največ jih ima plasiranih v bone in blagajniške zapise ministra financ: 170,05 (110,26) milij. Din. nadalje v vloge pri bankah 19,1 (—) milij. Din.

Brutodonos se je lani povečal, od 4,15 na 6,9 milij. Din. čisti dobiček brez prenosa od 2,3 na 5,4, s prenosom vred na 5,5 milij. Din. Čisti dobiček bo družba delno porabila za dotacijo splošni rezervi in rezervi za zavarovanje silosov, dočim se 505 milij. Din. prenese na nov račun.

24 milij. Din. bilančno vsoto 133,4 (137,24) mil. Din. pri brutodonosu brez prenosa 10,6 (10,36) milij. Din. je znašal čisti dobiček s prenosom vred 4,06 (0,7) milij. Din. Dividenda na prvenstvene delnice bo zvišana od 3 na 4%, ostanek pa se večinoma porabi za dotacijo rezerv.

Hranilnica banovine Hrvatske je lani doživela velik razmah. Njena bilančna vsota se je podvojila. Vloge so narasle od 291,5 na 617,1 milij. Din. Likvidna sredstva so tudi znatna, saj ima hranilnica samo 3,5% blagajniških zapisov za 120 milij. Din. Bilančna vsota je narasla od 307,4 na 636,65, čisti dobiček od 1,59 na 4,05 milij. Din. Iz poslovnega poročila je nadalje razvidno, da je imela hranilnica v podružnicah 115,2 milij. Din. vlog in 73,35 milij. posojil. Lani je vpisala 1,45 milij. Din. glavnice Pogoda in 10 milij. Din. glavnice Pohita. Večji del čistega dobička gre za dotacijo rezervnim skadom.

Prva hrvatska tvornica olja, Zagreb. Glavnica 11,0, bilančna vsota 1940 57,6 (v letu 1939 39,8), čisti dobiček brez prenosa 1,6, s prenosom vred 1,68 (1,646) milij. Din.

Prva mehanična tvornica stekla za okna, Pančevo. Glavnica 27,0, bilančna vsota 67,46 (63,45), bruto donos brez prenosa 16,2 (14,0), čisti dobiček brez prenosa 5,55 (5,1), s prenosom vred 5,64 (5,23) milij. Din.

Organizacija ministristva preskrbe in prehrane

Za pomočnika ministra preskrbe in prehrane je imenovan g. dr. Dragomir Čosić v III-2. dosednji ravnatelj ravnateljstva za proučevanje in organizacijo kmetijstva v svrhu prehrane in IV-1. Se prej pa je bil dr. Čosić 10 let ravnatelj Kmetijske poskusne in kontrolne postaje v Belgradu.

Za načelnika splošnega oddelka ministristva preskrbe in prehrane je imenovan v III-2 g. dr. Mihajlo Milošević, dosedaj višji svetnik fin. ministristva, ki je znan finančni strokovnjak in organizator.

Ustanove za slušatelje (slušateljice) trgovskih visokih šol. Trgovinsko-industrijska zbornica v Ljubljani razpisuje 10 ustanov po 1000 din za slušatelje (slušateljice) trgovskih visokih šol. Prošnje s potrdilom rektorata o frekvenci in dokazili o učenem uspehu ter gmoletnem stanju prosilca je poslati zbornici do 31. marca t. l.

Združenje trgovcev za okraj Ljubljana-okolica ima svoj redni občni zbor dne 27. marca 1941 ob 9 dopoldne v Trgovnem domu.

Instalacija centralne kurjave v poslojpu realne gimnazije v Mariboru. Za dne 7. aprila 1941 je razpisana prva licitacija za instalacijo centralne kurjave v poslojpu realne gimnazije v Mariboru.

Prepovedan izvoz konopljinatega semena. Ministrski svet je sklenil prepovedati izvoz konopljinatega semena. Odlok je stopil v veljavo dne 21. marca 1941 z objavo v »Službenih novinah«.

Trgovina s švico. V bodoče bo imela Narodna banka edina pravico odkupovati vse izvozne devize od izvoza v švico, istočasno pa bo krila vse potrebe v devizah pri uvozu iz švice.

Prijava romunskih vrednostnih papirjev in ostale imovine. Devizno ravnateljstvo Narodne banke je izdalo okrožnico, s katero je predpisana prijava vseh vrst romunskih vrednostnih papirjev in imovine, ki jo imajo naši državljani v Romuniji. Prijave je treba poslati deviznemu ravnateljstvu najkasneje do 15. aprila, ker je treba prijave zavodom poslati že do 10. aprila.

Češkoslovaški kliring. V zvezi z obvestilom, ki je bilo objavljeno v dnevnem časopisu 18. marca 1941 se ponovno opozarjajo vsi zainteresirani, da se nakazila za stari češkomoravski kliring lahko sprejemajo od domačih uvoznikov po pooblaščenih zavodih najkasneje do 31. marca 1941 zaključno in so pooblaščen zavodi dolžni takoj dostaviti narodni banki odgovarjajoče sezname in naloge za zadolžitve na žiro računu. (Iz deviznega ravnateljstva Narodne banke.)

Občni zbori: Zveza slovenskih zadrug 7. aprila ob 10 dopoldne v Delavski zbornici; Jadran, avtobusno podjetje, d. d. v Ljubljani 29. marca ob 12 (izredni: volitev novega upravnega in nadzorstvenega odbora); Mariborska tiskarna 7. aprila ob 10; Kolinska tovarna v Ljubljani 8. aprila ob 11; Krolindnem zavodu; Obrtna banka v Ljubljani 8. aprila ob 11; Učiteljska tiskarna v Ljubljani 27. aprila ob 10.

Borze

Dne 24. marca 1941.

Denar

Nemška marka 17.72—17.92

Ameriški dolar 55.—

Devizni promet je znašal na zagrebški borzi 38.885.800 din, na belgrajski 17.950.000 din, od tega 167.363 in 689.312 mark, 98.855 šv. frankov in 63.575 dolarjev. — V efektih je bilo prometa na belgrajski borzi 1.125.000 din.

Ljubljana — Uradni tečaj: London 1 funt 174.57—177.77 Newyork 100 dolarjev 4425.00—4485.— Zeneva 100 frankov 1028.64—1038.64

Ljubljana — Svobodno tržišče: London 1 funt 215.90—219.10 Newyork 100 dolarjev 5430.00—5520.— Zeneva 100 frankov 1271.10—1281.10

Ljubljana — Zasebni kliring: Berlin 100 mark 1772.00—1792.— Solun 100 drahem 37.50 den

Zagreb — Zasebni kliring: Zagreb 100 drahem 37.50 denar

Belgrad — Zasebni kliring: Belgrad 100 drahem 37.15—37.85

Curih. Belgrad 10, Pariz 8.375, London 17.325, Newyork 431, Bruselj 69, Milan 21.70, Madrid 39.50, Amsterdam 229, Berlin 172.50, Stockholm 102.725, Oslo 98.50, Kopenhagen 83.50, Sofija 4.25, Lizbona 17.27, Budimpešta 85.50, Atene 3.00, Carigrad 337.5, Bukarešta 2.00, Helsingfors 8.70, Buenos Aires 99.50.

Vrednostni papirji

Vojna škoda:

v Ljubljani 477.50—478
v Zagrebu 477.50 denar
v Belgradu 477.50 denar

Ljubljana. Drž. papirji: 7% inv. pos. 90—100, agrarji 56—58, voj. šk. pr. 477.50—478, begl. obv. 85—86, dalm. agr. 79—80, 8% Bler. pos. 104—106, 7% Bler. pos. 98—101, 7% pos. Drž. hip. banke 100—105, 7% stab. pos. 97—100. — Delnice: Nar. banka 6.400—6.500, Trboveljska 380—390, Kranjska ind. družba 142 denar.

Zagreb. Drž. papirji: 7% inv. pos. 100.50 den., agrarji 56 denar, voj. šk. pr. 477.50 denar, begl. obv. 85—86, dalm. agr. 79.75—80, 6% sum. obv. 80 blago, 4% sev. agr. 56 denar, 8% Bler. pos. 104 denar, 7% Bler. pos. 100 blago, 7% pos. Drž. hip. banke 101 denar, 7% stab. pos. 97—100. — Delnice: Priv. agr. banka 205 denar, Trboveljska 385—397.50 (395).

Belgrad. Drž. papirji: agrarji 57 denar, voj. šk. pr. 477.50 denar (477.50), begl. obv. 85 denar, dalm. agr. 79.75 denar (79.75), 6% sum. obv. 79.75 denar, 4% sev. agr. 56.50 denar, 7% Bler. pos. 101 blago, 7% pos. Drž. hip. banke 102 denar. — Delnice: Narodna banka 6.400 denar (6.450), Priv. agr. banka 209 denar.

Žitni trg

Novi Sad. Oves: bač. srem. slav. 412.50 do 417.50. Fižol: bač. srem. beli brez vreče 2% kasaduplikat 630—635. — Tendencja neizpremenjena.

Cene živini in kmetijskim pridelkom

Cene živine in kmetijskih pridelkov v okraju Dravograd dne 11. marca 1941. Voli I. vrste 11 din, II. 10, III. 9; telice I. vrste 10, II. 9, III. 8; krave I. vrste 9, II. 8, III. 7; teleta I. vrste 12, II. 10, prašiči špeharji 20, pršutarji 17 din za kilogram žive teže. — Goveje mesto I. vrste, predni del 16, zadnji del 18, II. vrste predni del 14, zadnji del 16, III. vrste predni del 13, zadnji del 15; svinjina 24, zlanina 28, svinjska mast 30; čisti med 35, neoprana volna 50—60, oprana volna 70—80 din kilogram.

Cene živini in kmetijskim pridelkom v okraju Kamnik, dne 13. marca t. a. Voli I. vrste 11.75, II. vrste 11, III. vrste 10; telice I. vrste 11—13, II. 10—11, III. 9; krave III. vrste 7; teleta I. vrste 12, II. 11 din za kg žive teže. Plemenake krave 5500 do 6500 din in mladi prašiči 4 do 5 mesece stari 900 din do 1100 din za glavo. Mladi prašiči za rejo 6 do 8 tednov stari 750 do 950 din za par. — Goveje meso 17 din, svinjina 21, slanina 25, svinjska mast 27 din za 1 kg. — Ječmen 4—4.50, rž 3.50—3.75, oves 3.25—3.50, koruza 3.25—3.50, fižol 4—5, krompir 2, seno 1.50, pšenična moka 5.50—9 dinarjev za kilogram.

Cene živine in kmetijskih pridelkov v okraju Slov. Konjice dne 17. marca 1941. Voli I. vrste din 10 do 11, voli II. vrste din 8 do 10, voli III. vrste din 6 do 8, telice I. vrste din 8 do 10, telice II. vrste 7 do 9, telice III. vrste din 6 do 7, krave I. vrste din 9, krave II. vrste din 8, krave III. vrste din 5 do 7, teleta I. vrste din 12, teleta II. vrste din 11, prašiči špeharji din 18, prašiči pršutarji din 17 za 1 kg žive teže. — Goveje meso I. vrste din 17, goveje mesto II. vrste din 16, slanina din 28, svinjska mast din 32, neoprana volna din 35, oprana volna din 50, goveje surove kože din 23, telečje surove kože din 26, svinjske surove kože din 10 za 1 kg. — Ječmen din 5, rž din 5.50, oves din 4.50, koruza din 3.50, fižol din 8, krompir din 2.50, seno din 1, slama din 0.60, pšenična moka din 5.50 do 9, koruzna moka din 4 do 4.50 za 1 kilogram. — Navadno mešano vino pri vinogradnikih din 8 do 12 za liter, finejšje sortirano vino pri vinogradnikih din 15 do 16 za liter.

Cene živini in kmetijskim pridelkom v Ljubljani (mesto), dne 20. marca t. l. Voli I. vrste 11 do 12, II. vrste 11—11; telice I. vrste 11—12, telice II. vrste 10—11; krave I. vrste 9—10, II. vrste 8 do 9, III. vrste 6—7; teleta 12, prašiči domači špeharji 18—19, uvoženi sremaki 19—20, prašiči pršutarji 16—17 din za kg žive teže. — Goveje meso I. vrste predni del 21, zadnji del 23, II. vrste predni del 16, zadnji del 18; teletina do 24 din oz. 26 din, svinjina 26—30, slanina 29—30, svinjska mast 32, čisti med 36 din za kilogram. — Ječmen 4.50—5, rž 4.50—5, oves 5, koruza 4—4.25, fižol 6—8, krompir 1.75—2.50, seno 1—1.40, slama 0.80, jabolka I. vrste 14, II. vrste 12, III. vrste 8, suhe češnje I. vrste 24, II. vrste 18, III. vrste 14; pšenična moka 5.50—9.50, koruzna moka 4—5, ajdova moka 11.50 dinarjev za kilogram. — Trda drva 165—175 za kub. meter, jaja 1—1.25 komad, mleko 2.50—3 din liter, surovo maslo 40—46, čajno maslo do 52 din za kilogram. — Navadno mešano vino v gostilnah 16—18 za liter, finejšje sortirano vino v gostilnah 20 do 24 din liter.

Živinski sejmi

Živinski sejem v Semiču dne 17. marca t. l. Dogon: 114 volov, 29 juncev, 30 krav. Prodanih je bilo: 8 volov in 2 kravi. Cene naslednje: junci za delo 12 do 13 din, voli I. vrste 11 do 12 din, voli II. vrste 10.50 din, voli III. vrste 10 din, krave II. vrste 8 din, krave III. vrste 7 do 8 din in krave za pleme 11 do 12 din za 1 kg žive teže.

Črešnjevec pri Slov. Bistrici

V obilni množici smo se poslovili od sestre našega gospoda župnika, saj smo pri sveti maši napolnili župnijsko cerkev do zadnjega prostorka. Sveto daritev je opravil gospod brat, pri grobu se je z izbranimi besedami sponinjal g. konzistorialni svetnik, dekan in župnik Jože Ozimič čednostnega dekliskega življenja blage pokojnice, da smo se vsi razšli na svoje domove potolaženi v sveti veri, številni domači farani in sosedje ter šest duhovnikov. Rajnica je lepo vrsto let skrbela za svojega brata duhovnika, pomagala mu nositi križe, skrbila in bridkosti v vojnih in povojnih časih. Kot častilka sv. Terezike je znala tudi povečati veselje in se veseliti s svojim g. bratom, kadar so k njemu prišli na obisk s bratje duhovniki ali mu prišli čestitati ob njegovem godovanju. Tedaj se je sestra kar pomladila v radosti, ko je videla ob Alojzijevem lep veneč lilij na vrtu in lep veneč duhovnikov pri omizju. Veliko skrb pri gostoljubni postrežbi je imela rajnica ne le za duhovnike, temveč tudi za ubožce, ki niso od njene dobredelne roke prejeli le drobtinice, temveč dele in kose namiznih dobrot. Blagopokojna Julijana je bila tudi v hiši Gospodovi skrbna pomočnica za lepoto in čast božjo in slay Marije Device kot vneta pevka in umna vrtarica. — Potihnula je zdaj ob njenem grobu njena pesmica, pomirila se je njena dobredelna roka, katera ne bo več svetnih dobrot delila in ne več veneč vila. — Naj v Bogu počiva!

Lov na meteor

»Da bi hči človeka... človeka, ki ga... čigar ime ne morem izgovoriti, ne da bi se mi gabilo, da bi bila lepala!«

»To je pa že preveč!« je vzkliknila služabnica in si hitro odvezala predpasnik. Zamahnila je z njim.

»Kar je preveč, je preveč,« je dejala. »Po petdesetih letih službe bom rajši odšla, da umrem v kakem jarku kot pes, kot pa da ostanem pri človeku, ki niti za svoje najbližje nima srca. Siromašna služabnica sem, gospod, toda imam srce!«

»Ti ne veš, Mica,« je govoril Forsyte, ki ga je to zadelo v živo, »kaj mi je ta Haddleson storil.«

»Kaj torej?«

»Okraj me je.«

»Okraj?«

»Da, okraj. Strašno okraj.«

»Kaj vam je vzelo? Uro... denarnico, robec?«

»Moj meteor.«

»Aha, spet vaš krasni meteor!« je vzkliknila Mica in se porogljivo zasmejala. »Ali se more človek razburjati zaradi telesa, ki se spreha po zraku? Ali je ta meteor vaš? Ali ste pritisnili nanj svoj pečat? Ali ni ta meteor splošen, moj prav tako kot mojega psa, če bi ga imela. Hvala Bogu, da ga nimam. Ali ste ga kupili, morda podedovali?«

»Mica!« je vzkliknil Forsyte razjarjeno.

»Nobena Mica, gospod!« je odgovorila služabnica, tudi jazna. »Treba je biti nujnim kot Saturn, da bi se sprl s svojim najboljsem prijateljem zaradi umazanega kamna, ki ga ne boste nikoli več videli.«

»Molči, molči!« je zagolčal zvezdogled, zadet do srca.

»Ne,« je dejala Mica, ne bom molčala, čeprav pokličete na pomoč vašega norca, prijatelja Krona.

»Norca Omikrona?«

»Da, norca, ki me ne bo pripravil k molku... tako kot bi sam predsednik ne mogel prisiliti k molku samega nadanega, ki bo prišel od strani Vsemogočnega oznaniti konec sveta.

Ali je bil Forsyte res tako presenečen, ali pa se mu je goltanec tako stisnil, da ni mogel spregovoriti niti besedice. Ni našel odgovora na te strašne besede. In četudi bi hotel reči kot navadno: Pojdite ven, da vas ne vidim več! bi tega ne mogel storiti.

Mica bi ga ne poslušala. Služabnica bi se po petdesetih letih službe ne poslovala rada od gospodarja, ki ga je videla še v pleniceh. Zaradi navadnega meteorja pa še posebno ne.

Cas je že bil, da bi se prepil končal. Zvezdogled, ki je videl, da ne more uiti, se je skušal z zvijačo umakniti. Sonce mu je prišlo na pomoč. Nenadoma je močan žarek posijal v sobo.

Forsytu je prišlo na mar, da je doktor v tem trenutku gotovo na terasi in opazuje. Bal se je, da bi ga ne prehitel in se ni mogel vzdržati. Ta sončni žarek je vplival nanj isto kot na balon, napolnjen s plinom. Napihnil ga je, zvečal njegovo moč dviganja in ga zganil, da se dvigne v višino. Kot balast je odvrgl Forsyte jezo, ki se je bila nabrala v nje min krenil proti vratom.

Na nesrečo pa ga Mica ni pustila, da bi ji usel. Če bi hotel priti iz sobe, bi se moral spoprijeti z njo ali pa poklicati Omikrona na pomoč.

Toda ne eno ne drugo ni bilo potrebno. Stara Mica je bila od hudega napora čisto onemogla, mučila jo je skrb za srečo njegovega drugega

Francisa in nenadoma je pobledele in se zrušila na stol.

Tedaj pa je zvezdogled pozabil na sonce, nebo in meteor in pritekkel k služabnici. Vprašal je jo je, kaj ji je.

»Ne vem, gospode,« je odgovorila Mica onemoglo, »zdi se mi kot bi se mi bil želeode obrnil.«

»Želeode obrnil?« je ponovil gospod Forsyte in se žudil tej nenavadni bolezni.

»Da, gospod,« je dodala Mica, imam tudi tvor na sreč.«

»Hm,« je skomignil zvezdogled z rameni, ko ga tudi drugo pojasnilo ni pomirilo. Hotel ji je pomagati na običajen način: da bi ji s kvasom odgrnil čelo in sence.

Toda ni imel časa... Omikronov glas je odjeknil s stolpa: »Gospod, meteor!« je klicel. Meteor! Forsyte je pozabil na Mico in pohitel po stopnicah.

Ni še izginil, ko je prišla Mica k sebi in stekla za njim. Medtem, ko se je vzpenjal po stopnicah, preskakujče po tri stopnice hkrati, ga je spremljal služabnični glas: »Gospod Foeyste, dobro si zapomnite, da se bosta Francis in Jane poročila točno na določeni din. Poročila se bosta, gospod Forsyte, ali pa ne vem, kaj naj me doleteli.«

Toda zvezdogled ni slišal in ne odgovoril. Hitel je po stopnicah na stolp.

8. poglavje

KJER ČASOPISI OTEŽUJEJO POLOŽAJ IN KI SE KONČA S KOLIKOR GOTOVO TOLIKO NEPRIČAKOVANO NOVICO.

»Omikron, on je, gotovo je on!« je vzkliknil Forsyte, ko je pogledal skozi teleskop.

»On je,« je potrdil Omikron. Daj Bog, da doktorja ob tem času ni na stolpu!«

»In če je,« je rekel zvezdogled, »naj ne vidi meteorja.«

»Najinega meteorja,« je dejal Omikron. »Moje meteorja

Krško potrebuje gimnazijo

Krško ob Savi je že od nekdaj gospodarsko in kulturno središče spodnjega slovenskega Posavja. Mesto ima staro kulturno tradicijo in njegovo šolsko sega daleč nazaj v 16. stoletje. V mestu je poleg osnovne šole tudi meščanska šola, katero že v prejšnji veliki obiskujejo poleg sinov krških meščanov tudi sinovi kmetov-okoličanov. Meščanske šole so v spodnjem slovenskem Posavju tri. Najstarejša med njimi je krška, ki je baje najstarejša na bivšem Kranjskem sploh. Njeno ustanovitev je omogočil leta 1877. imoviti meščan in mecen krški *Martin Hočevar*. Tedanja kranjska deželna postava je priporočala, da se ustanove take šole v vsakem okraju. Služile so izobrazbi srednjega stanu, predvsem meščanstva — odtod ime: meščanska šola (Bürgerschule). Po svojem posebnem ustroju je meščanska šola kot nižja srednja šola namenjena predvsem izobrazbi širokih plasti narodovih in pričakujemo od nje v bodočnosti še lepših sadov.

Naša mladina pa hrepeni tudi po višji izobrazbi. Pot do nje ji odpira gimnazija. Take šole v spodnjem slovenskem Posavju ni, druge domače pa so od rok. Če nimajo gimnazije Jesenice ali Rakek (kakor ugotavlja »Jutrovc« *dopisnik »Z Vid-mac«*), to še ni razlog, da je ne dobi Krško. Z gorenjske in notranjske strani morajo dijaki v Kranj, oziroma v Ljubljano. Drugam ne morejo. Pri nas pa je vse drugače. Vrata so v Zagreb na stečaj odprta in kulturnim prepričkom od drugod je prosta pot daleč v notranjost slovenske dežele.

Spodnje slovensko Posavje kot obmej-na slovenska pokrajina potrebuje gimnazijo.

Mi od bodočega slovenskega izobraženca ne pričakujemo samo vzornega uradnika in strokovnjaka. Ne, nam pomeni naš slovenski študent več

kot samo to! V njem gledamo bodočega slovenskega kulturnega delavca, voditelja in prosvetitelja naroda.

Ali naj nam ga vzgoji Zagreb? To ni mogoče! Saj tam se slovenski študent ne uči spoznavati in ljubiti slovenskega jezika. V letih njegovih vzorov in bojov mu niso stoji ob strani velikani slovenskega duha in slovenske besede. Namesto njih pa vstajajo v velikem mestu krivi preroki, ki skušajo z »modernimi« *nazori in tujini ideologijami prikleniti nase mladega človeka še preden notranje dozori. Mi tega ne moremo trpeti!*

Hočemo naš največji zaklad, našo mladino, obdržati doma in jo vključiti v našo slovensko duhovno skupnost. Zato zahtevamo popolno gimnazijo v Krškem, katero naj postavi vsa Slovenija kot pravi branik omike slovenskega duha in srca na tem obmejnem delu naše ožje domovine. Vendar naj nas slovenska srednja šola na meji ne deli od bratov Hrvatov. Le v pravi luči naj nas predstavlja sosedom. Njena naloga bo tudi, da nas v sedanjih usodnih dneh kulturno zbližuje na zgodovinsko pomembnih tleh Krškega polja, ki je namočeno s krvjo slovenskega in hrvatskega kmeta-tlačana in upornika v preteklosti. Visoko naj dviga naša obmejna srednja šola prapor slovenske narodne in kulturne zavesti!

Naše spodnje slovensko Posavje še ni industrializirano, ampak pretežno še kmečka pokrajina. In to je važno! Večina slovenske vodilne inteligence je nekoč izhajala iz kmečkega stanu.

»Kar mož nebesa so poslala,
da večnih nas otmo grobov,
vse mati kmečka je zibala,
iz kmečkih so izšli domov«

poje Gregorčič. Danes slovenski šolniki in vzgojitelji s skrbjo opažajo, da v naše številne srednje

šole prihaja vse manj kmečkih sinov, dotok iz drugih stanov pa nesorazmerno taste. Število srednjih šol se je namreč močno pomnožilo v večjih mestih. Želimo v našem delu slovenske zemlje približati srednjo šolo predvsem kmečkimi otrokom, katerim je dandanes pot do višje izobrazbe zelo težavna. Naj se naše razumnišče spet obnavlja iz rezervarja dušerno in telesno svežega kmečkega stanu.

Ne bojimo se hiperprodukcije inteligence! Nov čas, ki prihaja, ji bo določil nove naloge. Naša dolžnost pa je, da mladino za to pripravimo. Važno je le to, da bo novi rod pripravljen na vsako delo. Pravemu slovenskemu izobražencu, ki ne študira samo za naslove in položaje, mora biti kulturno delo na vsakem terenu enakovredno. Take inteligence ne bomo imeli nikoli preveč! Nam ni samo do »onih deset otrok premožnih in imenitnejših meščanov«, ob katere se spoddika »Jutrovc« *nedeljski dopisnik, češ da zaradi njih ne potrebujemo v Krškem gimnazije. Ne, nam je do vse generacije otrok iz vseh naših stanov, še več nam je do naših bodočih pokolenj! Ustanovitev gimnazije je delo za bodočnost. Pustimo malenkostne osebne račune ob strani, ko gre za tako važna kulturna vprašanja! Dokažimo, da smo zrel narod, ki ve, kaj hoče za svojo sedanost in bodočnost!*

V teh usodnih dneh, ko se odločajo usode narodov za daleč v bodočnost, dokažimo, da smo sposobni za lastno kulturno in narodno življenje predvsem tako, da rešujemo svoje kulturne probleme v globoki zavesti odgovornosti. Ne smemo zamuditi prilike, ki nam jo nudi srečno naključje, da se v teh zgodovinskih dneh nahaja na krmilu državne prosvetne politike mož, kateremu je naš okraj izrazil svoje največje zaupanje, ko ga je izbral za svojega poslanca. Od g. ministra dr. Miha Kreka, kateremu smo se zaupali kot njegovi volilci, pričakujemo vse.

Treznostni teden se bliža

Kakor dozdaj že dve leti, bo tudi letos Treznostni teden, in sicer od tihe do svetne nedelje: od 30. aprila do 6. marca. Ta teden mora ideja treznosti spet živeti zaživet. In bo zaživila.

Društvo treznosti že nad eno leto skuša utreti pot tej ideji v naš narod. Ta pot je težka in trnjeva. Le počasi se rine po tej poti naprej. Treba je krčiti pragozd predsodkov in zastarelih navad, sekati debelo drevje in gosto grmovje brezbrčnosti, nasprotovanja in posmehovanja — a nazadnje se bo polagoma gaz le naredila, pot le utrla, ideja bo napredovala — pridrila.

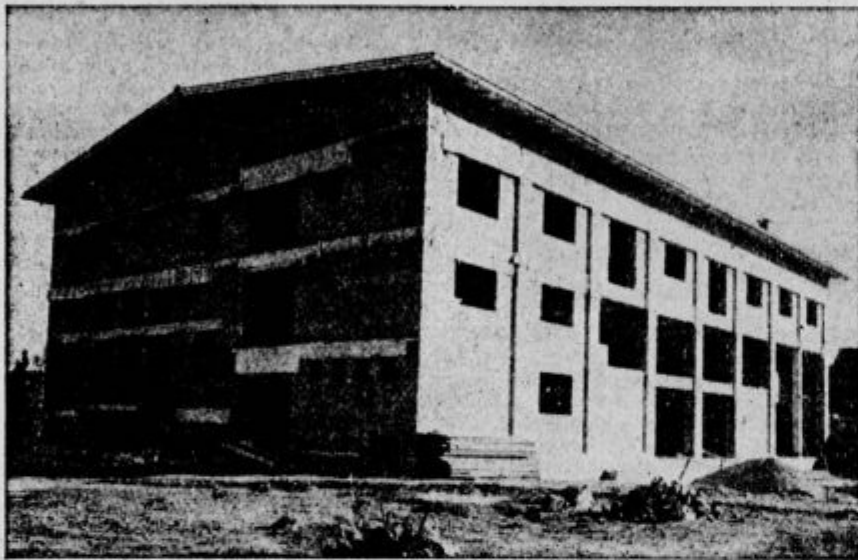
Idejo treznosti je poudaril in narodu zabilil kongres Kristusa kralja. Da bi ne bilo govorjenje in sklepanje o njej zastoj, jo je sprejela v svoj program tudi lanska škofijska sinoda.

Na temelju sklepov sinode se bo prvi dan Treznostnega tedna, na tiho nedeljo, po vseh župnijah ljubljanske škofije uvedla, oziroma poživila treznostna organizacija: Družba treznosti. Če bi bil kje ta dan zadržek, pa pozneje v kratkem. Saj župnija je v tem oziru odvisna od župnije. Ni je župnije, kjer bi alkoholizem ne vladal: z vsemi svojimi slabimi posledicami Zagotoviti smemo, da tudi lavantinska škofija v tem ne bo zaostajala za ljubljansko, naj se že to zgodi to nedeljo ali kasneje.

VL ljubljani pa bo to nedeljo ob pol enajstih v frančiškanski dvorani treznostna akademija in občni zbor Družbe treznosti. Ze zdaj se opozarjajo in vabijo k tej akademiji vse ljubljanske šole, prosvetne in verske organizacije, naj se je gotovo udeležijo. Sodelovalo bo pri akademiji zlasti dijaštvo, a prirejena bo za vse brez razlike. Program akademije bo objavljen prihodnje dni.

Ideja treznosti se mora razgibati in se kljub vsem zaprekam polagoma bo. Ta treznostni teden mora napraviti velik korak naprej!

Bežigraski prosvetni dom lepo napreduje

Gotovo Ljubljana v prosvetnem in kulturnem pogledu ničesar bolj ne potrebuje kot far-nih prosvetnih domov, ki naj bi bili žarišča in oporišča katoliškega in narodnega duha. Če upoštevamo, da imajo razmeroma majhne vasi na deželi svoje prosvetne domove, katere so zgradili domačini z velikimi žrtvami ob večletnem požrtvovalnem delu, tedaj lahko upravičeno trdimo, da je tudi za Ljubljano prišel zadnji čas, da si po svojih farah postavi prosvetne domove.

Vsak začetek je težak in tudi v Ljubljani so se morda marsikje bali začeti. Pa je korajžno pokazal pot Bežigrad, najmlajša ljubljanska naselbina. Nekaj let so se Bežigrasji tiho pripravljali, potem pa so začeli graditi po zelo posrečenih načrtih arh. Tomaža Štruklja res vsem sodobnim zahtevam odgovarjajoči prosvetni dom. Čuditi se moramo bežigrasjskim prosvetarjem, da so v teh zelo težkih časih tako krepko zastavili z delom, da tudi v srečno dograditev ne moremo več dvomiti. Ponosna stavba bežigraskega prosvetnega doma, ki stoji za cerkvijo in župniščem, zavzema ploskev nad 2000 kv. m in sega v višino treh etap. Najprej so kot prvo etapo dogradili ves dom v surovem in ga pokrili s solidnimi salonitnimi ploščami. Zaradi skrajnega pomanjkanja najbolj osnovnih pogojev za prosvetno delo, so nato dogradili takoj v podprilni etapi 100 kv. m veliko sobo, v kateri so se mogli prosvetarji zbirati. Takoj nato so dovršili še drugo veliko sobo, ki je odgovarjala najnujnejšim potrebam farne prosvete. Prvo sobo pa so bežigrasjski prosvetarji takoj nato izročili v uporabo dijaškim katoliškim organizacijam obeh bežigrasjskih gimnazij. S tem, da so — komaj sami dobro pod streho — izročili najlepši prostor našim dijakom, zaslužijo še posebej vso pohvalo in tudi našo podporo.

Ves dom je že na zunaj mogočena zgradba, posebej pa preseneča njegova smotrna notranja razdelitev in izredna uporabnost prostorov. Zahodni del zgradbe obsega spodaj vsem meram in predpisom odgovarjajočo krasno svetlo in zračno telovadnico. Na severni strani telovadnice so še lične oblačilnice s prhami in drugimi pritliklinami. Južno stran telovadnice pa izpolnjuje močnejši glavni vhod v gledališko dvorano, ki bo izredno lepa. Zgoraj je nad telovadnico in vhodom stanovanja za hišnika z vsemi pritliklinami, vzdolž pa so še štiri sobe. Od teh sta dve manjši sobi za seje, tretja velika soba je namenjena zborovanjem in predavanjem, zadnja soba pa ima še prav posebej dvignjen in izdelan strop, tako da je izredno akustična in tako primerna za pevsko sobo. Vseh sob skupaj s spodnjo, v kateri vedrijo sedaj dijaki, je šest. Bežigrasjski prosvetarji so se odločili, da jih bodo imenovali po naših umrlih možeh: po Šlomšku, Jegliču, Baragi, Gnidovcu, Kreku in Korošcu. Vse te sobe so vezane vzdolž s hodnikom, katerega vzhodni del se zaključuje v tri obsežne lože za gledališko dvorano in se končuje na vsaki strani z lepim masivnim stopniščem. Vse ta obsežni in za graditev najdražji del je že končan in bo prav te dni izročen plemenitim namenom.

Ze sedanji uspeh pri graditvi doma, ko je bila končana tudi druga etapa graditve, ureditev večine prostorov, je najlepši porok, da bomo v kratkem dobili v Ljubljani smotrno in sodobno urejen prosvetni dom. Na dograditev čaka namreč le še zadnja, tretja etapa — dovršitev gledališke dvorane, obeh stranskih balkonov in velike galerije. Spodaj pod galerijo

bo prostorna čakalnica z blagajnam, garderobo itrd. V vsej dvorani bo nad 500 sedežev, oder sam pa bo meril nad 100 kv. m. Poleg tega bo imel na svojem oboku hodnik, ki bo omogočal praktično in hitro odsko manipulacijo. Nekatera zidarska dela za dograditev te tretje etape so že v delu. Nekaj posebnega bo strop dvorane. Bo okusno izdelan iz lesa ter bo imel zlate rozete. V svoji veliki naklonjenosti do bežigraske delavnosti in v priznanje bežigrasjski korajži je za strop napravil načrte mojster g. prof. Plečnik. Tako bo lepa dvorana dobila v okras lepi strop, ki bo nekaj svojiskega in ki bo tudi akustično nadvse ugoden.

Ves dom bo veljal okrog 1.200.000 din. Če računamo, da so gradbena dela že do dveh tretjin končana in da kljub temu prosvetni dom nima nobenega dolga, moramo žilavim Bežigrasjem le iskreno čestitati. Prav gotovo jih je zadnja podražitev v njihovih načrtih nekoliko presenetila. Vendar smo prepričani, da jo bodo znali zvoziti tudi sedaj, ko so najhujše težave že prebledile. Prav bi bilo, da vsi, ki

spoštujejo in priznavajo to veliko delo, z izdatno podporo omogočijo dovršitev celote še letos, saj bo Ljubljana s tem domom dobila prvi res moderni in vsem zahtevam odgovarjajoči prosvetni dom.

Tako živi London pod zemljo

London se je sicer prav od početka sedanje vojne zavedal, da bo moral prestati marsikak letalski napad ter se je za take napade tudi pripravil. Toda od jeseni leta 1940 do danes se je mnogak spremenilo. Tako se je spremenilo tudi mnenje Londončanov, ki so spočetka mislili, da so zoper letalske napade več ali manj dovolj zavarovani. Ko so prišli najhujši letalski napadi, je na stolisec Londončanov moralo v podzemski skrivališča, kjer so morali prebiti ne le ure, temveč včasih celo dolge dneve in noči. Tista prvotna podzemski skrivališča so bila navadno brez vsakršne udobnosti, ni bilo dovolj preskrbljeno niti za higieno, niti za odpočitek prebivalstva, katero je moralo bežati tjakaj. Dandanes pa je tudi to docela drugače.

Spočetka niti angleška vlada niti londonska mestna uprava nista računali s tem, da bi utegnile sovražne bombe padati, kamor bodo pač priletele. Zdaj obe dve s tem računata, pa je bilo to spoznanje drago kupljeno, ker je veljalo mnogo krvi in človeških življenj. In storjene napake so bile popravljene. Že letošnjega meseca svetana se je posrečilo zgraditi globoko pod zemljo ležeča zavetišča, kjer je prostora za najmanj pol milijona ljudi. Ko so bila ta nova zavetišča narejena in opremljena, so se ljudje iz starih nezadostnih zavetišč lahko selili v nova. Nova zavetišča so res primerna. V njih je za vsakega izmed 500.000 ljudi pripravljena postelja. Zdaj pa v teh podzemskih luknjah delajo še posebne čumnate, kjer je prostora za eno celo družino. Tako bo tudi v zavetišču poslej vsaka družina sama zase.

Istočasno so v 13.000 javnih zavetišč napeljali kurjavo. Dalje so napravili pod zemljo 2000 kantin, ki pripravljajo noč za nočjo gorko jed in pijačo za četrto milijona ljudi. Tudi bolnišnice so zgradile posebna zavetišča. Pri tem so poskrbele, da so na primer zavetišča za nalezljive bolne docela ločena od drugih bolnikov. Vse londonsko prebivalstvo ima zdaj pod zemljo na razpolago nič manj kakor 500 podzemskih operacijskih dvoran, kjer neprestano vsako noč čaka 200 zdravnikov pripravljenih, kdaj jih pokliče dolžnost. Vsa večja

zavetišča imajo poleg tega še sama zase urejene potrebne zdravniške službe.

Nočni letalski napadi na London pa so imeli še drugo posledico: Začelo se je docela novo družabno in skupno življenje. V zavetiščih, kjer se vsako noč spet shajajo vedno eni in isti ljudje, so izvolili posebne odbore, ki pa morajo skrbeti ne le za red in mir, marveč tudi za zabavo in prehrano svojih soplesivalcev.

Glede prebivalstva in njegove zaščite je tre- omeniti le to: 19% vsega londonskega prebivalstva ima že priliko v enem ali drugem zavetišču vsako noč biti deležen vedno iste postelje. Dalje je v Londonu 61% ljudi, ki imajo že svoja zanesljiva zavetišča, bodisi v hišah, kjer prebivajo ali pa na vrtovih tistih hiš. Za te javna oblast ne skrbi. Ostane še kakih 20% prebivalcev, ki pa žive večinoma zunaj Londona, kjer ni stanovanjskih hiš in velikih vojašnic, namreč male hišice v vrtovi. V takih hišah — tako se je pokazalo — pa velika zavetišča niso več potrebna.

† Jože Šolar

V Mödlingu pri Dunaju je umrl 28 febru- arja t. l. naš rojak g. **Jože Šolar** iz znane rodbine Solarjeve na Mirni. Rajni se je rodil l. 1859 in je že prekoračil 81. leto svoje starosti. Njegova brata Anton in Lojze sta umrla že davno pred njim. Oba sta bila na domačem posestvu. Jože pa je študiral in je po končani maturi odšel na Dunaj, kjer se je posvetil pravu. Pozneje pa je vstopil v službo pri dunajskem magistratu in je tam služil dolgo vrsto let. Tudi po letu 1918 je ostal v tedanji Nemski Avstriji. Bil je zelo marljiv in vester uradnik, znanec pa dober in postrleljiv prijatelj. Dolgo let je rad zahajal s svojo ženo in hčerama v svoj domači kraj, zadnja leta pa ga ni bilo več. Rajni Jože ni bil samo zaveden Slovenec, temveč tudi vnet Slovan. Govoril je tudi rusko. Zdaj naj mu bo lahka tuja zemlja, kateri je žrtvoval vse moči svojega življenja.

P. S. Finžgar

Pod svobodnim soncem

Povest davnih dedov

39.

Napad Slovenov na ostanek Hilbudijeve vojske v taboru on- stran Donave se je posrečil, toda izgubili so Iztoka, svoj ubi in nado. Svarun je žalosten, tako žalosten, da se je sključil v dve gubi. Mladina pa ori od veselja.

41.

40.

Starosta Svarun išče po bojišču svojega sina, junaka Iztoka.

Ta pa leži kakor mrtev blizu ognja pod platnениm šotorom. Vsega namočene- ga v krvi dvignejo izpod grmade trupel.

41.

Svarun pokliče vrača, ki Iztoku sname oklep, odgne čel- lado in umije krvave rane. Uho pritisne na srce in vzkligne: »Iz- tok živi, Svarune!«

42.

Čez nekaj časa se Iztok zave in veselo pogleda očeta, ki more samo vzdihniti: »Iztoče, moj otrok!«

42.

Drobne novice

Koledar

Torek, 25. marca: Oznajenje Marijino; Dizma, spokornik.
Sreda, 26. marca: Emanuel, mučenec; Maksima, mučenica; Ludgar, škof.

Letopis

25. marca 1326. leta je sklenil srbski kralj Uroš III. Dečanski mir z Dubrovnikom, tedaj samostojno republiko pod beneškim pokroviteljstvom. Od tedaj dalje vlada med obema državama mir in prijateljstvo.

25. marca 1802. l. so sklenili Angleži z Napoleonom mir v Amiensu. Mir v Amiensu je le kratke enoletne oddih v zadnji veliki vojni (1793—1815) med Angleži in Francozi za premoč v Evropi in še bolj v svetu sploh. Angleži gospodari svetovnih morij so uvideli, da trenutno ne morejo streti Napoleonove premoči na kontinentu, posebno šir ke so vsi njihovi zavezniki na celini že klonili. Ruski car Pavel I. je namreč nejevoljen zaradi avstrijskih šikan umaknil svoje zmagovite čete domov, avstrijsko-nemške čete je Napoleon popolnoma porazil pri Marengu v Italiji, drugi del pa Moreau pri Hohenlindenu na Bavarskem. — Avstrija je morala sprejeti pogoje zmagovitih Francozov z mirom v Lunčvilu. Tako so se osamljeni Angleži pogodili z genialnim Napoleonom, ko pa so uvideli, da se na miren način pač ne bo dala ta borba za premoč končati, so znova začeli vojno (1803. l.). Napoleon je zgradil močno brodovje in hotel vdreti na Angleško, toda ta načrt mu ni uspel, angleški admiral Nelson je namreč francosko-špansko brodovje pri rtiču Trafalgaru skoraj uničil in znova utrdil neomejeno angleško oblast na morju. S to zmago je bila borba dejansko že odločena, toda Napoleon ni odnehal, proglasil je kontinentalno zaporo, da bi Anglijo gospodarsko strl, uspeh je izostal, Gigantska borba skoraj cele Evrope z britanskim imperijem se je končala z zmago slednjega, največji in največvarnejši nasprotnik Angležev pa je končal kot njihov jetnik na otoku Sv. Helene v Atlantskem oceanu svoje nemirno življenje.

25. marca 1848. leta so Hrvati na skupščini v Zagrebu zahtevali združitve vseh hrvatskih pokrajin (t. j. Hrvatske, Slavonije, Dalmacije, Vojne krajine in Reke) pod enotno narodno vlado.

25. marca 1867. leta se je rodil v Verževu Fran Kovačič, teolog in znan zgodovinar.

Novi grobovi

† V Ljubljani je mirno v Gospodu zaspala gospa Marija Culkar roj. Avšič. Pogreb bo danes ob pol šestih popoldne z Zal. kapele sv. Andreja, k Sv. Kristofu. Naj ji sveti večna luč! Zalujočim naše iskreno sožalje!

80 pmladi Tinčkove mame

Kdo bi si mislil, da praznuje danes sredi številne družine, sinov, hčera in vnukov Tinčkova mamica v Preski (Marija Jare) svoj 80. godovni dan. Kateri medvoški občan ali preški faran ne pozna prijazne in skromne, a vedno postrežljive gospodinje pri Tinčku v Preski? Rojena je bila l. 1861 in že nad 50 let vodi gostilno v bližnji župne cerkve nasproti »Društvenega doma«.

Dolgo vrsto let, polnih križev in težav, posuta s trnjem bolj kot s cvetjem, je preživela v sredi družine v svoji obrti. Radi obiskujejo njeno gostilno ne samo domačini, ki iščejo po rani maši okrepčila ali pa po popoldanskem opraviilu. Radi se zbira družinski in župljani ob raznih prireditvah in cerkvenih svečanostih, saj vedo, da bodo vedno do-

bro postreženi tako z jedačo kot pijačo. Zelo je bila naklonjena domačim dijakom, pa tudi tuji najdejo gostoljubno stredo.

Odgajala je 13 otrok, ki so vsi preskrbljeni doma in v Ameriki. Vzgojati tako številno družino ni lahka stvar. Vzgojo je polagala na versko podlago in s tem zidala hišo na trdno skalo. Sama pa je dajala zgled, ki je svetil daleč naokrog. Bila je podobna sveči, ki gori in izgori, zato, da daje drugim luč in gorkoto. Prava slovenska mati!

Zato ji danes vsi, ki jo poznamo in jo imamo radi, kličemo iz srca: Bog jo živi in ohrani zdravo in veselo do skrajnih mej življenja, našemu narodu pa še mnogo takih vernih in zavednih mater.

Kot dolgoletni naročnici »Slovenec« in »Doma-ljubec« ji tudi mi iskreno čestitamo.

Osebnosti

== Poročili so se: G. Viktor Rugele, konjeniški kapetan v Skopju, z gđc. Belo Janič iz Skopja, ter g. Josip Rugele, letalski kapetan I. razreda v Nišu, z gđc. Ružico Fleš iz Sarajeva. Novoporočencem želimo obilo sreče in zadovoljnosti.

== V Skofji Loki sta se večer poročila v grajski kapeli poročnik g. Velimir Svoboda in baronica gđc. Hilda Wolkensteperg, lastnica puštalskega gradu. Na novi življenjski poti obilo sreče in blagoslova božjega!

== Iz gozdarske stroke: Državni strokovni izpit gozdarskih uradnikov s popolno srednješolsko strokovno izobrazbo sta uspešno položila pri ministrstvu za gozdove in rudnike v Beogradu Slovenca-šumarja Lojze Mušič iz Slovenjgradca in Tomo Majer iz Ptuja. Čestitamo!

Iz banovinske službe

Napredovali so: Dr. Tomaž Furlan, primarij na Golniku, v V. skupino; Andrej Hribar, upravni politični uradnik pri okr. načelstvu v Celju, v IX. skupino; banovinski tehnik pri okr. cestnem odboru v Laškem Albreht Kodrič v VII. skupino; inž. arh. Edvard Krivic pri tehničnem oddelku banske uprave za uradniškega pripravnika za VIII. skupino; in. Miroslav Peternel, banovinski kmetijski pristav pri okrajnem načelstvu v Lendavi, za višjega pristava VII. skupine; banovinski tehnik pri banski upravi v Ljubljani Vencelav Vrhovec v VII. skupino; Albin Sritar, upravljatelj osnovne šole deškega vzgajališča na Selu pri Ljubljani, v V. skupino; Ivan Zabkar, upravno-pisarniški uradnik pri okr. načelstvu v Krškem, v IX. skupino; Mavricij Slatnar za policijskega agenta II. razreda II. skupine; Alojzij Strižih v splošni državni bolnišnici za zvanikičnika III. pol. skupine z 2. periodičnim po-viškom; Andrej Perčič, banovinski dnevnica-služitelj pri banovinski kmetijski šoli v Poljanah pri Lescah, za banovinskega služitelja II. razreda; Peter Lipovšek pri upravi policije v Ljubljani za policijskega nadstražnika v I. skupini zvanikičnikov.

Premesčeni so: Jožef Jagodič, policijski nadstražnik pri predstojništvu mestne policije v Kranju, k upravi policije v Ljubljani; Jožef Rinko, uradniški pripravnik pri okr. cestnem odboru v Slovenjem Gradcu, k tehničnemu oddelku banske uprave v Ljubljani; inž. Matija Rous, banovinski uradniški pripravnik, od kr. banske uprave k okrajnemu načelstvu v Ljubljani; Mirko Orešnik, banovinski cestni nadzornik pri okr. cestnem odboru v Litiji, k okr. cestnem odboru v Slovenjem Gradcu; Emeran Sioklas, banovinski kmetijski uradnik-upravnik trsnice in drevesnice pri Sv. Barbri v Haložah, za začasnega upravnika Prizdovga posestva v Lepi dol pri Mariboru; Alojzij Colja, policijski nadstražnik iz Ljubljane v Kranju; Marcel Godnik, upravno-pisarniški pripravnik pri okr. načelstvu v Smarjah pri Jelšah, k okr. načelstvu v Crnomlju; Ivan Berdon, zvanikičnik pri okr. načelstvu v Crnomlju, k okr. načelstvu v Celju; Stanislav Kranj, dnevnica-zvanikičnik pri okr. načelstvu v Celju, k okr. načelstvu v Smarju pri Jelšah; Helena Mastnak, drž. zaščitna sestra pri Zdravstvenem domu v Mariboru, k Higienškemu zavodu v Ljubljani; Leopoldina Rozman-Kopač, drž. zaščitna sestra pri Higienškem zavodu v Ljubljani, v zdravstveni dom v Kranju.

Upokojeni so: Martin Erjavec, policijski stražnik I. razreda v Ljubljani; Franc Prešern, policijski nadstražnik v Ljubljani; Just Kočvar, policijski stražnik I. razreda v Mariboru; Matko Markežič, policijski stražnik I. razreda v Mariboru; Vid

Bevc, policijski nadstražnik pri upravi policije v Ljubljani.

Prestala je služba inž. Ivo Kleinschrodt, banovinskemu uradniškemu pripravniku pri tehničnem oddelku banske uprave v Ljubljani.

— Prošnja za pomoč akademikom. Teden za tednom prihaja Vincencijevi konferenci za akademike kakih 30 prošenj. Prošnje se ponavljajo: stanarine ne morem plačati, zajtrka nimam, prosim za kosilo ali večerjo, pomagajte mi plačati vpisnino in takse, potrebujem čevlje in obleko, perilo itd., kupil bi si rad knjige in skripta. Skrbno prelistamo prošnje, tehtamo potrebe, a blagajnik pravi: »Danes je samo 500 din na razpolago, prošnja pa 30.« Koliko akademikov je zaradi teh dnevnih skrbi zaostalo v študiju, izgubilo pogum do življenja, izhiral v pomanjkanju, ali vsaj ne dosegla diplome o pravem času. Vincencijeva konferenca prosi blag in plemenita srca za pomoč. Kdo bi vzel akademika na kosilo? Kdo ima kako obleko? Kdo perila? Kdo bi poslal kaj podpore? »Odpri srce, odpri roke!« Za vsakim revnim akademikom stoji Kristus sam, ki pravi: »Bil sem lačen in ste me nasitili!« Dobrodošel je vsak dar, bodisi v denarju, obleki, perilu ali obuvalu. Darovi se naj pošiljajo na naslov: Vincencijeva konferenca za akademike v Ljubljani. Semeniška ulica 2/II. Štev. čekov računa 15.838. Odbor.

— Mesečna rekolekcija za duhovnike z dežele bo zadnje sredo tega meseca, t. j. 26. marca v »Domu duhovnih vaj« v Ljubljani. Začetek točno ob pol 10 dopoldne. K obilni udeležbi so vabljeni vsi gg. duhovniki izven Ljubljane, zlasti še člani Apostolske unije. Vodstvo Doma DV in škofijski vodstvo VA.

— Sejem v št. Jerneju preložen. Opozarjamo vse obiskovalce sejma, da je z odločbo kraljevske banske uprave Ljubljana VIII. št. 3076/1—1941 preložen sejem v št. Jerneju na Dol. z dne 12. aprila 1941, t. j. na velikonočno soboto, na dan 8. aprila 1941, t. j. na torek pred veliko nočjo.

— Slovenski avtomobilski klub obvešča članstvo in ostale avtomobiliste, da današnji dan, 25. marca, ni smatrat kot praznik, ter zaradi tega odpadejo tozadavne omejitve glasom naredbe 4. o omejitvi prometa z motornimi vozili. Danes se torej lahko voza kot ob delavnikih.

— Za fante bodo duhovne vaje od 31. marca do 4. aprila v Domu sv. Ignacija pri sv. Jožefu v Ljubljani. Prično se prvi dan ob 6 zvečer in končajo zadnji dan zjutraj, ko bo obenem prvi petek in spomin Zalostne M. B. — Ta tečaj je zadnji pred veliko nočjo. Vzdrževalna znaša 120 din. Priglasitve pošljite na naslov: Dom duhovnih vaj, Ljubljana, Zrinjskega c. 9.

— »V življenje« je naslov zbirke pisem, ki so namenjena slovenskim fantom. Saj hoče vsak fant ubrati najboljšo pot v življenje, pa mnogi si izberejo pot v pogin, kjer izgube mladost, veselje in srečo. Pogumni in navdušeni fantje pa hočejo biti dobri in iz sebe nekaj velikega in lepega napraviti. — V tej knjigi boste našli odgovor na vprašanja, ki so življenjskega pomena, da bo vaša sedanjost in bodočnost zdrava in vesela, polna življenja in polna zmag. V knjigi »Prostozidarstvo« nam podaja dr. Ahčin stvarno podobo te ustanove, ki že nad dve stoletja privlači in odbija duhove. Poznanje prostozidarstva nam omogoča razumevanje za sicer nerazumljivo dozeleost sedanje meštanske družbe za brezbožno komunistično revolucijo. Obe knjigi naročite čimprej pri Društveni nabavni zadrugi, Ljubljana, Miklošičeva 7/L, kjer veljata broširani po 10 din.

— Lepo izbizo raznobarnih velikonočnih razglednic Vam nudijo po nizki ceni Mladinska založba, Stari trg 30, Ljubljana.

— Občutljivi polti Vasega lica najbolj prija večerno umivanje s Sviti cleansing creamo: dkg 2,50 din v drogeriji Gregorij, kr. dvorni dobavitelj, Ljubljana, Prešernova ul. 5.

— Gospod katehet! Hočete, da mladina med rožnincem tudi zapoje. Pa nimate primerne besedila, ne ljudskega naplava. Naročite »Rožnince« za ljudsko petje: zelo primerno besedilo; sprejemljiv ljudski naplav — Imprimatur. Izvod t. din. Večja naročila popust. Razpošilja: Dominik Gnus, Hrastnik.

— Iz Legije koroskih borev. Bivši borec za našo severno mejo iz Trčica in okolice, včlanjeni v krajevni organizaciji Legije koroskih borev v Trčicu, so imeli v nedeljo svoj redni občni zbor. Občni zbor je začel predsednik gospod Anton Ahčič, ki je orisal vse delo krajevnih postojanke, potem pa dal besedo podpredsedniku Legije, g. Dominiku Marušiču iz Ljubljane. Ta je v kratkem in jedratem govoru orisal položaj organizacije in pozval vse članstvo na složno delo v prid organizacije, naroda in države. Za njim je podal podrobno poročilo o delu glavnega odbora v Ljubljani tajnik gospod Kristan Franjo. Sledila so izčrpa poročila društvenega tajnika, blagajnika in predsednika nadzornega odbora.

— Pri osmrtnici Romana Mauri, ki smo jo priobčili preteklo nedeljo, mora biti podpis g. sina dr. Anton Mauri (in ne Milan).

— Mesto venca na grob pokojne g. Hajnrihar daruje njen brat g. Alojz Hajnrihar za gluhozeme 500 din.

— Krajevni odbor jugoslovanske Unije za zaščito dece na Senovem se zahvaljuje rodbini Senica, (Domžale) za poklonjenih 300 din namesto venca pok. Joskutu Senica.

— Občni zbor Posavske podružnice Slov. plan. društva bo v nedeljo dne 30. marca t. l. v Zidanem mostu v hotelu »Juvantič« s pričetkom ob 15.30. dnevnih red je običajen.

— Zahvala. G. Klina K., trgovec v Sv. Juriju ob j. ž. je daroval namesto cvetja na grob blagopokojne ge. Ive Bolka tukajšnjemu PRK 100 din. Za plemeniti dar se mu najiskrenejše zahvali Pomlad RK v Sv. Juriju ob j. ž.

— Uvoz parkljarjev z razstave v Budimpešti je ministrstvo za kmetijstvo dovolilo pod pogojem, da se živali na Madžarskem kontumacirajo na stroške prodajalca.

— Most čez Savo pri Krškem. Iz Krškega nam poročajo: Začetna dela za zgraditev novega železobetonskega mostu čez Savo pri Krškem se vsrjo na obeh bregovih Save in je zaposlenih že lepo število delavcev. V zvezi z razširitvijo dovozne ceste na most bo zaradi izravnave ovinka pri »Koritu« mnogo pridobilo mesto Krško. — Ne-

Ljubljana, 25. marca

Gledališče

Drama: 25. marca, torek: »Brez tretjega.« Red Tork. Gostovanje Vike Podgorske in režiserja Hinka Nučiča, članov zagrebskega Narodnega gledališča. 26. marca, sredo: »Brez tretjega.« Red Sreda. Gostovanje Vike Podgorske in Hinka Nučiča. — 27. marca, četrtek: »Zaprta vrata.« Red Četrtek. — Opera: 25. marca, torek: »Traviata.« Izven Gostovanje Zlate Gjungenčeve, sopranistke belgrajske opere. — 26. marca, sredo: Zaprt. — 27. marca, četrtek: Zaprt. — 28. marca, petek: »Carmen.« Izven. Proslava 25 letnice umetniškega dela dirigenta Nika Štrifla in gostovanje Zlate Gjungenčeve, sopranistke belgrajske opere ter Alde Nolineve, bivših članic naše opere.

Radio Ljubljana

Torek, dne 25. marca: 9 Napovedi, poročila — 9.15 Verski govor (msgn. Jože Jagodič) — 9.30 Prenos cerkvene glasbe iz franciskanske cerkve — 10 Kar želite, to dobite (plošče po željah) — 10.45 Kmečki trio — 11.30 Koncert pevskega zbora Drž. učiteljskega — 12.30 Poročila, objave — 13 Napovedi — 13.02 Veseli zvoki igra Rad. ork. — 17 Kmet. ura: Kako pridelamo zelenjad za dom (g. inž. C. Jeglič) — 17.30 Citraški dueti (Gračner) — 18.15 Materina pot. Po Chr. Andersenju, za radio napisal France Kunstelj — 19 Napovedi, poročila — 19.25 Nacionalna ura: Slovensko gledališče in vzajemnost med Hrvati in Srbi (g. Fran Govekar) — 19.40 Radijski orkester, vmes poje gđc. Ksenija Kušej — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Orkestralna glasba (plošče).

Drugi programi

Torek, 25. marca: Belgrad: 19.40 Narodne — Zagreb: 20 Prenos — Beromünster: 19.45 Simf. konc. — Bratislava: 20.10 Bartokova sonata — Budimpešta: 18 Ork. konc. — Praga: 20.30 Brahms-Dvorak — Ital. postaje: 21 Wagnerjeva opera »Somrak bogov« — Sofija: 21.30 Godalni ork. — Sottens: 20 Ork. konc. — Švedske postaje: 22.15 Narodna gl.

Prireditve in zabave

Poselska zveza priredi Materinsko proslavo. V nedeljo, 30. marca, zjutraj ob 6 bo v stolnici sv. maša s skupnim obhajilom, popoldne ob 5 bo v Domu služkinj govor duhovnega voditelja profesorja Koširja in igra: Materina srca! — Članice obveščamo, da bo občni zbor Poselske zveze v nedeljo, 6. aprila, ob 5 ravno tam. Dekleta, udeležite se teh svojih prireditev. — Odbor.

Drevi ob 8 zvečer vsi v franciskanski dvorani. Sentjažbočani uprizorijo tragedijo »Via mala« po istoimenskem znamenitem John Knittel-ovem romanu, ki je v zadnjem času najbolj čitan. Predprodaja vstopnic od 3 popoldne dalje v franciskanski dvorani.

Mlini pod zemljo — v franciskanski dvorani. Zmagovito se je širilo Kristusovo kraljestvo. Rimski cesarji in njih oblastniki so ga hoteli ugonobiti, toda zaman. Zgodilo se je obratno. Število poganov se je bolj in bolj krčilo. Igra »Mlini pod zemljo« posatlja pred našo sliko iz teh časov. Ko je cesar Teodozij po zmagi nad Maksimom obhajal slavnostni vhod v Rim, so skušali poganiki svečeniki vzdigniti ljudstvo k uporabi in zahtevali, naj se postavi žrtvenik boginji Viktoriji. Toda cesar Teodozij je ostal neizpros. Dal je podreti zadnje poganjske tempelje. Pri tem pa so odkrili ostudne grozovitosti. Videli so, kakšne strašne žrtve so našli človeške kosti. — Razni lakomeži pa so imeli pod zemljo velikanske ročne mline, katere so vrteli sužnji ali pa svobodni Rimljani. Eden izmed teh oderuhov si je pomagal s tem, da je napravil nad mlini pivnico in v njej prožna tla; kdor je stopil v pivnico, so se mu tla izpodmaknila in je padel v podzemlje. Tako je bil ujet in je moral vse življenje vrteti mlin-ske kamne. Neki vojak pa je našel izhod in pobegnil. Tako so odkrili skrivnost teh mlinov. — To je zgodovinsko jedro igre »Mlini pod zemljo«, ki jo uprizori krožek SDZ na l. dr. možki realni gimnaziji v Ljubljani 29. t. m. Vsi prijatelji dijaške mladine vljudno vabljeno! Kdor želi videti res lepo in napeto igro iz rimskega življenja, naj pride v soboto ob 8 zvečer v franciskansko dvorano!

Predavanja

Podružnica SVD Šiška. V četrtek 27. t. m. ob pol osmih zvečer bo predaval v deški ljudski šoli v Sp. Šiški g. dr. M. Jevšek o negi vrtnic. V nedeljo popoldne ob dveh bo nazorno obrezovanje sadnega drevja. Sestanemo se na križišču Verovškove in Cernetove ulice.

Pogled v sodobno Turčijo je naslov predavanja, ki ga bo imel urednik in publicist g. Božidar Borko jutri, dne 26. t. m. na Ljudski univerzi (Kongresni trg, Mala dvorana Filharmonije). Začetek ob 20. Vstopnine ni.

Društvo »Pravnica«. V sredo 26. t. m. bo ob 18 predaval v dvorani št. 79 justične palače g. univ. prof. dr. Rudolf Savojc o temi: Tožbe o civilnopravnih zahtevkih, o katerih je odločilo že upravno oblastvo.

Sestanki

Sal. prosveta Kodeljevo vabi na letni občni zbor, ki bo v petek, dne 28. t. m. ob 20 v Mladinskem domu. Dnevni red običajen. Ako ne bo ob določeni uri zadosti članov(nic), se pol ure nato vrši občni zbor pri vsakem številu.

Cerkvena glasba

Glasba v franciskanski cerkvi na praznik Marij. Oznajenja ob pol desetih: Sattnerjeve najlepše pesmi: Pozdravljena, Brezmadežni, Pred tabo molj zelena plan, Evaristični tron, Marija kako si ti lepa. Izvaja Sattnerjev zbor z opernim orkestrom.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: mr. Sušnik, Marjiin trg 5; mr. Kuralt, Gosposvetska cesta 10; mr. Bohinec, cesta 31.

Poizvedovanja

Oseba, ki je 17. t. m. vzela v vlaku na progi Ljubljana—Tržič kovčeg z moškimi in ženskimi perilom, se naproša, da ga vrne upravi »Slovenec«.

sporno smo hvaležni za to veliko gradbeno delo našemu gospodu ministru dr. Kreku, o katerem gre glas, da je kot gradbeni minister največ storil za naš okraj. Isto tako smo dolžni zahvalo tudi g. banu, ki se je osebno zavzel za to, da so se gradbena dela začela takoj izvajati.

Kmečko nadaljevalno šolstvo v Slov. goricah in Prekmurju

Kmečko nadaljevalno šolstvo se zadnja leta vedno bolj širi. Ljudstvo pričenja spoznavati, da mu lahko samo izobrazba pomaga, da se bo dvignilo gospodarsko in kulturno. Dandanes niti kmet ne zadostuje ljudskošolska izobrazba. Kakor so smatrali vsi stanoviti, tudi obrtniški, za potrebno, da so si omislili strokovne šole, tako je tudi kmetu potrebna poklena priprava. Namen kmeč. nad. šol je uposobitev kmečke mladine za strokovnejše kmetovanje in vzgoja značajnih in poštenih vaščanov in državljancev. Prvi smoter skuša doseči z obravnavo napak, ki jih delajo kmetje v poljedelstvu, živinoreji, travništvu, vinogradništvu, sadjarstvu, čebelarstvu itd. Druga nič manj važna stran je obravnava problemov iz občestvenega življenja: družina, vas, sosedstvo, nesloga in prepri, verska in narodna mlahnost, zadrugištvo na vasi, tožbarstvo itd. Ni namreč dovolj, da kmet zviša z racionalnejšim delom proizvodnjo, temveč mora biti predvsem zadovoljen v svojem težkem pokliu. Od zadovoljnega, zavednega in poštenega kmeta je odvisno blagostanje in moč države. Posebno v naših časih je vzgoja poštenih državljanov življenjskega pomena.

V tem okolišču je letos delovalo 16 šol: Vučja vas (25 uč.), križevci pri Ljut. (47), Izakovec (47), Lipa (43), Hotiza (33), Melnice (86), Sred. Bistrica (32), Odranci (79), Gančani (25), Dolina (24), Sv. Bolefenk (23), Središče ob Dravi (17), Ormož (19), Sv. Miklavž (15), Runč (27), Svetinje (24). Obiskovalo je vse šole 565 rednih učencev in je predavalo 43 predavateljev. Posebno dobro so bile obiskane šole v Prekmurju, kjer so bili učenci ne-le kmečki mladeniči, temveč tudi starejši gospodarji. Pri izrednih predavanjih je bil obisk še lepši (105). Predavatelji se niso zadovoljili samo s teoretičnim poukom, temveč so učencem pokazali nasvetovani pravilen način praktično na polju, v sadonosniku itd. Učenci so obrezovali sadno drevje, ga čistili in izredčevali, pripravljali

škropiva in škropili, sadili, gnojili z umetnimi gnojili in napravili gnojilni poskus, spoznavali trave in sušili pravočasno, itd. Kmet se namreč ne zadovolji samo s teoretičnimi napotki, temveč hoče videti vse praktično, se prepričati, če je nasvetovani način boljši, šole potem se ga prime. Ta kmečki konservativizem je do neke meje dober in ga mora šola upoštevati.

Lep in dober obisk v vseh šolah je dokaz, da so se voditelji in predavatelji trudili, da so podajali čim potrebnejšo in praktičnejšo snov iz posameznih gospodarskih panog. Mnogi voditelji so poučevali po 5 ur v ljudski šoli, se popoldne pripravljali na pouk in že zvečer predavali po 3 do 4 ure v kmeč. nad. šoli. Nič manj truda si niso dali izredni predavatelji in gg. veroučitelji, ki so prihajali od daleč in se pozno ponoči ob slabem vremenu vračali iz šole. Vsi so storili več kot jim velevala dolžnost. Njih trud bo naše ljudstvo vedno cenilo in jim bo ostalo hvaležno. Najlepše plačilo pa bodo dobili vsi, ko bodo videli, da njih seme ni padlo na nerodovita tla. Naj bo vsem še tem polom izrečeno priznanje in zahvala.

Posebna zahvala gre kr. banski upravi z g. banom dr. Natlačenom na čelu, ki razume ljudske potrebe in se resnično trudi pomagati našemu ljudstvu. Z njeno naklonjenostjo in pomočjo se je to šolstvo, kljub težkim časom, razvilo do višine, ki je doslej še ni doseglo. Prav tako vse priznanje vsem uradnim in neuradnim činiteljem, ki jih tukaj ne morem vseh naštet, ki so z besedo, dejanjem in sredstvi podpirali te šole. Tudi naše časopise je storilo mnogo s pisano besedo za napredek in razvoj teh šol. Tako bo s pomočjo oblasti in javnosti kmalu prišel čas, ko ne bo nobenega kmečkega mladeniča, ki bi ne bil deležen temeljite priprave za poklic. Primerna strokovna izobrazba in vzgoja značajnih in zavednih kmetov pa je najboljša poročila za napredek in moč naše mlade države.

MATEIRAM

v pozdrav

Pripovedka o podlesku

(Hvalospev materini ljubezni.)

Ko v jesenskih dneh rumene livade, poženejo podleskovi bledovijoličasti cvetovi kakor plamteče lučke. Šele ko preti mraz, odmrjo in se skrijejo pod zemljo, da se tam pripravijo za prihodnje leto. Spomladi prikljuje iz tal troje zelenih peres, med katerimi je sad. Junija meseca, kadar so travniki v bujnem razkošnem cvetju, dozori seme podleska. Vse to beremo v prirodozlovnih knjigah. Zakaj pa plantijo bledovijoličasti cvetovi vpravi v času, ko že spé vse druge cvetlice, o tem seveda v knjigah ni besede. Naj nadomesti pravljica, kako je podlesek postal.

Povest iz davnih dni pripoveduje o revni družini. Mož, žena in sinček so imeli majhno leseno hišico v gorskem zatišju. Okrog so se spenjali visoki gozdovi in so se razprostirale obsežne senožeti; v bližini so zijali globoki prepadi obrobjeni od sivih skal; od snežnih vrhov so pa drveli peneči se potoki v dolino. Krasno je bilo življenje v mali gozdni hišici, ki je stala sredi tako slikovite krajine. Njeni prebivalci so živeli srečno; ničesar niso pogrešali, dokler se mahoma ni polastilo malega sinčka mnogokatero hrepeneje.

»Mati, kaj je za gorami? je vprašal mali. In zopet nekega dne: »Kaj ne mati, ko dorastem, bom smel iti daleč in pogledati kaj je za temi gorami?« Mati se je prestrašila in si zaželela, da bi čas obstal. A čas je hitel naprej, sinko je dorastel in postal močan mladenič, hrepeneč po izrednih dogodkih. Želje hoditi po daljnem nepoznanem svetu, so ga docela prezele. Nekega dne se je kar poslovil od svojih staršev. Urezal si je leskovo palico in hitel navzdol. Tako se mu je mudilo, da se še ozrl ni več. Če bi se bil še enkrat okrenil, bi bil videl, kako si je mati zakrila obraz in mlo ihtela; morda bi se bil le vrnil! Mati se je za sina zelo bala, kajti vedela je, da je svet za gorami poln nevarnosti. Ko se je zmračilo, ji je postalo neznosno. Upala je, da se bo sin vrnil, ko se ga bo lotil strah na samotni; saj še prave poti ne bo zadela. Megle so se že kupile, in pretela je nevarnost, da bo zgrešil pot in telebnil čez skale v prepadi! V tem materinem strahu je postavila luč na okno in je čakala.

Sin pa še mislil ni na vrnitev ne ta dan, ne drugi dan — in nikdar več. Potoval je po svetu in pozabil na vse, kar je pustil doma.

Lahko se pač zgodi, da pozabi otrok na svojo mater, nikdar pa se ni slisalo, da bi mati pozabila na svojega otroka. Mati, o kateri govorimo, je imela odslej le eno željo: da bi se ji sin vrnil zdrav in vesel, nepoškodovan po duši in telesu. Četudi je slutila, da sin ne misli več na vrnitev, je vendar užgala sleherni večer luč na oknu. To je bilo edino, kar je mogla storiti zanj. Bil je le mal plamenček, ki njega svit ni daleč segel. A gorel je večer za večerom, poleti in v zimskih nočeh, leto za letom. Brž ko se je zmračilo, je lučka že brlela na oknu. Nikdar tega ni pozabila, tudi na večer ne, ko se je njen mož ulegel k večnemu počitku. Po dolgih letih enkrat je pa ostalo okno nerazsvetljeno. Materine moči niso več dopustile, da bi pristopila k oknu. Že dolgo časa je bolehal in le z veliko težavo je zadnje večere užigala luč. Sedaj pa je onemogla. Z nadčloveškim naporom se je skušala dvigniti z ležišča, a vselej je kolj omahnila. Reva je težko sopihala in srce ji je bilo bolešno. Vedela je, da je prišel zanjo čas, ko bo treba svet zapustiti. Ni se bala odhoda; zdela se ji je lahko, zamenjati osamelost z večnim mirom. Skrb za sina jo je pa težila in branila, da bi umrla. S plahim pogledom je zrla v svojo okno. Ljubi Bog, je molila, ljubi Bog, moj sin se bo izgubil. Morda pride vprav danes; kaj, če je pot, po kateri blodi, nevarna! Jesenske megle že vstajajo in nevarno je potovati. Ljubi Bog, pomagaj vendar, užgi mu Ti luč, ljubi Bog!... A okno je ostalo temno, zunaj pa so se vlačile v luninem svitu bele megle čez skalovje in prepade.

Prav to uro je hodil sin po široki cesti, z namenom, da pride do svoje pivske tovaršije. Ni vedel, da je bilo med to cesto in njegovim domom le par ur hoda. Saj je prehodil toliko sveta in bil toliko let odsoten, da se je svojega doma komaj še spominjal. Veselo zvižgajoč je stopal naprej in mislil le na svoje tovarše, ki so ga čakali v krmi ob razpotju.

Na desni strani ceste, kjer se je razprostirala velika senožet, zagleda nenadoma plamenček, ki se je v skokih pomikal naprej. Obstane, ogleduje lučko in hiti za njo, da bi jo prijel. Bil je neustrašen mladenič, ki je hotel dobiti, kaj je na čudni prikazni. Lučka naenkrat obstane. Ko se fant pripogne, vidi

pred seboj cvetlico, bledovijoličasto in nežno, kakor bi je pomlad ne mogla lepše ustvariti...

Čudno zares, si misli mladenič. Prisegel bi da je bila to lučka, ki se je premikala. Ali me je morda varala luna? Sklenil je, odtrgati cvetlico, da bi si jo pripel na prsi. A v tem hipu zagleda na poljani zopet tako svetlobo. Pustil je prvo, in hitel za drugo, dokler se tudi ta ni ustavila. Skloni se, hoteč jo zagrabiti, a zopet se je spremenila v krasno vijoličasto cvetlico, ki je imela korenine v tleh. Malo naprej se je zopet pojavila plamteča lučka...

Fant je medtem docela pozabil na krčmo in na svoje pobratime. Hitel je za malimi, premikajočimi se plamenčki čez njive in senožeti, čez ceste in bregove. Pokrajina je postala nevarnejša, zijajoči prepadi so mu ustavljali pot, in snežnobeli vrhovi so se dvigali v zelenkasto-modro nočno nebo. Bele megle so ga že zajele, vendar pa ni nehal zasledovati svetlobnih znakov, hoteč ugotoviti, kaj neki pomeni ta čudovita skrivnost. Mali plamenčki so zdaj kar plesali pred njim; na stotine in na tisoče jih je bilo. Šele, ko se je ustavil zadnji plamen pred oknom, ki pa danes na njem ni bilo lučke, šele tedaj je vedel, kam so ga pripeljale skrivnostni sviti. Umolknil je, snel klobuk z glave in prestopil hišni prag.

Bolna mati je vzdignila glavo. Ali se niso odprla vrata? Mati! Glas sina se razlega v temo.

Na boleznem obrazu zaskrbljene matere se je pojavil smehljaj odrešenja. Česar sin ni mogel videti, mu je razodel glas matere: »Vedela sem, da boš danes prišel, moj sin! In prav danes nisem več mogla užgati luči na oknu. Vse noči, odkar si odšel, je gorela. Le danes, več, sem bila preslaba. Ni več šlo. Kako sem srečna, da si vendarle prišel!«

Ob robu postelje se je zgrudil sin in se bridko razjokal. Na poljanah in senožetih pa cveto bledovijoličasti cvetovi liki mali plamenčki.

To so podliski.

Cveto in plamte kakor materina ljubezen — vedno in povsod.

A vsakdo zagleda v duhu kako staro, domaćo uro, mogoče najlepšo, kar nam jih je doslej tiktakalo — materino uro!

Kakšne lepe ure nam zaživijo v duhu! Dnevi detinstva, mladostne sreče in prve dozorelosti. In zmeraj je v ta čas tiktakala materina ura, tista mala ali velika, dragocena ali navadna ura, ki nam prikljuje v spomin obraz matere in ki se je po njenih kazalcih ravnavalo gospodinjstvo. Že zdavnaj nam je postala materina ura zgled neumorne prirodnosti in neskončnih skrbi, čeprav je tudi oče imel svojo uro. Toda očetova ura je tiktakala sredi življenja, v borbi za vsakdanji kruh, v delavnici, v trgovini, v pisarni.

Materina ura pa je tiktakala samo doma, v najožjem družinskem krogu, le za moža in za otroke. Na njen sekundni nihljal je bila mati zmeraj pripravljena, da se je za nas vse žrtvovala z delom, z ljubeznijo, z zgledom, požrtvovalnostjo, da bi bili mi zadovoljni.

Mislil na uro svoje matere.

Njena prva pot se prav zarana zjutraj jo je povedla k uri. Skrtajoče so se pod njenimi rokami temne, železne uteži dvigale kvišku. In v bitje te ure je bila mati brezupno ujeta.

Niti slutiti ne morem, kolikokrat so njeni pogledi obstali na stari številčnici ure! Spominjam se le, da je po stokrat na dan stopila k zvesti opominjevalki in si jemala po njej ukaze za ravnanje mnogih ur dneva in noči, tednov in mesecev in let in desetletij...

Tik... tak... tik... tak...

Dan se je začel odvijati. Ura je opominjala in priganjala. Srčni utrip v sobi.

Tik... tak... tik... tak...

»Devet je ura, otroci! Alo, spat! Lahko noč!«

Tik... tak... tik... tak...

Leta so bežala ko nič... Nekega dne se je bila začela vojna. Trije vojaški kovčegi so stali na hodniku. Mati je imela v roki toplo perilo in srajce in nogavice... Trije njeni sinovi so odhajali v vojno.

Tik... tak... tik... tak...

Zvesta ura je opozarjala na odhod. Toda mati ni videla te stare služabnice, ki je visela na steni in je opozarjala na uro slovesa. Šele čez čas se je naglo ozrla nanjo in je zavdihnila: »Pa v božjem imenu! Čez pol ure se od-

pelje vlak... Zdravi se vrnite, fantje! Kmalu pišite!«

Vojne je bilo že zdavnaj konce.

Nekega pekočega dne v avgustu smo bili v veliki sobi in smo bili jako tihi. Materini lasje so bili beli ko sneg in obraz ji je bil ko motna slonovina.

Tik... tak... tik... tak...

Ura je dvakrat bila.

Tedaj je komaj slšno rekla mati:

»Pripravite se, otroci, ob treh morate biti na pokopališču!«

Pred nekaj dnevi se je bila ustavila očetova ura. Materina ura pa je nihala dalje... zvesta do groba.

Tik... tak... tik... tak...

Poveji

Bili so težki takrat, temni moji sni. In čas razlival se je kot polito vino, v megli ognjeni sem iskala svoj obraz priklenjen na eno samo mrtvo mesto.

Tedaj si se sklonila k meni Ti, o mati!

V srce in dušo si prižgala mi luči, da bedni, slepi romar je dotipal cesto. Iz čase svoje dala piti si opoja, ker si slutila že tedaj, da pot bo dolga, težka moja hoja skoz zarje sonca, v žive bolečine dni.

Povej, sem Te žalila, mati moja, in Tvojih tihih nad ne izpolnila, ko sem iz Tvojih dobrih rok spolzela in nisem s Tabo v eno se spojila?

(Lj. Sešek)

Deset zapovedi za moške na materinski dan

1. Dvoje imamo vsi: mater in smrt. Te dve obe moramo spoštovati in v dobi med materjo in smrtjo spoštovati živeti.

2. Ne spominjaj se matere le na materinski dan, temveč spoštuj zmeraj svojo mater in vse slovenske matere, saj neso Slovenijo v bodočnost.

3. Stori svoji materi ta dan kako posebno veselje!

4. Piši svoji materi pismo, da bo začutila, kako se vsa ljubezen, ki ti jo je dala, izžareva speč vanjo.

5. Pogledj krog sebe in se s tovariši posvetuj, kako bi pomagali kaki materi, ki živi v bedi.

6. Vselej, kadar koli se snideš s kakim dekletom, pomisli, da bo ona nekoč slovenska mati.

7. Ne glej zaničljivo na žene in dekleta, temveč pomisli, da je sleherni ženska v življenjski nevarnosti, kadar rodi otroka in da 'vega svoje življenje za domovino. Sleherni materinstvo je skrito junaštvo.

8. Vselej, kadar govoriš z ženami in dekleti, se vprašaj, ali bi lahko tako govoril tudi vprico svoje matere in svojih sester.

9. Nikar ne misli, da je to moško, če ob vsaki priliki govoriš take besede in namigavanja, ki blatijo ljubezen in zakon. Iz ljubezni in zakona se nareja naš narod. Ali ga hočemo umazati z govnom in s kvantami?

10. Nikar se ne daj preslepiti z lahkomiselnim, razvratnim življenjem! Pomisli na to, da bo dekle, ki se boš nekoč oženil z njo, tudi mati tvojih otrok in da bodo vse njene telesne in duševne lastnosti prešle na otrok otroke!

Mati

Še vidim, mati, kako oči so tvoje se smehljale, kako oči so tvoje se smehljale, in kako so lica ti žarela. Ah, mati, vedno si imela besedo toplo, zame, za dušo mojo. Še čutim, mati, mehko roko tvojo, kako drsi po moji glavi. Imam te pred seboj, kot da bi bilo davi, da še včeraj bil sem jaz s teboj.

Pa to le sen je. Odšla si, mati, dva meseca sta že minula, odkar te zemlja črna je zakrila očem, ki so z obupom zrla za teboj.

Odkar odšla si, mati moja, nesreča je z menoj.

Kako sem klical te! Vsako noč sem prosil, da bi k meni se vrnila, da bi gledal zopet tvoja lica mila. A vse zaman... Zaman je krik otroka, zaman je prošnja, nihče je ne čuje. Nič več ne bo gladila tvoja roka lica moja. Ah, mati, bol v srcu mojem kljuje, kot da imel bi tisoč ran.

Jaz kličem, mati te, a vse zaman...

Le sladko spi v grobu, moja mati, le sladko spi, saj tam ni več trpljenja, le spi — ni treba tebi znati, kje si tvoj hodi, kod nosi njega val življenja, kje on po svetu blodi.

Le sladko spi v grobu, moja mati, a sinko tvoj ne more spati.

Goršič Lojze

Marija je rekla: »Glej, dekla sem Gospodova — in nam je s tem dala najboljšo geslo za vse življenje.

Če pomislimo na svojo rojstno hišo, tedaj se nam iz megle preteklosti zasveti številnica ure in na platnu naših spominov se nam prikaže domača slika ure... Nekdo bo v duhu zagledal navadno budilko, kdo drugi veliko stensko uro in spet tretji bo videl v spominih zapostveno uro ali celo moderno kuhinjsko uro, ki jo je treba le po enkrat na teden naviti...

Vsaskdanji opravek moje matere

Moja mati je bila šivilja in v svojih najboljših letih je bila edina šivilja v vsej dolini. Mati je šela na pravilno sešiti modercice in vse, kar je spadalo k narodni noši. Temu se moram še sam zahvaliti za svoje znanje v krojaški umetnosti. In čeprav sem vse to že precej pozabil, vendar si utegnem še zmeraj privoščiti zabavo, da svetujem ženskam na seimu, katero blago je dobro in kako je jopa lepo prikrojena.

Mati se šivanja seveda ni nikdar učila. A kakor se je vsega v življenju korajžno in odločno lotila, tako je pač tudi šivala vse, kar koli je bilo potrebno v našem bornem gospodinjstvu, tako krilce in kasneje suknič zame, pa pražno srajco za očeta ali predpasnik zase. Sraica in predpasnik sta bila iz enega in istega cenenejšega blaga in vendarle je vsebovala sleherni kos, ki je prišel iz materinih rok, nekaj posebnega. Njena razgibana in iznajdljiva duša ni bila nikdar zadovoljna s čim takim, kar je bilo vsakdanje. Zatorej se je pa mogel oče ob nedeljah pokazati v tako lepi srajci, kakršne ni bilo nobene več v fari, in nabranki na materinem predpasniku so bili čudež za sosede. Ta je hotela imeti tudi tak predpasnik, pa iz svile, kajpa. Toda bodi svila ali katun, slednjič je le pamet tisto, kar Bog po svoje deli in kar je v srečo siromakom. Saj si mati ni mogla ogledavati modnih listov in si ničesar zasnovati na risalni deski, ona si je morala to vse sama izmisliti. In čeprav je časih mene, drobnega revčiča, posadila na mizo, da je pomerila na meni kak ovratnik ali kako naprso pentljo, ji to vendarle ni bilo v nobeno pravo pomoč, saj moja zunanost že takrat ni bila najboljši moj delež. Očeta je mogla za to še manj uporabljati, kakaj v tem mirnem, resnem človeku je tičal skrivni nagon za otroške norčije. Če je moral kdaj zvečer smukniti v sosedin predpasnik, je bil kar koj debela soseda sama in se je napihoval, a to je spravilo mater v besnost. Zakaj v dnu duše je to delo pri šivalnem stroju na vso moč sovražila. Časih se je zgodilo, da je mahoma vrgla vse proč in je kar zbežala, kar kam v hribe. Potem je oče sedel zvečer sam z nami. Drug dan je prišla mati nazaj in je močnej in malce osramočena začela opravljati vsakdanje delo.

Da se razumemo: kako težavno zadevo na pravem koncu zgrabit, kako novo zamisel izvesti — temu se ni mogla upirati. A da je to potem tako dolgo trajalo, ubod za ubodom in to ves dan v tesni sobi, to je bilo zoper njeno naravo, zoper njen nebrzdani nagon po svobodi in gibanju. Kaj iznaiti in kaj izvesti — to je pač dvojje in nemara da ves svet le zato ne more priti v pravo ravnotežje, ker je celo ljubemu Bogu zoprot to večno popravljanje.

Skratka, celó gospod župnik bi si bili mogli dati napraviti talar pri moji materi, prav nič slabše bi ne bili postreženi, kot je bil na primer njegov cerkovnik, ki je bil prav za prav vzrok naši šivalni obrti in njeni slavi po vsej fari.

Nekega večera je cerkovnik stopil v sobo z dvema plahom in s plečem pod pazduho. Cerkovnik je bil z nami nekaj v sorodu in mati je veliko dala nanj, saj je bilo kolikor toliko imenitno,

da si bil v sorodu s služabništvom cerkve. In cerkovnik je na dolgo in široko govoril, kaj bi rad imel. Dejal je, da prihaja polagoma v tista leta, ko mu slabo dene klečanje na cerkvenem tlaku in pa preprih v zvonikovih linah, da niti ne omeni tistih poti, ko hodita z gospodom bolnike previditi, zlasti se zdaj, ko so se ljudje nalezli te preklemane navade, da umirajo vsi ponoči in v slahem vremenu. In tako mu je sam Bog priskrbel te dve plahiti za toplo kamizolo in pa pleče, ki ga pusti pri nas za plačilo.

Šivanje moških oblek je pač najtežja zadeva v krojaški obrti, kar vem iz lastne izkušnje, saj sem se tudi jaz nekoč poskušal v tem. Ko sem bil v vojni, sem se nekoč odločil, da si bom sam hlače napravil. Menil sem, če bom vzel od starih hlač najboljši del in bom spodaj od plašča odrezal krog in krog lep kos, pa bom imel zadosti blaga zanje. To pač, blaga je bilo dosti, toda kraj se mi je jako ponesrečil in prav tako šivanje in slednjič sem imel le še nekaj kosov za ovojke in namesto plašča, kratko jopo, kjer je na obeh straneh bingljala ven podloga žepov in vse skupaj je bila kaj čudna noša cesarskega praporščaka...

Mati pa se je morala otepati z drugimi težavami. Cerkovnik ni bil prav skladno razvit, ampak

je bil videti ves postrani in grbast. In dejali smo si, da je pač laže lilije na polju obleči kot tegale cerkovnika. Oče je s svojo bavitico koj zasekal na desko kraj, a ta je bil bolj podoben strešnemu slemenu in ni bil uporaben. No, in mati si je rajši sama pomagala in čez nekaj viharjih dni je bila kamizola tudi zares narejena in lahko si jo postavil v kot ko kak oklep. Oče je dejal, da bo cerkovnik bingljaj v njej kakor tolkač v zvonu...

V soboto zvečer je prišel in je smuknil v svoje ohišje in sopihajoč se je otepal, da bi se mu vsi udje udomačili v njej. Ko je pa videl, da lahko uporablja vse svoje ude, je bil zadovoljen in je odšel: videti je bil ko velikanska želva, ki je lezla dol po cesti.

Zaradi te mojstrovine je kasneje vsa naša družina zašla v dolgotrajne spletke s krojačevim sorodstvom, ki je bil po mnenju moje vročerkvne matere najbolj zoprot od vseh njenih sovražnikov, odkar ga je v mladosti kot svojega snubca odbila. Hvala Bogu, da je tej nesreči ušla, saj bi bilo to tudi mene tako rekoč spravilo ob življenje.

Toda vse sovražnosti in zahrbtnosti niso mogle zmanjšati elave moje matere in ljudje so ji že od daleč hoteli nasproti. Krojaču ni tudi nič pomagalo, da je spravil mater in cerkovnika na sodišče. Sodnik je bil razsoden človek in je dejal, da sta že oba dovolj kaznovana in sicer mati s tem, ker je morala kamizolo sešiti, cerkovnik pa, ker jo je moral nositi.

(H. Waggenerl.)

Moja mati

Največkrat govorimo in pišemo o materah, ki so že umrle. Dokler je mati še živa, sprejemamo vse njene žrtve, vse njene dobrote, njeno ljubezen, skrb in trpljenje kot nekaj samo po sebi umevnega. Za nič ji nismo hvaležni, le vedno več bi se radi imeli od nje in če nam ne more vsega dati, ji očitamo, jo žalimo kruto in brezsrčno, dobro zavajajoč se, da nas bo kljub vsemu ljubila. Šele, kadar nas zadnjič blagoslovi, šele ko poslednjič utripne njeno srce, ko nas zadnjič pogleda, se zavemo, kaj nam je bila. Takrat ji začnemo izkazovati ljubezen, ko je ne more več čutiti, z najljubeznivejšimi besedami jo nazivamo šele takrat, ko nas ne sliši več. Šele takrat bi dali materi vse, ko ne more ničesar več sprejeti, takrat jo prosimo odpustčanja, ko nam ne more več odpustiti odpustčajoče besede. Strašen je ta naš greh, bil bi gotovo neodpušljiv, ako bi moglo biti pri materi kaj neodpušljivega.

Moja mati pa še živi. Kljub temu, da se vsega tadevdam, ji ne dam in ji ne morem dati ničesar. V vseh samotnih urah, v vsaki bridkosti kličem njeno ime, ko pa pridem do nje, nimam zanjo prijazne besede. Često grem k nji po tolažbo, mislim, da se bom vse razgovorila z njo, ko pa sem pri nji, si da opraviti z vsemj malenkostmi, samo z menoj samo ne. Zamolčim ji težave češ, kaj jo bom mučila, toda našla sem jo nekoč, ko sem se vrnila domov, sedečo na postelji z rožnim vencem v roki in brezmejno žalostno. Tam daleč stran od mene je bila, vendar je živela z menoj, z menoj trpela, se borila zame kakor za svoje življenje.

Dasi nas je rodila osem, je vendar z vsakim poidecem enako živela in trpela. Za vsakogar je bila prav tako mati kakor je mati svojemu otroku — edincu. Nekaj se nas je rodilo pred vojno, nekaj pa med vojno. Oče je moral v vojsko, mati pa je ostala sama z nami sama skrbela in delala za nas. Podnevi je kuhala, opravljala delo na polju, ponoči pa je šivala, zibala najmlajšega in pela, da smo lažje zaspali. Trije smo spali v njeni postelji, ker nas je bilo drugače strah zaradi vojne, ona se je proli jutru ulegla med nas, pa še takrat z najmlajšim na prsih. Nešteto krat nas je kljub vsemu videla lačne in vem, da bi bila rada odprla srce, da bi ji izpil kri, toda vedela je, da nam ne sme dati vsega naenkrat, marveč počasi kapljo za kapljo.

Oče se je vrnil živ domov, toda ne zdrav. V teh letih bi se lahko nekoliko oddahnila, a skrbela jo je očetova bolezen in bodočnost otrok, ki so že doraščali. Ko je umrl oče, se ni

jokala, hodila je kakor bi se ne bilo nič zgodilo in je opravljala vsakdanja dela. V očeh pa je bilo od takrat nekaj strtega in za njimi smehlajočimi se očmi se je skrivala brezmejna žalost. Zbolela je in misliti smo, da bo šla za njim. Trudna je bila, potelna počitka, a zaspati ni mogla, žalostna je bila, pa se ni mogla jokati, na smrt bolna je bila, pa ni hotela umreti. Ostati je hotela pri nas, ostala je živa, samo mehanično kakor stroj, ki ga žene elektrika.

Vso njeno ljubezen razumem, toda kako nas je mogla ona, ki bi nas bila vedno rada le pri sebi imela, često odpravljati za kruhom, tega ne razumem. V tem je bila silno odločna in neizprosnna. Dobro je vedela, da nam bo postal časoma kotiček premajhen, da bo prišel čas, ko še tisti kotiček ne bo naš, zato ni hotela biti slepa, ljubila je s srcem in z razumom. Toda ni nas pustila same. Povsod je bila za nami, nas vodila, svarila in učila. Sedaj, ko ne ležimo več v njeni postelji, ko nam ne more več peti uspavauke, pa večer za večerom pre-

bira jagode, sedaj poje to pesem in sicer tako glasno, da jo slišimo, čeprav smo daleč od nje.

Vedno jo vidim pred seboj. Vsa je lepa, velika je, silna, mogočna, ogrnjena v snežno beli plašč. Taka je moja mati. Ni drobna in vela, lasje ji niso sivi, zlati so in obdani s krasnim sijajem. Roke niso trde in žuljave, mehke so. Mlada je, prav za prav še otrok; angel je, ki čaka povelja Onega, ki ga ljubi čez vse, da jo popelje k plačilu.

Napisala sem nekaj vrstic o onih materah, ki vsak trenutek darujejo svojim otrokom. To so matere, ki ne vedo, kaj so zabave, ki niso okusile dobrote, nobene sladkosti, nobenega brezdolja, nobene ljubezni, dasi so vse dobro delile v obilni meri. Ali bodo še rastle med nami matere, ki se bodo zadovoljile samo s posmrtno slavo, posmrtno ljubeznijo, posmrtnim plačilom? Ali bomo postali vsi takšni, ki vse dobro in lepo bičajo, ki vso plemenitost trpinčijo, ki ljubezen pohodijo? Ali ne bomo ne-hvaležni, neusmiljeni, predrzni, nikdar zadovoljni, nikdar nasičeni boleste drugega? Ali ne bo vse dobro pokopano v grobu naših mater? Jokali se bomo in žalovali, dokler ne bomo tudi na svetu priznali velikih del naših svetniških, še živčih mater! (Riharjeva).

Ali je mati lahko prijateljica svoje hčere?

Takšno prijateljstvo je mogoče. Primerov, ko sta si mati in hči pravi prijateljici, ki se o vsem posvetujeta in si vse zaupata, je čedalje več. V starih časih je bilo takšno prijateljstvo kaj redko. V starih časih je bila »podaljšana« mladost pri materah, ki so imele 16 ali 18 letno hčerko — nemogoča. Po takratnih običajih, navadah in nošnjah je bila starost in mladost strogo opredeljena. Po tedanji modi in navadah je bila mati okoli štiridesetih let že stara žena. Bila je tudi drugače oblečena, kakor hči, in tako je bila že na zunaj poudarjena meja med starostjo in mladostjo, oziroma med dekletom in ženo. — Dandanes med hčerjo in materjo v obleki ni razlike. Tudi v načinu življenja je ni: mati hodi v urad, hči hodi v službo. Ker v obleki ni razlike, se zdi, da je še mladostna mati starejša sestra svoje hčere. In nič čudnega ni, ako smatra hčerka svojo mater kot tovarišico in prijateljico: vse ji pove, vse ji potoži, in se o vsem posvetuje z njo; zaupa ji celo svoje srčne zadeve... To še bolj poglobi njuno prijateljstvo. Saj je mati hčerki najboljša prijateljica, najboljša svetovalka!

Zanimivo je, kako strogo so ločili v starih časih poročene žene od deklet. Poročena žena je spadala k materam, čeprav še ni bilo otrok.

Ko se je poročila španska infantinja Marija Terezija z Ludvikom XIV., so ji francoski pletilci poslali kot poročilo dar par svilenih nogavic. Dvornemu maršalatu pa se je zdelo nespodobno, zato je vrnil pošiljko s pripombo: »Španska infantinja nima nog!« V tedanjih časih je bila mati otroku — pa tudi odrasli hčerki — le mati in ne ženska. Današnja mladina pa se zaveda, da je mati tudi ženska in človek. In prav ta zavest omogoča srčno prijateljstvo med materjo in njenimi hčerkami.

Prijateljstvo med materjo in hčerko rodi lahko najboljše sadove, ako je hčerka fina in dobra. Gorje pa materi in vsej hiši, ako postane hčerka do matere brezobzirna, da ji surovo odgovarja, zavija besede, skomiga z rameni, da žali mater in omalovažuje njene opomine! To se dogaja tam, kjer je mož surovež, ki za vsako malenkost reži na ženo in jo vpričo otrok in služkinje zafrkava. V takih razmerah mati nima več besede. Družina, kjer poveljujejo otroci in je mati le njihova tekla, tudi na zunaj nima ugleda. Drznost dekličev iz takšne družine se že na zunaj pozna v pretirano nasmejeni obleki, v neokusno našminkanem obrazu in po drznem vedenju.

tudi malo zadremlje in glava mu kima na prsi. Kima in kinka kot zrel sad na veji. Ko se zbudi, pogleda za živino in mimogrede otrese ali pobere zaostalo jabolko na drevesu. Rad paberkuje, zato mu gospodar daje ime Poberuh. Ko za to zvedo njegovi neugnani tovariši, ga odslej vedno zasmehujejo: lenuh-poberuh. Ta priimek se je prijel tudi našega malčka.

Sedmi otrok, Vinotok, se je rodil v dnevih, ko je na nebu vladal škorpjon, na zemlji pa zorela žlahtna grozdna jagoda, osmi, Listopad — kot beseda pove — v času uveloga listja in poslednjega cveta na grobu, deveti, Gruden, pa takrat, ko zemlja zmruže v trde grude in naletava prvi sneg — bil je vse življenje zmrzlikovec in bi rad samo za pečjo sedel.

V tem času stojki sonce najbliže in ne daje nobene toplote, komaj nekaj svetlobe. Potem pa začne dan počasi spet rasti, sonce posije za palčkovo moč močnejše, sicer pa svet pokriva še visoka snežna odeja in v ledenem mrazu pozmrznejo vsi studenci tako, da morajo dekle — vodnarji — daleč v reko hoditi po vodo... In v takem času se je v desetem letu rodil srečni materi deseti sin Prosinec.

Ko se je rodil enajsti v enajstem letu, je bil tudi izreden mraz. Zmanjkalo je drv v ubožni slamnati kočici in mati je poslala prve tri sinove, ki so se že okrepili ob trdem delu in črnem kruhu, v gozd sekati drva. Otroku pa, ki ga je kopala in grela ob toploti novo nasekanih drv, je dobil ime Sečan. Ker pa mu je iz noska kar naprej silila svečka, so ga starejši bratci hudomošno klicali Svečan...

Številni otroci so materi skoro izčrpali njene moči, postala je stara, onemogla, zgrbljena in v obraz so se ji začrtale ostre poteze. Ko je povila dvanajstega, je obležala in ni več vstala štiri leta. Dojenčka nikoli ni mogla pošteno podojiti, kajti njeno mleko je bilo že izsušeno; zato pa je najmlajši bil in ostal droben, majhen in suhljat, pravi suhec, in zasmehovali so ga s Suščem. Otroku pa je ob skrbi starejših bratcev, v žilavem tekmovanju z njimi in posnemanju neverjetno hitro napredoval.

Skoro vedno je tako, da je najzadnji med otroki najpametnejši in najsposobnejši, posebno še, kjer je številna družina. In res, shodil je že pred prvim letom, preje kot vsi drugi. Kar gledali so ga, kako se je to šibko telesce naprezalo in stavilo na noge. Več mesecev se je ripsal po ilovnatih tleh koč, vstajal s poprijemom stola ali noge pri mizi — nekega dne pa je obstal, ne da bi se držal. Kmalu nato se mu je posrečil prvi korak in od takrat ni nehal hoditi od peči do mize — noben športnik in tako vztrajen v vaji! Bilo je še sicer mnogo padcev, a ukrotiti se ni več dal — okusil je praslasi hoje po dveh... Mati pa je ležala na peči in grenkosladak je bil njen smehlaj, ko je gledala svojega miljenčka, kateremu je mogla sama žrtvovati le malo skrbi.

Ko je bil otrok štiri leta star in že mati ni vstala, ji je nekoč v svojem otroškem čebljanju obljubil, da ji bo on prinesel zdravilno zel ali korenino, kakor je to slišal v pravljicah, ki so jih od matere znali starejši bratci. Resno se je pri tem držal in s svojim visokim ovčnim čelom pod kodrastimi lasmi je bil videti pravi modrijan. Sel je na polje, kjer so ravno silile iz zemlje prve trave in cvetovi: beli zvončki so bingljali v vetru, zelenorumenem teluhu je pokalo popje, majale so se leskove klobasice in na vrbi srebrile kosmate mačice. Breza je napenjala svoje popje, v soncu in vetru se je prašila suha zemlja za kmetom, ki je oral jarino, naš fantek pa je trgaj bledordečkasti zafran, piskal na trobentice in iskal za mater zdravilno zel.

In ko ga je stara, bolna mati zaužila, je v hipu ozdravela. Začutila je v sebi novo moč in že kmalu nato vstala in se je grela pred oknom na sončku, kjer ni vetra. Odkar je použila zel nove rasti, so demoni zima in smrti zgbili nad njo svojo moč in od takrat se stara mati, leto, vedno znova pomlaja, četudi je že silno silno stara, s prvo pomladansko željo. Mladoletnje prinaša njen najmlajši sin, prvi mesec vesne, zato ga pa ima tudi najrajši in ga imenuje otroka vigradi... L. St.

Pravljica o mesc h

(Po slovanskem narodnem motivu.)

Zivela je mati, ki je imela dvanajst otrok in vsi so bili sinovi. Ko se ji je rodil prvi, je bila narava vsa v zelenju: obilno deževje in toplo sonce sta izvalila iz zemlje na milijone novih bilk in cvetov. Iz dreves, ki so imela že zdavnaj napeto in pripravljeno popje, je pognalo brez števila lističev, ponekod pa so pognali kar cveti brez listov. Otrokovemu rojstvu je botrovalo nebesno znamenje v podobi bika. To ni bilo nič čudnega, saj je po zemlji od časa do časa divjalo neurje z dežjem in mrzlo sapo, včasih je pobelil polja še sneg, imenovan siromakom gnoj. Ljudje so rekali, da je vreme te dobe takšno kot bik, ki ga okrog Jurjevega prvega spustje na pašo. Otroku, rojen v tem času, pa se je izneveril nebesnemu znamenju, kajti bil je prvenec, nežno in občutljivo dete. Mati, ki je sama bila še vsa nežna in mlada in je šele prihajala v dobo razcveta, ga je imenovala Mali traven, kajti rodil se je v času nizke zelene trave...

Ko se ji je čez dobro leto rodil drugi sin, je bilo na zemlji vse v cvetju: češnje, breskve in marelice so skoraj že odcvetle, sedaj pa so se po gričkih in sadovnjakih belile od samega snega cvetoče slive vseh vrst, vmes pa so žarele krvave kaplje jablaninega cveta — takšna belordečka lica je imel tudi drugorojenček in obdržal jih je vse življenje. Krstili so ga na ime Veliki traven, kajti trava je zrasla že do pasu in kosce je že klepal jelekno koso, da jo pokosi. Ob istem času so krstili sosedovo deklico Vesno, s katero sta si bila po modrih očeh in zdravih, okroglih ličkih tako podobna, da so jima vrđeli pridevek dvojčka.

In tako je rodna mati vsako leto znova rodila po enega sinčka.

Tretji sin, rojen v tretjem letu, Rožnik ali Rožencvet, je ves zdrav prikrčjal na svet v času, ko je na gmajni zadehtel divji šipek, na gredah pa njena plemenita sorodnica vrtna roža. Sonce tačas doseže najvišjo točko in sončni junak Kresnik ob

kresih svečano praznuje svoj praznik. Ze zorijo tudi prvi plodovi in sočna češnja kot kri rdeči otroška usta. Otroci se nehajo mučiti s solo in so podnevi in v sanjah ponoči samo sredi igre. Na nebu vlada rak — tam za mlincem v strugi pa se škarjač obeša otrokom na prstke. Vse to je tako ugodno vplivalo na dečka, da je postal pravi veseljaček.

Mali srpan je prinesel na svet na hrbtno drobno liso, materino znamenje. Če si ga z roko potrepjal po zavaljenem teleščku in ga pogledal skozi priprte oči, se ti je zazdelo, da ima ona lisa obliki srpa. Zato so nebogoljubna tudi tako čudno krstili. Pri tem otroku pa se sojenice in preroki niso zmotili: rojen v znamenju leva je postal krepak in močan kot lev v pušavi — čim bolj je doraščal, tem bolj je strahoval svoje starejše bratce. Ti so že toliko doraščali, da je ta shodil, drugi začel govoriti, tretji pa že tekal naokrog — in ta je moral tudi že paziti na četrtega novorojenčka. Mati je bila v zenitu svojega življenja in je mogla dete dovolj nahraniti. Dete je dobilo lica maka, ki so se zlivala v ubranost z očmi plavice in z lasmi pšenice, tačas zoreče.

Naslednji sinko je bil zopet nežen kot devičica, poleg tega pa nekam potegnen in dolg. Nekaj posebnega je bil njegov nosček, ki je bil tako usločen, da je bila krivina izrecno poudarjena. Najstarejši otrok, ki je moral spet paziti na novorojenčka, ga je v porednosti imenoval Srpan. Ker pa je že prejšnji otrok bil Mali srpan, so morali petemu dodati Veliki, to je naslednji. Ko je doraslel, je postal krasnoslovec, poet, in mati se je trpkosladko spominjala na čas njegovega rojstva: njegova beseda je bila namreč sladka kot med ajde, ki je v onem času cvetela in so jo medečo obiskovale tenkokrile čebele...

Šesti, Kimovček, se je rodil jeseni, zato so ga klicali tudi Jezusček. Ta čas hité po kolovozih s plodovi zemlje obloženi vozovi in tehnična se voljno nagiba pod težo darov. Pastirček pase živino, prosto spuščeno, po vseh travnikih. Ob ognju sedi in vonj pečnega krompirja ga omamlja. Včasih

LJUBLJANA

Ivan Lukačič (1574-1648)

H koncertu slov. glasbenega društva »Ljubljane«

Pri koncertu dne 31. marca t. l. v tukajšnji stolnici bo izvajalo slovenskega glasbeno društvo »Ljubljane« v prvem delu Lukačičeve metete.

Ivan Lukačič se je rodil v Šibeniku. Po zapisku župnijskega arhiva splitske stolnice se je Lukačič »približno 74 let star preselil s tega sveta na boljši svet. Ta zapisnik je iz leta 1648, zaradi česar smemo trditi, da je bil Lukačič rojen l. 1574.

Kje je Lukačič končal svoj študij in se glasbeno izobrazil, ni mogoče ugotoviti. Znano je le, da je dosegel izobrazbo »baccalaureus« v Italiji, kjer je najbrž študiral tudi glasbo in dosegel naslov »magister musicae«. Stopil je v samostan frančiškana in dosegel med splitskimi redovniki velik ugled. Že pred letom 1620 je postal »regens chorii« v splitski stolnici in je to službo opravljal do konca svojega življenja.

Lukačičeve skladbe spadajo po obliki in stilni svojstvenosti v literaturo duhovnih koncertov, solističnih metetov s spremljavo generalnega basa, ki so se začeli izvajati s pojavom Ludovika Viadane »Cento concertii ecclesiastici«.

Lukačičovo delo je prvi znani primer hrvatskega ustvarjanja na polju stare figurativne glasbe in je zelo važno za zgodovino hrvatske glasbe in kulture. Ker je živel Lukačič v Splitu, se zaradi skromnih razmer ni posvetil komponiranju večjih glasbenih del, temveč je ostal pri delih malega formata, ki pa ne zaostajajo za splošnim glasbenim nivojem takratnega časa. Dokaz temu so njegovi meteti, ki so kot živa umetniška dela še danes sposobna, da neposredno govorijo človeku naših dni.

Ivana Lukačiča je našel in ga v stilsko kritični izdaji z odlično in temeljito študijo opremljeno obelodanil docent za muzikologijo na zagrebški univerzi dr. Dragan Plamenac, iz katere knjige so tudi ti podatki vzeti.

Letošnji materinski dan

Po slovenski zemlji se bodo te dni razni šolski odri, mladinske organizacije, prosvetna društva itd. kar kosala med seboj, da bi čim boljše in dostojnejše praznovale praznik materinstva. Materinstvo ima v tem strašnem razdobju zgodovine, ko se rušijo temelji tisoletnih kultur in butajo valovi »novega duha« in »novega reda« tudi že ob družinski ognjišču, še prav posebno globok pomen.

Na svoji XVI. materinski proslavi, ki jo priredi Krščansko žensko društvo v petek, dne 4. aprila ob 7 zvečer v ljubljanski operi, bo o materinstvu naših dni imel globoko zasnovan govor dr. Stanislav Žitko, slavnostnemu govoru pa bo sledila uprizoritev nove gorenjske narodopisne igre »Zakleti grad Peričnik«, ki jo je nalašč v ta namen spisal Mirko Kunič, za alt in bariton solo, otroški enoglasni zbor in klavir pa uglašil Al. Mav. Letošnja uprizoritev obeta po slikovitosti prizorov in razgibanosti dejanja prekositi vse dosedanje uprizoritve. V igri nastopi okoli 60 malih in velikih igralcev, med njimi tudi več članov »Francišanske prosvete«. Delo bo režiral član dramskega gledališča gosp. Jerman, vse priprave pa so v rokah pozhrtvovalne gđ. Vencajzove. Na to zanimivo prireditev opozarjamo že zdaj in priporočamo, da si vsak pravočasno nabavi vstopnice, kakor hitro bodo na razpolago v predprodaji.

Gore in versko občutje

Znan izrek je, da se v gorah nauči moliti tudi najhujši brezbožnik. Ni čudno, saj tu človek najmočnejše občuti svojo nemoč nasproti ogromnim silam narave. Tu odpade občutje vsega močnega človeka, ki prevzema množice plitko mislečih meščanov, tu doživlja človek veličastvo tega, česar človek ni ustvaril, tu začuti posameznik potrebo po nekem zaščitniku, ki je zmogel obvladati te ogromne sile.

Zato je že marsikdo prišel do zaključka, da je možno res doživeti versko občutje prav v gorah in da je ljubezen do narave v svojem bistvu religiozna razpoloženost človeške duše. Med vrstami alpinistov je mnogo velikih katoličanov, tako med Slovenci, kakor tudi drugod. Znano je, da na vedemo le en primer, da je bil pokojni papež Pij XI. sam aktiven alpinist, ki je prebil nešteto dni v divji in veličastni gorski naravi.

Literatura o gorah in vsem čutu je obilna. Pa tudi upodablja joč umetniki so prečesto stavljali v zvezo svoje odnose do gora z vero.

Med Slovenci je tak versko navdahnjen umetnik Skalaž Slavko Smolej, ki je v svojem predavanju »Barve v gorah« podal svoj pogled na naravo, v kateri vidi božjo stvaritev, v gorah pa oltarje božje. Njegov nazor je prost navzlet in vsiljenih misli. On je prišel do svojega prepričanja popolnoma čustveno, zato tudi odseva iz vseh njegovih slik ljubezen do te narave.

Smolej bo svoje predavanje ponovil v sredo, 26. marca, v frančiškanski dvorani. Z odobravanjem gledamo na to kulturno prireditev, saj nam oznanja pozitivne duhovne vrednote v času, ko so etična in verska čustva po svetu teptana in ko se skuša uveljavljati nasilje nad vsem, kar cenimo kot sveto in vzvišeno.

I Umetnostna razstava srbske in slovenske »Lade« v Jakopičevem paviljonu vzbuja med umetnost ljubčim občinstvom veliko zanimanja. V njej razkazuje nad 120 del 16 skrbških in 19 slovenskih slikarjev in kiparjev. Radi raznolikosti umetnin tako po tehniki kakor tu-

di po vsebini je ta razstava zelo poučna. Zanimiva pa je tudi radi složenega sodelovanja starejših in mladih umetnikov, ki so po stilu sicer razlikujejo, a jih navdaja ena želja, da pokažejo kulturno sodelovanje med Srbi in Slovenci. Naj bi nihče ne zamudil priložnosti, da si ogleda razstavljene umetnine, saj pričajo v teh negotovih časih o naši skupni želji, da se v miru posvetimo svojim svobodnim kulturnim težnjam.

I Društvo rokodelskih mojstrov v Ljubljani sporoča svojim članom, da bo v četrtek, 27. t. m. ob 8 zvečer imelo svoj redni letni občni zbor in sicer v dvorani Rokodelskega doma, Komenskega ulica 12. Udeležba je za vse članke obvezna. Zato vabimo vse članke, da se občnega zbora gotovo udeležijo.

I Dar. Gospod Tobolewicz Maks, zasebni uradnik, stanujoč v Ljubljani Pod Rožnikom cesta XII/11, je daroval Rdečemu križu v Ljubljani za človekoljubne namene društva 100 din. Iskrena hvala.

I Drevi ob 8 vsi v Frančiškansko dvorano! Šentjakobčani uprizorijo tragedijo »Via mala« po istoimenskem znamenitem John Knittelovemu romanu, ki je v zadnjem času najbolj čitan. Predprodaja vstopnic od 3 popoldne dalje v Frančiškanski dvorani.

I Slovensko zdravniško društvo v Ljubljani priredi znanstveni sestanek, ki bo dne 28. marca 1941 ob 18 v predavalnici ženske bolnišnice v Ljubljani. Spored: 1. dr. B. Derž: Kritični pregled dela v otroški bolnišnici. 2. dr. B. Grozman: Pljučna obolenja v zvezi z ušesnimi pri otrocih. 3. dr. L. Novak-Rejcek: Demonstracija dermatoloških primerov. Vabljeni vsi gg. zdravniki in medicinci kliničnih semestrov!

I Barve v gorah. Predavanje Slavka Smoleja pod tem naslovom je tako zelo dobro uspelo, da moremo trditi, da je ne samo preseglo vsa pričakovanja, temveč da ga moremo označiti kot najboljšo dosedanje alpinistično-skiopistično predavanje v Ljubljani. Zaradi tega se je odbor AK Skale odločil za ponovitev predavanja v sredo 26. t. m. ob 20 v frančiškanski dvorani. Opozorjamo že vnaprej vse zainteresirane, naj si nabavijo vstopnice v predprodaji v kinu Union, da se ne bo zgodilo tako kot zadnjič, ko je moral marsikdo oditi domov, ker ni bilo več vstopnic na razpolago.

I Združenje krojačev, krojačic in sorodnih obrtov v Ljubljani priredi v sredo, dne 26. marca 1941 ob 8 zvečer v restavracijskih prostorih hotela Struški v ljubljani članski sestanek. Na sestanku se bo razpravljalo o važnih obrtniških zadevah. Vabimo članstvo, da se sestanka polnoštevilno udeležijo.

I Za mestne reveže je podaril g. Stane Potončnik, viš. kontrolor drž. železnic, 200 din po posrečeni težki operaciji, ki jo je izvršil g. dr. Stanko Rakovec v splošni bolnišnici. — Gosp. Ivan in Ana Sunara sta nakazala v spo-

Prvo ladjo take vrste so zgradili Američani. Ameriški tovorni parnik »Marmacoon« je prva ladja, na svetu, ki njene plošče niso prвите na ladijski trup, kakor je bilo doslej, marveč so zvarjene. Ladja je 149 metrov dolga ter naloži lahko 11.266 ton blaga.

min ge. dr. Fettichove 100 din, ge. Tonke Sunara 100 din, g. Dragotina Škarjice 100 din in v spomin g. Ivana Kavčiča 50 din; v počastitev spomina ge. Helene Suerjeve so podarili 100 din najemniki hiše v Ilirski ulici 18; v počastitev spomina ravnatelja g. Lukana je rodbina dr. Lukanova podarila 100 din. — Mestno poglavarstvo izreka dobrotnikom najtoplejšo zahvalo tudi v imenu podpiranih.

I Združenje prevoznikov v Ljubljani opozarja vse svoje cenj. člane na glavno letno skupščino, ki bo dne 29. t. m. ob 19 v salonu pri Keršiču, Celovška cesta št. 36. — Uprava.

I Občni zbor kinološke zveze. V nedeljo dopoldne je bil v Unioni občni zbor Jugoslov. kinološke zveze. Zborovanje je vodil predsednik odvetnik dr. Ivan Lovrenčič, ki je pozdravil najprej zastopnika divizijskega poveljnika kapetana dr. Sunara, zastopnika banske uprave, načelnika gozdarskega oddelka inž. Božiča ter delegate iz Zagreba. Z odobravanjem so zborovalci sprejeli predlog, naj se pošljeta vdanostni brzojavki Nj. Vel. kralju Petru II. in Nj. Vel. kraljici Mariji, materi pokravitelja Nj. Vis. kneževica Andreja. O delovanju društva je poročal tajnik T. Drenik, ki je navedel, da je mednarodno delovanje kinoloških zvez zaradi razmer hudo ovirano in da so bile razstave spovedani le v Nemčiji, na Madžarskem in Švedskem. Odpadel je tudi občni zbor mednarodne kinološke zveze in ga tudi letos ne bo. Tudi pri nas je delovanje kinološke zveze zaradi razmer v marsičem ovirano. Društvo ljubiteljev ptičarjev je kljub temu priredilo več tekem, prav tako pa se je udeleževal Jugoslovanski klub ljubiteljev brakov. Vsega skupaj imajo vsa društva sedaj 1112 članov.

Vseh društev je devet. Novih psarn je bilo lani prijavljenih 18, tako da jih je sedaj 150. Strokovni glasili »Kinološki glasnik« in »Naši psi« ne izhajata več. Sledila so še poročila drugih odbornikov, nakar je odbor dobil razrešnico s pohvalo. Pri volitvah je bil za triletno dobo izvoljen dosedanj odbor v celoti s predsednikom dr. Ivanom Lovrenčičem na čelu.

MARIBOR

Navodilo prebivalstvu za zatemnitev

Maribor, 22. marca. V kratkem se namerava izvesti v Mariboru poizkusna zatemnitev. Namen poizkusa je, da se prebivalstvo pripravi z vsemi sredstvi za primer trajne zatemnitve, da bi moglo disciplinirano izvajati vse navodila. Zato daje mestno poglavarstvo prebivalstvu sledeča navodila:

1. Zatemnitev mora biti popolna. Zato je treba zatemniti vse svetlobne odprtine (okna, vrata, line, nadsvetlobe itd.) vseh stanovanjskih poslopij, javnih poslopij in lokalov, industrijskih obratov in vsa svetila vozil. Vse zunanje luči morajo biti ukinjene.

2. Zatemnitev stanovanj se mora izvesti tako, da se zaostre vse svetlobne odprtine onih prostorov, v katerih se prebiva in gori luč, z neprosojnim materialom. Najcenejše sredstvo je temen, neprosojen papir, ki se z žebeljčki pritrdi na okenski okvir. aZto opozorjamo prebivalstvo, da si pravočasno nabavi papir za zatemnitev. Predvsem pa je treba zastreti z obstoječimi napravami kakor so roloji, šaluzije, polkna, zavese itd. V prehodnih prostorih pa, kakor so veže, hodniki, stranišča itd., pa se lahko namesto zastiranja svetlobnih odprtin uporabi še posebne zatemnjene žarnice, ki se dobe v trgovini mestnega električnega podjetja.

3. Zatemnitev javnih poslopij, lokalov in trgovin se mora izvesti tako kakor v stanovanjih. Vsa zunanja reklamna razsvetljava trgovine se mora ukiniti. Poleg tega pa morajo imeti vhodi v javne lokale in trgovine posebne svetlobne zapornice, ki so za svetlobo hermetično zaprte celice z dvojnimi zavesami ali vrati.

4. Industrijski obrati morajo biti prav tako popolnoma zatemnjeni po navodilih, ki so jih prejeli.

5. Prometna vozila morajo imeti zastrite vse luči. Motorna vozila morajo zastreti predvsem žaromete s pokrivali iz povoščenega platna, ploščevine, lepenke ali drugega neprosojnega materiala. Ta pokrivala morajo imeti na spodnji polovici ozko, podolgovato svetlobno rezo dolgo 5—8 cm in 1 cm široko, zastrito s sivomodrim filtrom (prosojni papir, celofan itd.). Pozicijske luči, ki so nameščene na skrajnih mejnih robovih vozil, ki so važna za prehitivanje in izogibanje vozil, morajo biti zastrita z zaslo-

nom, ki ima svetlobno rezo 3,5 cm dolgo in 0,5 cm široko. Kazalce smeri je treba ukiniti. Zadržne rdeče luči pa je treba zastreti s cevko iz lepenke ali ploščevine cca 10 cm dolgo, ki se jo vodoravno natakne na luč. Kjer to ni mogoče, pa je treba rdečo luč zastreti s pokrivalom, ki ima podolgovato svetlobno rezo, iste velikosti kot pozicijske luči, samo brez filtra. Zaromete dvokoles je treba zastreti s pokrivalom, ki ima svetlobno rezo 4 cm dolgo in 1 cm široko s filtrom.

Med zatemnitvijo smejo vozila uporabljati le zmanjšano svetlobo, voziti morajo skrajno previdno z brzino največ 10 km. Če vozilo miruje na mestu, mora imeti prižgano žarnico za parkiranje.

Vse živinske vprege (kočijaži, prevozniki itd.) moraj zastreti svetilke z neprosojnim materialom) povoščenim platno, blago, papir itd.) s podolgovato svetlobno rezo, 5 cm dolgo in 1 cm široko, zastrito s sivomodrim filtrom.

Podrobnejša navodila daje prebivalstvu Zaščitni urad mestnega poglavarstva v Mariboru, Rotovski trg 9, pritličje levo.

Mestno poglavarstvo Maribor.

Dijaška telovadna akademija danes ob 20 v Narodnem gledališču!

m. Seja mestnega sveta bo v petek 28. marca ob 8 zvečer v mestni posvetovalnici. Med drugim bodo na dnevnem redu vprašanja: uslužbeniki davke mestnih uslužbencev za l. 1941, uporaba ostanka proračunske rezerve za l. 1940-41, uporaba socialne davščine, izredni draginski prispevek mestnim uslužbenem v letu 1941, pogodba med mestno občino in Muzejskim društvom ter Banovinskim arhivom glede mariborskega gradu.

m. Za prvenstvo slovenske šahovske zveze so bile večeraj tekme v Mariborskem dvoru. Odigrala se je revanšna tekma med šahovsko sekcijo SK Zelezničarja in šahovskim klubom Vidmar. Tudi tokrat je zmagal SK Zelezničar v razmerju 6:3 tako, da je skupni rezultat šahovskih tekem med obema nasprotnikoma 10 in pol proti 5 in pol. Podrobni rezultati so naslednji: Marvin je premagal Babiča, Vidovič Lukeža st., Kukovec Elletza, Kneht Lukeža ml., Foray Pečeta in Eferl Nosana. Partiji Regoršek: Gerželj in Marvin: Kuster sta ostali remis. 6. aprila bo v Mariboru prva semifinalna tekma za prvenstvo slovenske šahovske zveze med Celjskim šahovskim klubom in SK Zelezničarjem.

m. Dekliški krožek Maribor I ima jutri svoj redni sestanek s predavanjem g. prof. Zafošnika. Vse in točno!

m. Smrtina kosa. V bolnišnici sta umrla 22 letni godbenik Karl Zupce in Stanislava Standerkerjeva, 13 letna hčerka tovarniške delavke. Naj v miru počivata, sorodnikom naše sožalje!

m. Predstojništvo mestne policije v Mariboru opozarja, da se vršijo pregledi še nepregledanih motornih vozil iz Maribora 26. marca popoldne ob 15 v garažah mestnega avtobusnega podjetja na Tržaški cesti.

m. Občni zbor mariborskih dobrovoljcev. Redni letni občni zbor mariborske okrajne organizacije dobrovoljcev se bo vršil v nedeljo 30. marca ob 9 dopoldne v restavraciji Grajske kleti.

m. Draginski doklado za otroke so dobili delavci v tovarni Hutter. To doklado bodo prejeli vsi delavci ne glede na to, koliko dni so v tednu zaposleni. Delavci od 1 do 3 otrok bodo prejeli mesečno 30 din, oni s 4 otroki 40 din, s 5 ali več otroki pa 50 din na teden.

m. Opozorilo. Zaradi odpovedi prostora v Ljudski univerzi bo teden »Slovenske besede« od

CELJE

c. Materinska proslava v Ljudski posojilnici. Danes ob 4 popoldne bo v dvorani Ljudske posojilnice materinska proslava. Prosvetno društvo iz Ljubljane bo uprizorilo lepo pravljico »Snežuljica in 7 škrtav«. Ob velikem odmoru bo govoril o mačehi in pravi materi gosp. Milko Pirih iz Ljubljane. Obiščite danes proslavo, da skupno počastimo naše matere. Posebno vabljena mladina.

c. Hmeljarji iz celjskega in gornjegrajskega okoliša, šostanskega okraja in občin Marenberg, Mute, Vuzenice in Ruš pri Mariboru se bodo zbrali danes ob 9 dopoldne v veliki dvorani Ljudske posojilnice, kjer bo ustanovni občni zbor Združenja hmeljarjev.

c. + Feliks Mahor. Jutri, v sredo, ob 4 popoldne bodo položili na mestnem pokopališču kvečnemu počitku 83 letnega šolnika, učitelja v pokonu in večletnega blagajnika v Ljudski posojilnici Feliksa Mahorja, ki je v nedeljo zjutraj umrl. Pokojni je bil zaveden narodnjak, vnet katoličan in veren podpiratelj našega časopisja. Zapušča vdovo Rozo, kateri ob izgubi izrekamo naše iskreno sožalje!

c. Predprodaja vstopnic za materinsko proslavo v Ljudski posojilnici je danes od 11—12 in eno uro pred pričetkom proslave pri blagajni v Ljudski posojilnici.

c. V Mladinskem domu v Gaberjih bodo duhovne vaje za žene in dekleta od srede 26. t. m. zvečer do nedelje 30. t. m. V tem času bo vsako jutro ob 5 prva sv. maša s ljudskim petjem, ob 5.30 govor, nato sledita še dve sv. maši. Zvečer ob pol 8 bo sv. rožni venec s ljudskim petjem, ob 8 pa govor in nato blagoslov. Za moše in fante bodo duhovne vaje od 2. do 6. aprila.

c. Iz Teharij. Naša požrtvovalna dekleta priredijo danes materinsko proslavo, združeno z lepo igro »Goslarica naše ljube Gospe«. K tej prireditvi vabimo vse domačine in okoličane! — Pretekli teden smo spremlili k večnemu počitku vzornega krščanskega moža Lovra Mlekuža od Sv. Ane nad Teharjem. Bil je vsekoli vzoren, dober katoliški mož, ki je nad vse ljubil lepo knjigo in katoliško časopisje. Naj počiva v miru!

c. Sneg je v noči od nedelje na ponedeljek pobelil grčice in hribe okoli Celja. V nedeljo in zadnje dni smo imeli toplo pomladansko sončno vreme, v nedeljo zvečer pa se je ozračje ohladilo in je začelo ponoči deževati, nato pa še snežiti.

c. Važno za gospodinje! V Celje je prispel vagon dobrega krompirja, katerega bodo razprodali po nizki ceni. Krompir bo za kuhanje in tudi za seme. Reflektanti naj se zglaste v podružnici »Slovenca«, kjer naj prijavijo eventualno množino krompirja, ki bi ga kupili.

c. Tridnevna duhovna obnova za nameščene, uradnike in vsa ostala dekleta se prične v petek 28. marca ob 7 zvečer v kapelici pri šolskih sestrah.

c. Za mladenke dekliškega krožka je v petek ob pol 4 popoldne zopet redna telovadba.

c. Voli in telice je neko ukradel posestniku Počivavsku v St. Petru pod Sv. Gorami v noči od 20. na 2. marec. Zvinčeti je odpeljal s tovornim avtomobilom. Tatu so na sledu.

c. Živa bakla. Pri Sv. Roku pri Rogatcu se je vnela obleka pri štedilniku 12 letni Matildi Mordej. Dekle je bilo naenkrat v plamenih in je dobilo hude in nevarne opekline po spodnjem telesu, da so ga morali takoj pripeljati v bolnišnico.

c. Levo roko nad komolecem je odtrgal pri delu žerjav-stroj za nalaganje premoaga v Pečovniku 29 letnemu rudarju Ivanu Petku iz Zagrada. Ubolega delavca, ki trpi grozne bolečine, so pripeljali v celjsko bolnišnico.

26. do 29. marca v dvorani na Aleksandrovi cesti št. 6, 26. marca predava dr. St. Cankar o slovenski kulturi, 27. marca dr. I. Dornik o slovenski umetnosti, 28. marca pa bo literarni večer, na katerem bodo dijaki klasične gimnazije brali svoja dela. Uvodno besedo »Naša beseda — naša moč« bo govoril prof. Viktor Smolej. Vabimo mariborsko občinstvo, da se teh prireditev naše mladine v častnem številu udeležijo. Vsaka teh prireditev se prične ob 8 zvečer.

m. Opozorjamo na II. dijaško telovadno akademijo, ki bo danes ob 20 v Narodnem gledališču.

m. Dve žrtvi splašene konja. Posestnik Klemenčič Marko iz Metave se je v nedeljo popoldne s enovprežnim vozom pripeljal v Maribor. Na Kralja Petra trgu se je konj splašal znakov, ki jih je dajal šofer mestnega avtobusa. Konj je skočil na pločnik in pri tem podrl vdovo po železničarju Ivanu Pintariču, ki si je pri padcu zlomila desno nogo pod kolonom. Konj je nato zdriljal na Ruško cesto in prevrnil voz, s katerega je padel posestnik, njegova žena in 11 letni sin Ivan. Fant si je pri padcu poškodoval glavo, staršema pa se ni nič zgodilo. Oba ponesrečenca so pripeljali v bolnišnico.

m. Zaradi ponarcanja listin pred sodniki. Večera je pred mariborskim okrožnim sodiščem zagovarjalo pet oseb, ki so bile obtožene prevar. Enega od obtoženih je tvrdila Nasimbeni v Mariboru pošiljala v trgovino Rakuš z naročilnicami za razno blago. Te naročilnice so potem izpreminjali in na njih navedli višje količine naročenega blaga. Na sled so tem prevaram prišli šele, ko je tvrdka Nasimbeni dobila od trgovca visok račun. Najvišji kazen je dobil Ivan Postrak, ki je bil obsojen na 2 leti in 1 mesec strogega zaporu in na izgubo časti za tri leta. Ostali obtoženci so dobili manjše kazni od 3 do 5 mesecev.

Gledališče

Torek, 25. marca, ob 15: »Dva lučala rdečih rož«. Znižane cene. Zadržlj.: ob 20: Telovadna akademija ZFO in ZDK.

10 let dela za gluho-neme

Podporno društvo za gluho-nemo mladino v Ljubljani obhaja te dni desetletnico svojega uspešnega dela in bo proslavilo ta lepi jubilej na praznik ob pol 10 dopoldne v telovadnici ljubljanske gluho-nemnice s slavnostnim desetim letnim rednim občnim zborom. V zvezi z desetletnico svojega delovanja je društvo izdalo lično brošuro pod naslovom »Pomoč najbednejšim«. Brošuro je lično uredil strokovni učitelj v gluho-nemnici in tajnik podpornega društva g. Vilko Mazi. Brošura obravnava najvažnejše probleme o vzgoji gluho-neme mladine za časa šolanja, kakor tudi težave, ki jih imajo gluho-nemi po zaključku svojega šolanja. Nato posveča brošura krajše članke dosedanjim predsednikom društva Franu Vedernjaku, dr. Henriku Teski, dr. Otonu Papežu in Andreju Šarabonu, kakor tudi podpredsedniku g. Janku Ceponu, g. Vilku Maziju in blaginjičarki Viki Zupaničičevi, ki so vsi trije v teh funkcijah pri društvu že od njegove ustanovitve. Delavnost društva v najlepši meri kažejo številke letnega prometa, ki so v lanskem letu dosegla nad četrtilijona dinarjev, medtem ko je prvo leto po ustanovitvi imelo dru-

štvo komaj 60.000 din prometa. Brošura se spominja tudi številnih pokojnih dobrotnikov društva in nato navaja člane društva. Društvo lepo napreduje, saj je v zadnji poslovni dobi imelo vsega skupaj 706 plačujočih članov, medtem ko jih je bilo l. 1939 le 458. Tudi občine se vedno bolj oglašajo s podporami in je zadnje leto poslalo podpore 48 občin v skupnem znesku 8000 din. Tudi denarni zavodi polagoma pristopajo in je lani darovalo 32 denarnih zavodov 5180 din. Tudi oblasti so se lepo odzvale in je banska uprava darovala 1500 din. Za del gluho-nemih pa je g. Andrej Šarabon daroval 10.000 din, med tem ko so društvu znatna darila v blagu darovale trdke Jugočeška, Intex in M. Ogrizek iz Kranja, tovarna pletenin Lajovic iz Litije in tovarna Glanzman in Gassner iz Tržača. Ko društvo prehaja v drugo desletje svojega dela, mu vsi iz srca želimo, da bi še bolj uspešno dosegalo svoje vzvišene cilje in hkrati zbralo pod svojim okriljem čim več požrtvovalnih sodelavcev, ki bi mu pomagali izvrševati veliko in tako človekoljubno nalogo.

KULTURNI OBZORNIK

Otvoritev umetniške razstave slovenske in srbske »Lade«

Pogovor s predsednikom prof. I. Vavpotičem

V nedeljo je predsednik kluba »Lade« iz Ljubljane g. prof. Ivan Vavpotič otvoril ob udeležbi zastopnika bana g. inšpektora Silve Kranjca, zastopnika župana g. polkovnika Andrejke, odposlanca belgrajske »Lade« g. Pomorišca ter ob veliki udeležbi slovenske kulturne javnosti in še posebej umetniških osebnosti skupno razstavo slovenske in srbske »Lade«. Ob tej priliki sem se obrnil na g. predsednika Vavpotiča z nekaj vprašanji, na katera mi je g. predsednik z veseljem odgovoril.

Kako je prišlo do prireditve skupne umetne razstave obeh »Lad«?

Predvsem bi rad poudaril, da je to že tako rekoč zastarelo dolgo Slovencev svojim srbskim, hrvaškim in bolgarskim tovarišem, dolg, star takole okroglo celih 37 let.

Bilo je za kronanja pok. kralja Petra I. Osvoboditelja. Na sporedu takratnih svečanosti je bila tudi I. jugoslovanska umetna razstava v Belgradu. Udeležili so se bili v obilnem številu in dostojni reprezentanci, kljubujoč vsem strahovanjem takrat vladajočih krogov, tudi Slovenci, na čelu jim Ferdo Vesel in Rihard Jakopič. Kolikor se še spominjam, so zastopali slovensko likovno družino Saša Santel, že pokojna njegova sestra Henrika, prof. Jos. Germ in umetn. zgodovinar Ante Gaber ter še nekaj drugih umetnikov.

Hrvati so poslali svoje najboljši: Frangeša, Valdeca, Cvetkovića, Cikoša Sessio, Berkovca, Crnčića itd. Srbom je prednjačil častitljivi Uroš Predić. Svoje prve zmage pa so želi Murat, oba Jovanovića, Beta Vukanovića, ki jo moremo kot nestorice srbskih slikaric pozdraviti tudi na pričujoči razstavi, takrat še mladenič Rosandić, Desković, Ivanović ter dolga vrsta več ali manj prominentnih srbskih umetnikov, med njimi znamenita prijateljica Slovencev Nadažda Petrović.

Bolgari so poslali svojega slavnega portretista Mihajlova, prav tako slavnega Jaroslava Vešina in še polno drugih.

V tej stodoletni afirmaciji južnega slovanstva se je izkristalizirala ideja vzajemnega nadaljnega sodelovanja in Lada (boginja pomladi južnih Slovanov) v Belgradu, Zagrebu, Sofiji in Ljubljani. Na čelo slovenske »Lade« je stopil Ferdo Vesel, tajniške posle pa je prevzel Saša Santel. Tako je prišlo do zaporednih skupnih razstav vseh »Lad« v Zagrebu in Sofiji. Le Ljubljana je kljub vsem naporom Vesela in Santla oklevala, ponajveč zaradi apatičnosti javnih oblasti, ki niso mende delale drugega, kot se bale »višjih«. Prišla je balkanska vojna, sledila je katastrofa svetovne vojne z vsemi svojimi strahotnimi posledicami. Svetla ideja jugoslovanske »Lade« je ostala komaj še tleča iskra, spomin na romantične plamenje mladih zaneženjakov, ugasnila je v Zagrebu, Ljubljani in Sofiji. Tlela je edinole še v ozkem krogu zvestih vernikov v Belgradu.

Na mesto »Lade«, najstarejšega likovnega društva med južnimi Slovani, so stopile nove organizacije in nov umetniški razmah.

Toda — kljub vsem uspehom, kljub intenziteti umetn. življenja, produkcije kol konsumu — ne pridemo z neke mrtve točke. Ne poznamo se več. Zagreb dela zase, Ljubljana zase, celo Maribor zase, prav tako ekskluziven postaja tudi Belgrad, da ne govorim o Sofiji, ki ... pa nočem, da vam pokvarijo moj koncept z belo liso.

Vsi poznejši skupni nastopi vseh štirih centrov so bili vsi le oficijelne reprezentativne značaja, organizirani od vlade, kdaj od prometnega, kdaj od trgovskega ministrstva. Takega značaja so bile vse mednarodne izložbe v Barceloni, Filadelfiji, Parizu itd. Prav tako oficijelne postajajo vsakoletne pomladanske razstave Cvijete Luzorić v Belgradu, dospeli smo sploh tako tu v naši ožji domovini kot na sploh v vsej državi do neke hierarhijske oficijelne priznanosti umetnikov, ki uživajo ekskluzivno vso podporo oblasti, dočim je vsem drugim usojeno, ali da se vržejo v kičarenje ali pa — v glad.

In tako ni čuda, da so se prebudili v Belgradu spomini na ona čudovita leta mladostne vne me najiskrenejšega sodelovanja med štirimi brati, tleča iskra je zažarela znova in pred leti so belgrajski tovariši priključili staro pozabljeno »Lado« k novemu življenju. Na čelo gibanja se je postavil eden najodličnejših srbskih slikarjev Miodrag Petrović, učitelj risanja Nj. Vel. kralja Petra II. Miodrag Petrović, ki je zastopan na pričujoči razstavi s tremi odličnimi pejsaži, vodi srbsko »Lado« kot njen agilen in neumoren predsednik tudi še danes.

Ko sva se mudila s tovarišem Šantlom po drugem kongresu jugosl. lik. umetnikov v Ljubljani kot delegata eksekutivnih sklepov II. kongresa v

Belgradu, sva stopila v stik s prof. M. Petrovičem ter predstavniki srbske »Lade« in sklenili smo, da oživimo misel in organizacijo slovenske »Lade« tudi v Ljubljani. Z navdušenjem se nam je priključilo kmalu nekaj nad dvajset tovarišev in tovarišic. Tako smo ustanovili v Ljubljani slovensko posestrimo »Lade«. Poskušali smo tudi v Zagrebu, prav tako tudi v Sofiji, da obnovimo stare ideale, toda doslej je ostalo le pri sondiranju terena — upamo pa še vedno, da si vojna prekrizala marsikatero načrte.

Tako smo kot prvo afirmacijo »Ladinega« delovanja priredili kolektivno razstavo naših mladih talentiranih članov (Bare Remčeve in J. Gorjupa), lansko leto veliko skupno razstavo z gostom Borivojem Stevanovićem, prominentnim starejšim članom srbske »Lade«. Belgrajske »Ladinec« razstave pa se je lanske leto udeležil kot slovenski gost naš najboljši slikar morja Albert Sirk, ki je prejel ob tej priliki tudi red sv. Save. Na skupno letošnjo razstavo belgrajske »Lade« pa pošljemo z večjo kolekcijo našega Gorjupa, med mlajšimi enega največ obetajočih slovenskih slikarjev; decembra letos pa se udeležimo vsi skupne razstave v Belgradu. Da smo mogli prirediti ob skromnih sredstvih, s katerimi razpolagamo, sploh to razstavo, pa se moramo zahvaliti le dvema mecenoma, predvsem g. banu dr. Marku Natlačenju, ki bdi kot angel varuh nad vsem slovenskim umetniškim početjem, in predsedniku MOL dr. Jure Adlešiču.

Kdo vse razstavlja na sedanji razstavi?

V glavni dvorani in delno v stranski desni razstavlja jo srbski tovariši. Šestnajst jih je in pripevajo 51 olj, akvarelov, risb in plastik. Med njimi je nekaj najvidnejših imen v srbski prestolnici. Da imenujem v prvi vrsti Vaso Pomorišca, znamenitega v Parizu in Londonu izsolanega slikarja, ki se nudi kot zastopnik in aranžer srbskega dela razstave tu že nekaj dni in bo prisostvoval tudi otvoritvi razstave. Slikar Vaso Pomorišca se ureja nekako med slikarje nove stvarnosti. Pri njem je vse do skrajnosti dognano, zaokroženo, umerjeno v poenostavljeni modelaciji neke vrste poplenitvene realizma, na Angleže spominjajočega sentimenta. — Naravnost klasične kot primer slikarskega pojmovanja risbe so študije Ljubomira Ivanovića, danes že starega gospoda, toda še do danes ne nadkrijičnega čudovitega risarja, kolikor jih premore naša domovina. Ivaopovićevo ime, poleg Uroša Predića, tudi nekak nestor srbskih umetnikov, je visoko spoštovano v vseh srbskih kulturnih krogih. — Borivoje Stevanović, ki je bil že naš lankoletni gost, je tudi to pot zastopan z ljubljanskimi, mirnimi in toplimi pokrajinskimi iz belgrajske okolice. — Tudi Glišić, ki je zastopan s pokrajino in zlasti tonsko krasnim zatijem, je mojster starega kova in znano ter spoštovano ime v srbski umetnosti. — Miodrag Petrović, predsednik »Lade«, o katerem sem že govoril, razstavlja intimne, profinjene pokrajine s čudovito skalo zelenih tonov, za vsakega pejsažista enega najtežjih problemov. — Perić Jelfo, predsednik strok. združenja lik. umetnikov v Belgradu, prinaša pokrajine povsem sodobnega značaja in vprav pariškega barvnega občutja. — Beta Vukanovića, kot že povedano, menda nestorica med srbskimi slikarji, prinaša v svojih portretnih glavah vse vrline stare šole. Vsekakor pa je v olju močnejša kot v akvarelu. — Aleksander Kumrić z dvema inlerjerjema, Ana Marinković, Milica Čučević, Miloš Golubović, Leposava Pavlović, Jelizaveta Petrović, zlasti elegantno dekorativni znani risar Dragoslav Stojanović, zvečne vsi mlajši slikarji modernih kolorističnih stremeljenj, se priključujejo nad vse častno svojim starejšim tovarišem. Ilija Kolarović je poslal dvoje zelo uspešnih plastik — zlasti vidno poprsje Nj. Vel. kralja Petra I. v bronu, in glavo moža, tudi v bronu. — Arambakić Dragomir, nekoč mnogobetajot kitar, je poslal dvoje plaket dekorativnega značaja.

Od domačih pa razstavlja jo M. Gaspari, J. Gorjup, Ivan Kos iz Maribora, Jakob Karel, znani prekmurski slikar, akvarelist Mežan, Elda Piskaneč, Podrekar, Mira Pregljeva, Bara Remčeva, Saša Santel, Augusta Santlova, Albert Sirk, Rajko Subić, kipar E. Sajović, oba Vavpotiča in kipar I. Zajec. Če sem norda pomotoma koga izpustil — kataloga še nimam v rokah — naj mi to oprostijo.

O slovenskih delih pa naj izrečejo sodbo poklicani, moj delež na tem mestu more biti samo registracija.

Upam pa, če že ne bomo našli slovenski člani »Lade« milosti v očeh naše publicistične kritike, da bo pravična vsaj nasproti našim srbskim tovarišem ter da bo vsaj nekaj najboljših del naših gostov ostalo za vedno v Ljubljani.

Je prvi poizkus, organizirati potujočo razstavo slovenskih knjig, kajti iz Ljubljane bi potem kolekcija šla tudi v druga mesta v državi, pa tudi izven države. Sodelujejo vse slovenske založbe.

Prve nemške čete v severni Afriki spadajo k oklepni oddelkom. Na sliki vidimo te čete ob paradi v Tripolisu.

ŠPORT

Nogomet in drugi sport pretekle nedelje

V Belgradu: Jugoslavija jun. : Madžarska jun. 3:1 (1:0). — Jugoslavija: Petrić, Kokeza, Djukić, Krstić, Čajkovski, Ljuštica, Smole, Pešaj, Mitić, Djajić, Strugar. — Madžarska: Dozsai, Lering, Nemeth, Lorant, Bakozs, Rotenmiller, Halossi, Haraszny II, Borbelyi, Beky, Turbeky. — Gole so zabili: za Jugoslavijo Pešaj 1, Smole 2. Za Madžarsko Borbelyi.

Jugoslavija A : Madžarska A 1:1 (1:1). Jugoslavija: Mrkušić, Brozović, Dubac, Manola, Jazbinšek, Džanić, Cimermanić, Valjarević, Božović, Wölfi, Nikolić. — Madžarska: Csikos, Syca, Biro, Sarosi III, Polgar, Lazar, Kincses, Beretz, Zsengler, Bodola, Gyetvai. — Gole sta zabila: za Jugoslavijo Valjarević, za Madžarsko Gyetvai.

V Budimpešti: Jugoslavija B : Madžarska B 0:2. Gole sta zabila za Madžarsko Kissely in Kovacs II. — Jugoslavija: Urb, Kramer, Stojiljković, Atanasković, Bročić, Cirić, Savić, Muradori, Lešnik, Petrović, Alujević. — Madžarska: Szabo, Bohuzs, Kispeter, Nagy II, Toth II, Szalay, Kovacs II, Kovacs I, Sarvaruy, Kissely, Toth III.

V Ljubljani: SK Ljubljana: SK Redarstveni (Zagreb) 2:0. — Pokalne tekme: Hermes : Grafika 3:0, Korolan : Moste 4:3, Jadran : Seoboda 5:1.

V Mariboru: Rapid : Slavija 6:1.

V Kamniku: Disk : Kamnik 2:0.

Smučanje: Damsko prvenstvo SZSZ na Crnem vrhu. Prekinja v alpski kombinaciji je postala Pavlina Štolcar z Jesenice. Rezultati:

Štuk: 1. Heim Erika 2:27, 2. Štolcar Pavlina 2:30.2 (obe Skala), 3. Praček Lojzka (Gorenjec) 2:34.4, 4. Katnik Vida (Skala) 2:38.6, 5. Pohar Silva (Sokol) 2:56.

Stalom: 1. Praček Lojzka 2:00.8, 2. Štolcar Pavlina 2:03.6, 3. Heim Erika 2:13.8, 4. Pohar Silva 2:34.4, 5. Katnik Vida 2:35.6.

Table tenis: V Ljubljani: Hašk : JNAD Jugoslavija 6:0. Dolinar : Djinovski 21:16, 20:22, 21:13. Hexner : Dernovšek 21:16, 21:12. Dolinar : Medved 21:16, 21:15. Hexner : Medved 10:21, 21:18, 21:18. Dolinar : Dernovšek 21:14, 21:15. Hexner : Djinovski 21:16, 21:15.

Lahka atletika: V Ljubljani: Tek Ilirije čez drn in strn. Rezultati:

Juniorji: 1. Bodraje Peter (IL) 8:30.4, 2. Podlipce Ljubo (IL) 8:35.2, 3. Pohar Lado (IL) 8:38.1, 4. Magušar Janez (Sokol) 8:45.1.

Seniorji: 1. Jan Janko (IL) 17:09.2, 2. Agrež Tone (Celje) 17:15.2, 3. Knez Rudi (PL) 17:43.4, 4. Jerman Franc (PL) 17:57, 5. Bašin Miloš (Hermes) 17:58.4.

V Mariboru: Železničarjev teh čez drn in strn. Rezultati:

Seniorji na 4000 m: 1. Stoinšek (Maraton) 13:59.2, R. Rotner (Železničar) 14:05.4, 3. Masten (Maraton) 14:09.2.

Seniorji na 1500 m: 1. Gašparič (Maribor) 5:49, 2. Rogič (Maraton) 5:50, 3. Ferš (Mt.) 5:55.

Juniorji B na 1200 m: 1. Stanič (Zel.) 4:49.4, 2. Cepelj (Sokol) 4:50, 3. Lesjak (Zel.) 4:52.2.

Juniorji C do 1500 m: 1. Klančnik (Mt.) 5:26, 2. Kos (Celje) 5:25, 3. Pavčnik (Zel.) 5:30.2.

V Zagrebu: Tek čez drn in strn za prvenstvo Zagreba. Slovencec Srakar prvi na 5000 m pred

Okrožnica vsem kolesarskim podzvezam in klubom!

Občni zbor Slovenske kolesarske zveze se vrši v nedeljo, dne 6. aprila 1941 ob 10. uri v Mariboru v lovski sobi hotela Orel.

Dnevni red: 1. Pozdrav in poročilo I. p. predsednika. 2. Volitev verifikacijskega odbora. 3. Volitev dveh zapisničarjev in dveh overovalcev zapisnika. 4. Citanje zapisnika I. rednega občnega zbora. 5. Poročilo upravnega odbora. 6. Poročilo nadzornega odbora. 7. Volitev novega odbora. 8. Predlogi in sklepi. 9. Slučajnosti. — V slučaju, da občni zbor ne bi bil sklepčen ob določeni uri, se isti predloži za eno uro pozneje, nakar sklepa brez ozira na število navzočih z istim dnevnim redom.

Glasovalno pravico imajo samo oni klubi, ki so izvršili svoje dolžnosti, predvidene v §-u 11 Zvezinih pravil.

ZFO

Vrhunska orodna telovadba

Veliki umetniki so drsalci na ledu, istotako skakalci, ki se z raznimi okreti v zraku poganjajo z 10 meterskega stolpa v vodo, drzni mojstri so smučarski skakalci, ki plavajo 100 in več metrov po zraku z naše mamutske skakalnice v Planici. Kaj pa je v tem pogledu za vrhunskimi orodnimi telovadci? Prav gotovo ni umetnost v vrhunski orodni telovadbi nič manjša kakor ona od prvotnega mojstra na ledu, smučarskega skakalca, ali onega, ki skače v vodo. V golovem pogledu je umetnost vrhunskih telovadcev celo na višji stopnji, kajti od njih se zahteva tolikšna vsestranost kakor od malokaterega športnika.

Koleb igra pri današnjem orodnem telovadcu glavno vlogo, ki mora pokazati vse svoje sposobnosti in zbrati vse svoje sile, če hoče nuditi gledalcem to, kar naj se imenuje umetna orodna telovadba. Z vso eleganco in skrajno fineso mora

Celjanom Šteinerjem v času 21.52. Concordia si je osvojila v oceni moštev tudi prvo mesto.

Biljard: Krasna zmaga Ljubljane nad Zagrebom. Na velikem biljardu Ljubljana : Zagreb 6:2, na malem biljardu Ljubljana : Zagreb 4:1.

V Belgradu je bila seja Vrhovne nogometne zveze, na kateri so bili sprejeti naslednji važni sklepi:

1. Določijo se termini za tekme v državni ligi, ki se začne 6. aprila in konča 26., odnosno že 3. avgusta tega leta.

2. Klubi se pozivajo, da sestavijo tehnični odbor, v katerega bo od upravnega odbora VNZ vstopil kot delegat tajnik Kosta Hadži ml.

3. Ligaški klubi se pozivajo, da se za vsako tekmo pravočasno sporazumejo glede sodnika, ki bo sodil tekmo, in sicer predvsem za domačega sodnika. Če sodniški odbor VNZ ne bi mogel izvršiti delegiranja sodnika, preide ta pravica na tehnični odbor.

4. V stvari povečanja števila ligaških klubov in vstopa Haška med nje, zavzema SLS stališče, da se je s sporazumom zvez rešilo vprašanje načina odigranja tekem v državni ligi in so samo zveze odločilne, da sporazumno menajo ta način odigravanja. SLS ne more pristati na to, da se sporazum med zvezami, ki je bil uvrščen tudi v pravila, menja in zato sploh ni možnosti, niti terminov, a čisto menjanje sistema državnega prvenstva in števila udeležencev ima nezaželjene posledice.

Upravni odbor je nato z večino glasov sklenil, da Haškovi prošnji ne more ugoditi, čeprav smatra, da je Hašk zelo zaslužen klub.

5. Nemška nogometna zveza je zahtevala, da se termin za tekmo Nemčija : Jugoslavija, ki bi morala biti odigrana 10. avgusta t. l., pomakne naprej. Vrhovna nogometna zveza je kot najboljši termin ponudila 15. junij t. l.

6. Za tekme za ožje državno prvenstvo so izvezti naslednji termini: 20. in 21. aprila za proslavo SK Jugoslavije, 1. in 2. junija za proslavo Hajduka in 8. in 9. junija za proslavo BSK.

Na popoldanski seji VNZ pa so bili izrečani za prvenstveno tekmovalce naslednji pari:

Prvo kolo: BSK : Jedinstvo ali Bata : ZAK ali Vojvodina : Jugoslavija, Ljubljana : Gradjanski, Concordia : Hajduk.

Drugo kolo: BSK : Jugoslavija, ZAK ali Vojvodina : Concordia, Gradjanski : Jedinstvo ali Bata, Hajduk : Ljubljana.

Tretje kolo: Jugoslavija : Gradjanski, Concordia : BSK, Hajduk : Jedinstvo ali Bata, Ljubljana : ZAK ali Vojvodina.

Četrto kolo: BSK : ZAK ali Vojvodina, Jedinstvo ali Bata : Jugoslavija, Gradjanski : Hajduk, Ljubljana : Concordia.

Peto kolo: Jedinstvo ali Bata : ZAK ali Vojvodina, Jugoslavija : Hajduk, Concordia : Gradjanski, Ljubljana : BSK.

Šesto kolo: Jugoslavija : Ljubljana, Concordia : Jedinstvo ali Bata, ZAK ali Vojvodina : Gradjanski, Hajduk : BSK.

Sedmo kolo: Jedinstvo ali Bata : Ljubljana, Jugoslavija : Concordia, ZAK ali Vojvodina : Hajduk, Gradjanski : BSK.

Tekme se začne 6. aprila.

izvajati vaje, če hoče doseči uspeh, ki ga stavi današnji čas na orodno telovadbo. Poleg fines, ki so pri orodni telovadbi neobhodno potrebne, pa potrebuje vsak telovadeč precejšnjo porcijo poguma in prishebnosti, kar je pri tovrstni telesni vzgoji zelo važno.

Lepo je gledati orodnega telovadca, ki se igra s svojim telesom na drugo ali bradli, ki meče svoje fino stegnjene noge na konju, ali ki se dviguje na krogih kakor bi mu bila odčarana vsa teža telesa. Kakor list na drevesu, s katerim se poigrava lahen vetrič, tako šviga telovadečevo telo pod, nad in okrog orodja. In vse to imenujemo sodobno vrhunsko orodno telovadbo.

Prihodno soboto in nedeljo bomo imeli zopet priliko videti naše mojstre na orodju. Tokrat bodo nastopali na Jesenicah na tretjem orodnem prvenstvu Zveze fantovskih odsekov. Obvezni program bo v soboto zvečer, drugi razred bo absolutni svoj poljubni program v nedeljo popoldne, naši najboljši se nam bodo pa predstavili v poljubnih valjah v nedeljo popoldne na akademiji, pri kateri sodelujeta jeseniški FO in DK. Vabimo naše članstvo, zlasti pa prijatelje lepe orodne telovadbe, da pohite v soboto in nedeljo v Krekov dom na Jesenice na III. orodno prvenstvo Zveze fantovskih odsekov.

Prvenstvo ZFO

v teku čez drn in strn

Zveza fantovskih odsekov bo izvedla v nedeljo 30. marca ob 11 popoldne na Stadionu v Ljubljani prvo tekmovalno vrsto in posameznikov v najzanimivejši pa tudi najkoristnejši disciplini lahke atletike v teku čez drn in strn. Nič gotovega še ni, katera okrožja bodo najuspešnejši, pri prvenstvu članskih in mladčinskih vrst, saj je večina svoje tekmovalce temeljito pripravila in srečno izbrala. Vsekarer se bodo vse okrožne vrste borile za čim ugodnejša mesta v prvenstveni razpredelnici. Katero okrožje bo pa prvo, je trenutno popolnoma odprto vprašanje: pač smo, ki bi imelo najhitrejši in najbolj izenačeni samesamezniki. Mimo tekmovalca vrst bo tudi prvenstvo posameznikov, pri katerem bodo imeli vidno vlogo priznani dolgozprogaši. Vendar je vprav tek čez drn in strn ona disciplina, pri kateri se zbog ugodne trenutne disponiranosti najmanj znani posamezniki s svojo srčno borbenostjo lahko najlepše uveljavijo. — Upamo, da prijatelji lahkoatletike športa v ZFO ne bodo zamudili nedeljskega prvenstva v teku čez drn in strn ter da bodo s svojo navzočnostjo dali polno priznanje tekmovalcem iz raznih tudi najoddaljenejših krajev lepe naše domovine!

V proslavo polnoletnosti Nj. Vel. kralja Petra II. priredijo mariborski Podmladki ZFO in ZDK

II. dijaško telovadno akademijo.

v torek, 25. t. m. ob 20 v Narodnem gledališču s sledečim sporedom: 1. Državna himna. 2. Risanje pod svobodnim soncem — gojenke. 3. Češka beseda — člani. 4. Članice SDZ. 4. Skoki čez mizo — člani. 5. Vaje s kiji — članice. 6. Tebi, zemlja naša sveta — člani. 7. Govor. — Odmor. — 8. Švedska klop — mladenke. 9. Bradlja — člani. 10. Župančič: Podoba — simbolična vaja — članice. 11. Lahkoatletski člani. 12. Dvorak: Humoreska — članice. 13. Z blazine na konja — mladci. 14. Janičarji — člani. 15. Fantovska himna.

Kako je zavarovan Panamski prekop

Največje zmagoslavje in največja skrb Amerike

Dopisnik švedskega lista »Stockholms Tidning« popisuje, kako se je na japonski ladji vozil skozi Panamski prekop:

Japonska ladja »Ningpo« s svojimi 10.000 tonami pred 10 dnevi odplula iz mrzlega New Yorka. V Zalivskem toku je postalo mlo vreme, po ameriški savani so cvele kamelije. Karaibsko morje nas je pozdravljalo s svojimi sončnimi otoki. Zdaj stojimo pred mestom Colon. Tukaj je Amerika na čuječi straži. Na obeh straneh ohoda v Panamski prekop stražijo ameriške vojske ladje ter nadzorujejo vse ladje, ki plovejo mimo ali skozi. Vhod sam pa je dobro zakrinkan. Na Panamskem polotoku je 23.000 vojakov. Na letališčih, na France Fieldu ob Atlantskem morju in na Albrook Fieldu ob Tihem morju, stoji močna zračna sila.

Zjutraj, preden smo odpluli v prekop, je stopilo na krog mnogo do zob obroženih vojakov, ki so se razdelili po vsej ladji. Zasedli so poveljniški most, strojni oddelek in krove za popotnike. Od mosta do strojev so napeljali svojo telefonsko zvezo. Popotnikom so pobrali vse fotografirne aparate, ker je prepovedano fotografirati. Vprašal sem narednika, čemu vse to, pa mi je odgovoril: »Računati moramo s sabotažo in vohunstvom. Ob zapornicah in jezovih že od leta 1934 patrolirajo vojaške straže. Zdjaj pa na vsako ladjo pride še posebna vojaška posadka, ki nadzoruje, da ne bi s krova kdo kaj vrgetl v prekop.

Črnuče

Katoliško prosvetno društvo na Črnučah priredi danes ob 8 popoldne skiptično predavanje o Palestini. Predaval bo vseuč. prof. dr. Andrej Snoj.

Škofja Loka

Na prosvetnem večeru v četrtek, 27. t. m. bo imel priznan politik iz Ljubljane predavanje o sodobnih problemih pod naslovom: Naša dolžnost v sedanjem času!

Obeta se nam živahna gradbena sezona. Mnogo stavb je še iz lanskega leta nedovršenih in so se začela započeta dela nadaljevati. V kratkem se prične tudi asfaltiranje ceste iz kolodvora v mesto. Če ne bo kakih nepredvidenih ovir, se bo v kratkem začelo z gradbo poslopja za občinske in državne urade, kar je zlasti nujno radi pošte, ker mora biti primeren prostor radi avtomatske cen-

Nekoč smo prijeli že štiri vohune. Popotnikov, ki se imenujejo turisti, ne vidimo radi. Skrivna policija prireja na nje večkrat svoje love. Pred kratkim smo poslali nazaj v Združene države nad 200 vojakov, ki so postali sumljivi. Delavcem, ki delajo v prekopolu pri utrditvah, je prepovedano iti iz območja prekopa.

Nad nami prvirsi cela jata naglih letal tipa Curtis. »Največja nevarnost za nas je,« je dodal narednik, »nepričakovan zračni napad na nasipe in odvodne kanale. Če se poruši jezero Gatun, bi se posušil tudi Panamski prekop.«

Kmalu so bili jezovi za nami. V daljnjem gledu sem od daleč zapazil fotore in vojaške barake. Urni motorni čolni, polni vojakov brze mimo nas. Pri Culebracu nas pusti zadaj vojna križarka. Povsod delajo z veo paro. Grade nove jezove, ki bodo velikanski. Od enega morja do drugega grade novo avtomobilsko cesto, ki bo nadomeščala železnico, ko bi letalski napadi razdejali železniško progo. Narednik je še dejal: »Ta Panamski prekop je največje zmagoslavje in tudi največja skrb pri obrambi Amerike.«

Zdi se, da se Amerika kljub silnemu oboroževanju ne počuti dovolj varno. Razumljivo je, če si skuša zavarovati svoje najbolj občutljivo mesto. Kdo hoče Ameriko napasti? — Odgovora na to pa dopisnik ni zapisal.

trale. Na vidiku je tudi gradnja mostu čez Soro na Suhi.

Cerkije na Gorenjskem

Za zimsko pomoč se je pri nas nabralo 1100 kilogramov žita, 1200 kg krompirja in še nekaj drugih življenjskih potrebščin, v denarju pa 4000 dinarjev. Nabrano so porazdelili med najpotrebnejše občane. Odprija se je tudi šolska kuhinja, kjer že dva meseca dobiva 90 otrok vsako jutro kruh in mleko.

Materinska proslava bo danes, 25. marca, ob 3 popoldne v Ljudskem domu.

Trbovlje

V čast našim materam bo danes — na praznik — popoldne ob polštirih v Društvenem domu proslava z lepim sporedom, za zaključek bo mladinska opereta »Ali je kaj trden most?« Povabljeni vsi, posebej pa še matere!

Ptuj

Razstava slovenske umetnosti gre proti koncu. Klubu slovenskih akademikov v Ptujju smo še posebno hvaležni za srečno misel prirediti skupno razstavo slovenske likovne umetnosti. Ker podobne razstave verjetno še dolga leta ne bo več v Ptujju, si bo po pravici vsakdo čutil, če bo prezrl to ugodno priliko. Razstava bo odprta od 8 do 13 in od 2 do 6 v Narodnem domu.

Ptujjska gora

Vneti smodnik je močno poškodoval po obrazu sedemletnega mlinarjevega sinčka na Slapah. Otroci so doma staknili količino smodnika, ter ga izsuli na ogenj v alfo. Ker se smodnik ni takoj vžrel, je mlajši bratec hotel podpihati, medtem se je zgodila nesreča. Angel varuh ga je varoval, da ni trpel tudi na obeh.

Na praznik Marijinega oznanjenja bo v Marijinem svetlišču na Gori tudi ob pol 9 sv. maša. Popoldne po večernicah bo sprejem in posvetitev članice in naraščaja DK, nato bo pa družvena prireditev Marijine družbe s srečolovom za prenovljeno društveno zastavo v društveni sobi v župnišču.

Na Jožefovo je bil krasen pomladanski dan. Zato je že na prvi romarski shod prišlo izredno veliko romarjev. Posebno velika stiska je bila tudi pri spovednicah.

Učiteljski izpit je naredila minuli teden v Mariboru tukajšnja učiteljica gospodična Brumec Anica. Čestitamo!

Za »težke jurčke« je bil okraden v noči od četrtka do petka v gostilni Mesarič, Fric Jakob, kmet iz Kočic.

Radeče

Nedobrodošli nočni obiski. V noči od sobote na nedeljo so neznani tatovi vdrl v jedilno shrambo g. Lozarja, upokojenega žandarmerijskega vodnika z očitivnim namenom, da se polaste eventualnih življenjskih potrebščin. Toda zaradi picle zaloge živeža, nahajajočega se v shrambi, niso prišli na svoj račun in tako so mogli odnesti le par kosov perila, nekaj ključev in par kilogramov masti. — Mnogo večjo škodo pa so povzročili

»prijatelji« tuje imovine v isti noči šolskemu upravitelju na radeški osnovni šoli g. Kmeclu. Iz stanovanjskih prostorov so mu pokradli več obleke, obuval, čevljev, damsko ročno torbico, v kateri je bilo v gotovini 400 dinarjev, nahrbtnik. Vse ukradene stvari so vredne okrog 4000 din. Po zunanjih znakih spdeč sklepajo tukajšnji orožniki, ki so imeli z izsledovanjem tatov zelo pogostih škodljivih gostov v zadnjem času v naši občini, mnogo posla, da so drzni vlomili izšli iz domačinov, katerim so dobro poznane razmere in okolje v okrašenih poslopjih.

Materinska proslava. Na praznik Marijinega Oznanjenja priredi »Kmetaka knjižnica« v Radečah materinsko proslavo z izbranim sporedom. Vstopnine ni. Vabljeni!

Grize

V počastitev nebeske Matere in tudi naših zemskih mamic bomo igrali na praznik Marijinega Oznanjenja v Pisknovi dvorani lepo dramo: »Po trnju do cvetja«. Začeli bomo z igro točno ob pol 4 popoldne. Iskreno vabljeni!

Zbor vojnih invalidov v Celju

V nedeljo popoldne so zborovali v Celju vojni invalidi in njih vdove iz celjskega okraja. Velika dvorana Narodnega doma je bila do zadnjega kotička polna. Občni zbor okr. odbora Združenja vojnih invalidov so počastili s svojim obiskom g. župan dr. Voršič, okr. podnačelnik g. dr. Otrin, zastopniki vojaške in civilne oblasti in Združenja rezervnih podčastnikov ter zastopnik predsednika okrož. sodišča sodnik g. dr. Papež.

Iz poročil predsednika Orla, tajnika in blagajnika Kovača ter predsednika Oblastnega odbora Stefana Matka iz Ljubljane, smo videli, da je imelo Združenje mnogo dela za zboljšanje položaja svojih članov. Obširneje smo že poročali v ponedeljski izdaji »Slov. doma«. Posebno važna točka zborovanja je bila ustanovitev zdravstvene zadruge v Celju, kjer bodo dobivali brezplačno zdravljenje vsi vojni invalidi in njih svoji. Pred zaključkom obnega zborovanja so invalidi sprejeli resolucijo, v kateri zahtevajo, da se finančni minister pooblasti, da izda poseben ukrep za izdajanje izrednih podpor, kakor jih prejema državni upokojenci.

V upravni odbor so bili izvoljeni gg. Orel, Blagotinšek, Kovač, Znidarič in Aubrecht; v nadzorni odbor pa gg. Kuhar, Deržek in Slana. V bodoče se bo združenje trudilo, da uveljavi brezplačno zdravljenje vojnih invalidov v zdraviliščih Dolenjske Toplice, Rogaska Klčina in na morju, ter na spremembi uredbe o bolezenskih invalidih. Na zborovanju je članstvo poudarilo važnost enakopravnega Združenja vojnih invalidov kr. Jugoslavije in izreklo nezadovoljnost s cepljenjem. Pri slučajnostih je članstvo obravnavalo druga pereča vprašanja, med drugim tudi o voznih olajšavah na železnici in na avtobusih poštne direkcije. Nekaj članov se je pritožilo, da ne dobe polovičnega popusta na poštah avtobusih Smartno ob Paki, Gornji grad, Logarska dolina. Tu so velike razdalje. Predsednik oblastnega odbora je pojasnil, da invalidom pripada tudi na teh avtobusih po zakonu polovična vozna tarifa, da ba o tem moralo izreči besedo ministrstvo. Zborovanje se je zaključilo popoldne in je bilo izraz velike zavednosti članstva te močne patriotske, nacionalne in narodnoobrambne organizacije, ki šteje danes že 120.000 članov.

Otroški kotichek

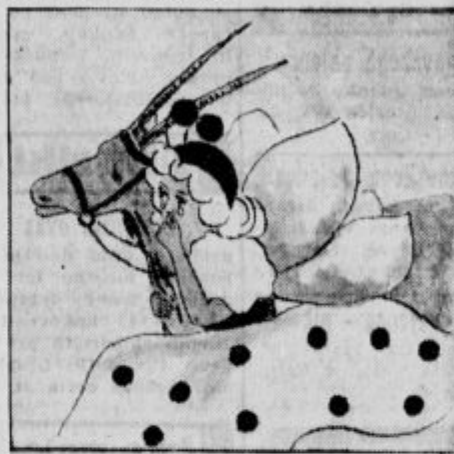
Carična Vesna

51.

Labodka jo tlaži: »Vesna, za vse boš bogato poplačana.«

»Ne, gospa, ne iščem plačila, samo težko mi je slovo iz moje domovine,« je odvrnila Vesna in se poslovila.

52.

Jokaje je stopila Vesna h kozliču in mu povedala svojo usodo. »Glej, ljuba moja, tudi jaz sem ob svobodo. Samo en dan v življenju bi bil rad svoboden,« je kozlič potožil carični.

Šmarje pri Ljubljani

Prosvetno društvo v Šmarju priredi danes po nauku v domu Materinsko proslavo. Nastopijo naši mali s petjem, deklaracijami in dvema kratkima igricama. Vljudno vabimo matere, da pridejo pogledat prisen nastop naših najmlajših.

Na prvi pomladanski dan je umrla kot žrtev materinstva ga. Marija Gruden. Njen pogreb je pričal kako je vsa okolica sočustvovala z njeno materjo, ki je ostala sama, ter možem in 19 mesečnim sinčkom. Rajna gospa je kot dekle z veseljem delovala v Prosveti in dramatskem odseku. Naj ji bo Vsemogočni bogat plačnik. Zaljubljenim naše iskreno sožalje!

Zahvala

vsem, ki so nam v težkih trenutkih izkazali toliko iskrenega sočutja, ko nas je za vedno zapustil naš ljubljani soprog, oče, sin, brat, svak in zet

Joško Senica

posestnik na Senovem

Predvsem se zahvaljujemo ž. g. vikarju Videčniku, ki ga je obiskoval v njegovi boleznici ter ga s sv. zakramenti pripravil za večnost, g. dr. Benedičiču, ki mu je z vso ljubeznivostjo in uslužnostjo lajšal njegovo težko stanje, dalje gasilski četi na Senovem, ki mu je postavila častno stražo ob mrtvaškem odru in ga na njegovi poslednji poti v tako častnem številu spremlila. Isto zahvalo tudi gasilski četi v Rajhenburgu in na Malem Kamnu, kakor tudi rudarski godbi. Dalje naša najiskrenejša zahvala g. konz. svetniku Travniku za žalni govor ob odprtem grobu. Končno tudi vsem, ki so nam poslali brzojavna in pismena sožalja, kakor tudi za številne vence in cvetje, ki ga je pokojnik tako ljubil. Vsem, prav vsem, ki ste nam v težkih trenutkih stali ob strani in nam izkazali iskreno sočutje, iskreni Bog plačaj!

Senovo, dne 23. marca 1941.

Zalujoči: Ivanka, žena; Joško in Mihec, sinova; Ana Senica, mati; ing. Ludvik, brat; Iška, svakinja — in vse ostalo sorodstvo.

Grazia Deledda:

19

Marianna Sirca

S takimi pripombami jo je le vznemirjal. Mogoče so bile to le navadne šale, a vsakokrat ko ga je gledala, ji je začelo utripati srce. V pogovorih se nikdar nista izrekla Simonovega imena.

Ko je Sebastiano odšel, je Fidela zaprla vrata; večer je obetala, da bo žalosten. Sicer je bilo vedno tako, tudi takrat, ko je živel kanonik. Ko je šel k polnočnici, ga je spremljal služabnik in ni dovolil, da bi se mu pridružil ženski, ali da bi povabil v hišo ljudi. Ko se je vrnil, se je teš umaknil v svojo sobo. Res je, da se Marianna ni nikdar zabavala, niti takrat, ko je imela šestnajst let.

Po večerji je sedla k ognjišču. Zdelo se ji je, da jo zebe, kljub temu, da jo je obkroževal rdeči sij plamena. In zdelo se ji je, da je še dekle, da čaka skrivaj na strica, in upa, da pripelje koga s seboj in da bodo praznovali božič, kot v drugih krščanskih hišah.

Spomnila se je, da je nekoč spremljal Simone kanonika k polnočnici; a ko sta se vrnila, je prošil, naj mu dovoli, da gre k svojim sorodnikom. Več se ni spomnila.

Sicer ji ni ugajalo, spominjati se onega časa, ko je bil Simone še hlapec. Takrat je bil drugačen; ponizen in pohleven.

Ko je Fidela končala svoje delo, je zapahnila vrata in vstopila na tla pred ognjiščem. Marianna je dvignila obraz, opazovala na steni veliko senco Fidelinega orlovskega obrisa in grenko rekla:

»Kako se ženstvo zabava na ta praznični večer, teta Fidele!

»Ti si kriva, Maria! Ti nisi rojena za veselje!

»Kaj naj bi morala storiti?« je vprašala resno, upogibajoč glavo. »Pa vi, ali niste bili nikdar veseli?«

»Marianna, moja usoda ni bila tvoja. Če bi bila jaz na tvojem mestu, bi gotovo ne živel takega življenja kot ti.«

»Povejte mi, kaj bi storili?«

Ker se je služkinja obotavljala odgovoriti, se je Marianna ujezila.

»Vi bi se poročili. To je vse, kar mi hočete povedati. Ali je to zabavno? Da, kajti, nocoj bi moj mož povabil prijatelje, ki bi peli in se upijali; midve pa bi še ves sveti dan, morali nalivati vina. To bi bilo vse.«

»Ne tako, Marianna! Čuteč mož, dober mož je pač ženi nekaj drugega.«

»In kje najdete takega dobrega moža? Mene nihče ne mara.«

Tedaj jo je pogledala služkinja z očitkom v očeh.

»Ne žali Boga! Ti, Marianna, si tista, ki nočeš. Jaz sem tvoja služkinja in bi ne smela tako govoriti. A to noč se je rodil Kristus, ki je rekel, da smo pred njim vsi enaki. Dovolj Marianna, da ti nekaj povem: Ti si zaprla svoje srce kot škrljino. In kaj je v njem? Ti sama. In to te teži.«

Prvi hip je Marianna ponosno dvignila obraz in njene trepalnice so nalahko zatrepale kot tanke peruti drobnega ptička. Toda mahoma je občutila v srcu težo, ki preti, da ga bo strla. Tedaj se je njena skrivnost dvignila do grla; zdelo se ji je, da jo bo zadušilo. Sklonila je glavo in tenčica solz se je vžgala v njenih očeh. Solze ljubezni, poniževanja in obupa. Sedaj ni pričakovala nikogar več, le njena skrivnost je težila njeno dušo.

Včasih se ji je zdelo, da Simona sovraži. Zakaj je stopil v njeno življenje? Vzel ji je mir in ponos prav tako kot ukradeni jagnje iz ovčarnice. In vrnil se je v gozd, da se skrije. Vsako nedeljo zjutraj je videla v cerkvi

Simonove sestre, ki so klečale na golih tleh? Dve sta bili spredaj in dve zadaj in za njimi najstarejša, kot da bi druge nadzorovale. Vse so bile oblečene v črno rdečo obleko, s črnim pokivalom na glavi, ki je zakrivalo prazno bledoto njenih lic. Molile so rožni venec, ki so ga s trdimi prsti počasi obračale. Prvi dve sestri sta bili drugači dvema tako podobni kot, da sta dvojčki.

Marianna je pokleknila poleg zadnje sestre, kot da je tudi ona iz iste družine. Njeno srce je utripalo in vsa njena postava se je tresla kot struna od samega hrepenenja, da bi se približala sestrin vprašala po Simonu. Ko so se sestre obrnile, da jo pozdravijo, se ji je zdelo, da vidi njegove oči v daljavi, v vodnjaku sanj, v trpljenju. A ni se upala povprašati po njem in odšla je navidezno mirna, zaprt v svoji ljubezni, ki se ji je z dneva v dan pretvarjala v bolest.

Če bi bil Simone hotel, bi se našel priliko in pogum, da bi ji poslal sporočilo. Mož, ki resnično ljubi, ne more živeti tako, oddaljen in tih kot mrlič.

In tisoč nemirov je brenčalo v njej. V njeni duši so plavale strašne prikazni, temne kot oblaki, ki se neprestano dvigajo nad goro. Nato se je nenadoma vse zjasnilo. V spomin so ji stopile njegove besede, kot veter veselja, ki prinaša jasno zoro in upanje. Navdala jo je gotovost, da bo prišel; dvignila je obraz kot, da posluša; zdelo se je, da sliši njegov korak, ki hodi sam po daljnem svetu, da bi se ji približal.

In čuj! Medtem ko je dekla še nekaj mrmrala, česar ni več poslušala, se je približal neki korak. Radi snega je bil zamolkel, toda ga je kljub temu razločevala.

Vsa omamljena je skočila pokoncu, a se je morala nasloniti z roko na zid, da ni padla. Ko se je hotela približati vratom, je bila služkinja že pripravljena, da jih odpre. Toda Ma-

rianna jo je dohitela, jo zgrabila za roko in jo tako prisilila, da se je utavila.

»Teta Fidele, pustite, da odprem jaz... in ne zmenite se zato, kdo pride. Teta Fidele, napravite mi uslugo...«

Njen blede obraz, teško dihanje in pro-seči glas, jo je jasneje izdajalo kot beseda.

Fidela je skušala biti močnejša od Marianne, kajti čutila je, da je mož, ki ga gospodinja pričakuje, njen sovražnik.

»Marianna, pazi! Sva dve samotni ženski!«

Tedaj se je Marianna po tlikih letih prvič uprla. Ljubezen ji je podelila skoro brutalno moč; služkinja je pahnila do stopnic. Njen glas se je tedaj spremenil. S zagrljenim in gospodnjim glasom je rekla:

»Pojdite! Jaz sem gospodinja.«

Nikdar ni mogla pozabiti stopinj, ko je služkinja stopala po stopnicah in po sobi. Marianna je imela vtis, da se pod težo, njenih korakov trese vsa hiša.

Vrnila se je na dvorišče, a vrat ni takoj odprla; skoro da se je bala. Od vrat so odmevali lahki, a slišni udarci. Ponizni glas je dvakrat klical: »Marianna! Marianna!

Le še trenutek, in dolga bolečina ter dolga zima bosta minili. Luna je že svetila in slavoček je pel. Tedaj se je zdelo, da so se vrata sama odprla, da jih je otvorila skrivnostna moč, ki je med dvema zaljubljenca odstranila vse ovire.

Vstopil je Simone: visok, črn, v zasneženem plašču. Vstopil je odločno kot nekoč, ko se je vračal iz ovčarnice ali od polnočnice. Šel je naravnost v kuhinjo. Ozrl se je okrog, kot da bi se hotel prepričati, ali sta sama; nato si je snel suknjo, jo obesil v bližino ognjišča, kot je delal takrat, ko je bil še hlapec; snel si je vlažno in napeto torbo ter jo položil na tla. Ko se je dvignil, so se mu oči od veselja zablešale.

MALI OGLASI

V malih oglaših velja vsake beseda 1 din; ženitovanjski oglaš 2 din. Debelo tiskane naslovne besede se računajo dvojno. Najmanjši znesek za mali oglaš 15 din. — Mali oglaš se plačuje tako pri naročilu. — Pri oglaših reklamnega značaja se računa enokolonjska, 3 mm visoka petlinna vrstica po 3 din. — Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službe

Štejo:

Fotografski pomočnik
išče službo. Nastopi lahko takoj. Markovič Alojz, Ljubljana VII., Vodnikova 35.

Službe

Hlapec

vajen konj ali prevoznik, močan, vajen vseh kmečkih del, išče dobro službo. Ponudbe z navedbo mesečne plače poslati v upravo »Slovenca« pod »Friden« št. 4504.

Ujenci

Trgovskega vajenca
sprejem. Stanko Pečnik, trgovec, Stožice 175, Jezica.

Pekovskega vajenca
sprejem. Stanko Pečnik, trgovec, Stožice 175, Jezica.

Ujenci

Dva vajenca - pikola
sprejme takoj restavracija hotela Union v Celju. Starost do 15 let.

Radio

Radio
»Tefag«, »Lorenz«, prvovrstni, po ugodnih pogojih. Stare aparate vzamemo v račun. Nova trgovina, Tyrševa 36, nasproti Gospodar. zveze.

Salva
CREME
PARFUM
»VIVIAN«
»DORA«

Dobiva se v vseh strokovnih trgovinah.

RUSKI ČAJ

nadomešča popolnoma in poceni čaj »Jugobilje« B.B.1. Dobiva se povsod. Na zahtevo pošlje brezplačen vzorec. »JUGOBILJE«, veletrgovina Beograd, Ivankovačka ulica 25. Išče mo rajonskega zastopnika.

Marija Culkar

roj. Avšič
23. marca, previdena s tolažili sv. vere. Na zadnji poti jo bomo spremili v torek, dne 25. marca 1941 ob pol 6 pop. z Zal, kapelice sv. Andreja, k Sv. Križu, Ljubljana, Jesenice, 23. marca 1941. Zaluječa rodbina Culkar in sorodstvo.

Umrl je dober mož, gospod

Feliks Mahor

bivši član načelstva Ljudske posojilnice in njen večletni blagajnik

Ohranili ga bomo v častnem spominu!

V Celju, dne 24. marca 1941.

Ljudska posojilnica v Celju

Knjige

Cerkvene pesmi
Ivana Zupana, v dveh različnih izdajah, so poceni naprodaj v Jugoslov. knjigarni v Ljubljani.

Oblačila

Bluze in otroške oblečke
Več bluz od 40 do 60 din, in letnih otroških oblek od 20 do 55 din na zalogi v trgovini »Sika«, Ljubljana, Miklošičeva 18.

Stroji

Redka priložnost!
Pisalni stroj v kovčegu, najnovejši model, še popolnoma nov, takoj zelo ugodno prodaja Kovačič, Cigaletova 11.

Prodamo

Več voz gnoj
proda Iskra, Vič.

Česen, čebulo in čebulček
nudi Sever & Komp., Ljubljana.

Prodamo

Več voz gnoj
proda Iskra, Vič.

Česen, čebulo in čebulček
nudi Sever & Komp., Ljubljana.

Prodamo

Več voz gnoj
proda Iskra, Vič.

Česen, čebulo in čebulček
nudi Sever & Komp., Ljubljana.

Kompletno

napravo
tvrdke Gellert
za izdelovanje in konzerviranje sladoleđa
ugodno prodaja sašičarna KOŠAK
Ljubljana, Prešernova ul.

DRVA

PREMOG
IV. SCHUMI
DOLENSKA
CESTA

Prima

jabolčnik
naprodaj v sodih od 300 litrov.
And. Suppanz, Maribor
Aškerčeva ulica 3.
Telefon 21-10.

Čitajte »Slovenca«

Kupimo

ZLATO
SREBRO - PLATINO
SHARADE SAFIRJE RUBINE
BISERE L.T.D. STARIŠKE
NAKITE TER UMETNINE
PO NAJVIŠJIM CENAM
STARA TVRDKA
JOS. EBERLE
LJUBLJANA, TYRŠEVA 2
HOTEL SLOM

Prezračevalce

rabljen, za prostornino 16 m³, kupimo. - Ponudbe na Dolničar & Richter, Ljubljana.

Vsakovrstno

zlato kupuje
po najvišjih cenah
CERNE, juvelir, Ljubljana
Wolfova ulica št. 2

Kupujem vreče

in vse vrste odpadke (krojaške, volnene). - A. Grebenc, Stari trg 32 in Tyrševa c. 36.

Vsakovrstno zlato

briljante in srebro
kupi po najvišjih cenah
A. Božič, Ljubljana
Frančiškanska ulica 3

Kupim

dobro ohranjen velik trgovski pult, vitrine, stolaže i. dr. Ponudbe pod Kovačič, - poštni predal 273.

Odpadke cunj, papirja

vsakovrstne, kupujem po najvišji dnevni ceni. B. Zeleznik, Maribor, Pobrežje, Cankarjeva 16, in v nakupovalnici Maribor, Kopalska 28 ter vogal Ptujška - Tržaška (hiša Gustinčič). Telef. 27-43.

Glasba

Trobento B in A
(ne jazz) kupim do 600 din. Dolničar, Nova knjigovoznica, Gosposvetska cesta 13 - Kolizej.

Razno

Dame!
Specialno barvanje las in trajna ondulacija na barvane lase z električnim ali brez električnim aparatom, ki ne kviri las niti barve, strokovno izpopolnjeno v salonu
Jože Strgar
Miklošičeva cesta, pri kolodvoru. — Cene zelo solidne.

Posestva

REALITETA
posestna posredovalnica v Ljubljani je samo v PREŠERNOVI ULICI 54
Nasproti glavne pošte
Telefon 44 - 20

Stavbno parcelo

v Kranju — prodam za 32.000 din. Naslov v upr. »Slov.« pod št. 4508

Trgovska hiša

enonadstropna, s tremi trg. lokali in več pisarniškimi lokali, naprodaj v centru Ljubljane, Tyrševa cesta. Cena 2.800.000 dinarjev.
Prodaja:
Zajec Andrej
posredovalnica nepremičnin, Ljubljana, Tavčarjeva ulica 10, telefon 35-64.

Parcele

v šiški, med remizo in policijsko stražnico, naprodaj po ugodni ceni. Zelo ugodna lega, ob tramvaju.
PARCELE
v St. Vidu in Vižmarjih.
PARCELA
na Viču, v bližini tovarne »Pekatele«.
PARCELA
ob Celovški c. pri remizi.
Prodaja:
Zajec Andrej
posredovalnica nepremičnin, Ljubljana, Tavčarjeva ulica 10, pritrilje. Telefon 35-64 (začasno). Stanovanje: Vižmarje 78, telefon 768 St. Vid.

Hiša v St. Vidu

dve dvosobni stanovanji s pritliklami, vodovodom in elektriko, naprodaj, 800 m² vrta. Zelo lepa lega. Cena 250.000 din.
Prodaja:
Zajec Andrej
posredovalnica nepremičnin, Ljubljana, Tavčarjeva ulica 10, telefon 35-64.
Stanovanje: Vižmarje št. 78, tel. 768 St. Vid.

Vila na Bledu

5 minut od postaje Bled-Jezero, enonadstropna, s manjardom, z devetimi sobami, naprodaj. - Poleg vile lovska koč. Zemljišča 4681 m². Cena 400.000 dinarjev.
VILA NA BLEDU
5 minut od postaje enonadstropna, podkletena, z devetimi sobami in pritliklami. — Kompletno opremljena z ameriškim borovcem (Ciberi). Park meri 1400 m². Vila je popolnoma prenovljena in v najboljšem stanju. Cena 450.000 din.
VILA NA BLEDU
2 minuti od postaje Bled-Jezero. Enonadstropna, nekaj pension, s 13 sobami. Delno opremljena. Park meri 1965 m². Cena 270.000 din.
Prodaja:
Zajec Andrej
posredovalnica nepremičnin, Ljubljana, Tavčarjeva ul. 10, telefon 35-64 (začasno).

Dvostanovanjska hiša

v Zalogu, 5 min. od postaje, naprodaj. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 4496.

Krasno posestvo

z vpeljano trgovino in trolejem, vse v najboljšem stanju, naprodaj za dva do tri milijone. Ponudbe v upravo »Slovenca« pod »Savinjska dolina« št. 4116.

Hišo

do 200.000 din kupim v Ljubljani ali okolici. Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Plačam takoj« št. 4505.

Enodružinska hiša

gospodarsko poslopje in 1580 m² zemljišča, ob gl. cesti, blizu Ljubljane — naprodaj za 50.000 din. Gospodar Ljubljana, Zalogarjeva 2.

Parcelo do 600 m²

proti St. Vidu, Mostam, D. M. v Polju, proti Jezici ali pa na Kodeljevem kupim. Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Takoj plačam« št. 4506.

Naprodaj

posestvo z gostilno, mesarjijo ter primernim lokalom za trgovino, na zelo prometnem prostoru — tik farne cerkve Sv. Marjete ob Pesnici blizu Naribora. Naslov v upravi »Slovenca« Maribor.

Stanovanja

Oddajo:
Lepo stanovanje
2. sobi, kabinet, kopalnica, oddam s 1. aprilom. Povšetova 71, Kodeljevo.

Dvosobno stanovanje
s pritliklami v St. Vidu pri Lukovici se odda takoj. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 4304.

V globoki žalosti naznanjamo, da nas je po dolgem, mučnem trpljenju, previdena s svetotajstvi, za vedno zapustila naša ljuba, dobra, skrbna soproga, mama, stara mama, tašča, gospa

Minka Ogorelec

Dne 23. marca smo jo položili k večnemu počitku.

Zaluječi ostali

S težkim srcem naznanjam vsem, ki ste poznali mojega srčno dobrega moža

Feliksa Mahorja

učitelja v p. in bivšega dolgoletnega blagajnika Ljudske posojilnice v Celju,

da ga je Vsemogočni poklical danes ob 8 zjutraj k Sebi v lešpe življenje, v 83. letu starosti.

Na zadnji poti ga bomo spremili v sredo 26. marca ob štirih popoldne iz mrtvašnice mestnega pokopališča v rodbinski grob.

Prosim, molite zanj!

V Celju, dne 23. marca 1941.

Roza Mahor-Miklavec, učiteljica v p.

LJUBLJANA

Ivan Lukačič (1574-1648)

H koncertu slov. glasbenega društva »Ljubljane«

Pri koncertu dne 31. marca t. l. v tukajšnji stolnici bo izvajalo slovenskega glasbeno društvo »Ljubljane« v prvem delu Lukačičeve motete.

Ivan Lukačič se je rodil v Šibeniku. Po zapisku župniškega arhiva splitske stolnice se je Lukačič »približno 74 let star preselil s tega sveta na boljši svet«. Ta zapisnik je iz leta 1648, zaradi česar smemo trditi, da je bil Lukačič rojen l. 1574.

Kje je Lukačič končal svoj študij in se glasbeno izobrazil, ni mogoče ugotoviti. Znano je le, da je dosegel izobrazbo »baccalaureus« v Italiji, kjer je najbrž študiral tudi glasbo in dosegel naslov »magister musicae«. Stopil je v samostan frančiškana in dosegel med splitskimi redovniki velik ugled. Že pred letom 1620 je postal »regens chorie« v splitski stolnici in je to službo opravljal do konca svojega življenja.

Lukačičeve skladbe spadajo po obliki in stilni svojstvenosti v literaturo duhovnih koncertov, solističnih motetov s spremljavo generalnega basa, ki so se začeli izvajati s pojavom Ludovika Viadane »Cento concerti ecclesiastici«.

Lukačičovo delo je prvi znani primer hrvaškega ustvarjanja na polju stare figurativne glasbe in je zelo važen za zgodovino hrvaške glasbe in kulture. Ker je živel Lukačič v Splitu, se zaradi skromnih razmer ni posvetil komponiranju večjih glasbenih del, temveč je ostal pri delih malega formata, ki pa ne zaostajajo za splošnim glasbenim nivojem takratnega časa. Dokaz temu so njegovi moteti, ki so kot živa umetniška dela še danes sposobna, da neposredno govorijo človeku naših dni.

Ivana Lukačiča je našel in ga v stilsko kritični izdaji z odlično in temeljito študijo opremljeno obelodanil docent za muzikologijo na zagrebški univerzi dr. Dragan Plamenac, iz katere knjige so tudi ti podatki vzeti.

Letošnji materinski dan

Po slovenski zemlji se bodo te dni razni šolski odri, mladinske organizacije, prosvetna društva itd. kar kosala med seboj, da bi čim boljše in dostojnejše proslavili praznik materinstva. Materinstvo ima v tem strašnem razdobju zgodovine, ko se rušijo temelji tisoletnih kultur in butajo valovi »novega duha« in »novega reda« tudi že ob družinska ognjišča, še prav posebno globok pomen.

Na svoji XVI. materinski proslavi, ki jo priredi Kršćansko žensko društvo v petek, dne 4. aprila ob 7 zvečer v ljubljanski operi, bo o materinstvu naših dni imel globoko zasnovan govor dr. Stanislav Zitko, slavnostnemu govoru pa bo sledila uprizoritev nove gorenjske narodopisne igre »Zaklet grad Peričnik«, ki jo je nalašč v ta namen spisal Mirko Kuncič, za alt in baritov solo, otroški enoglasni zbor in klavir pa ugalsbil Al. Mav. Letošnja uprizoritev obeta po slikovitosti prizorov in razgibanosti dejanja prekositi vse dosedanje uprizoritve. V igri nastopi okoli 60 malih in velikih igralcev, med njimi tudi več članov »Franciškega prosvete«. Delo bo režiral član dramskega gledališča gosp. Jerman, vse priprave pa so v rokah poštovne gospe. Venečazove. Na to zanimivo prireditev opozarjamo že zdaj in priporočamo, da si vsak pravočasno nabavi vstopnice, kakor hitro bodo na razpolago v predprodaji.

Gore in versko občutje

Znan izrek je, da se v gorah nauči moliti tudi najhujši brezbožnik. Ni čudno, saj tu človek najmočnejše občuti svojo nemogočnost nasproti ogromnim silam narave. Tu odpade občutje vsega mogočnega človeka, ki prevzema množice plitko mislečih meščanov, tu doživlja človek veličastvo tega, česar človek ni ustvaril, tu začuti posameznik potrebo po nekem zaščitniku, ki je zmogel obvladati te ogromne sile.

Zato je že marsikdo prišel do zaključka, da je možno res doživeti versko občutje prav v gorah in da je ljubezen do narave v svojem bistvu religiozna razpoložnost človeške duše. Med vrstami alpinistov je mnogo velikih katoličanov, tako med Slovenci, kakor tudi drugod. Znano je, da navedemo le en primer, da je bil pokojni papež Pij XI. sam aktiven alpinist, ki je prebil nešteto dni v divji in veličastni gorski naravi.

Literatura o gorah in verskem čutu je obilna. Pa tudi upodabljači umetniki so prečesto stavljali v zvezo svoje odnose do gora z vero.

Med Slovenci je tak versko navdahnjen umetnik Skalač Slavko Smolej, ki je v svojem predavanju »Barve v gorah« podal svoj pogled na naravo, v kateri vidi božjo stvaritev, v gorah pa oltarje božje. Njegov nazor je prost navzpetih in vsiljenih misli, on je prišel do svojega prepričanja popolnoma čustveno, zato tudi odseva iz vseh njegovih slik ljubezen do te narave.

Smolej bo svoje predavanje ponovil v sredo, 26. marca, v frančiškanski dvorani. Z odobravanjem gledamo na to kulturno prireditev, saj nam o njej pozitivne duhovne vrednote v času, ko so etična in verska čustva po svetu tepla in ko se skuša uveljavljati nasilje nad vsem, kar cenimo kot sveto in vzvišeno.

I Umetnostna razstava srbske in slovenske »Lade« v Jakičevem paviljonu vzbuja med umetnost ljubčim občinstvom veliko zanimanja. V njej razkazuje nad 120 del 16 srbskih in 19 slovenskih slikarjev in kiparjev. Radi raznolikosti umetnin tako po tehniki kakor tudi po vsebini je ta razstava zelo poučna. Zanimiva pa je tudi radi složnega sodelovanja starejših in mladih umetnikov, ki so po stilu sicer razlikujejo, a jih navdaja ena želja, da pokažejo kulturno sodelovanje med Srbi in Slovenci. Naj bi nihče ne zamudil priložnosti, da si ogleda razstavljene umetnine, saj pričajo v teh negotovih časih o naši skupni želji, da se v miru posvetimo svojim svobodnim kulturnim težnjam.

I Društvo rokodelskih mojstrov v Ljubljani sporoča svojim članom, da bo v četrtek, 27. t. m. ob 8 zvečer imelo svoj redni letni občni zbor in sicer v dvorani Rokodelskega doma, Komenskega ulica 12. Udeležba je za vse članke obvezna. Zato vabimo vse članke, da se občnega zbora gotovo udeležijo.

I Dar. Gospod Tobolewicz Maks, zasebni uradnik, stanujoč v Ljubljani Pod Rožnikom cesta XII/11, je daroval Rdečemu križu v Ljubljani za človekoljubne namene društva 100 din. Iskrena hvala.

I Drevi ob 8 vsi v Frančiškanski dvorani! Šentjakobčani uprizorijo tragedijo »Via maha« po istoimenskem znamenitem John Knittelovem romanu, ki je v zadnjem času najbolj čitan. Predprodaja vstopnic od 3 popoldne dalje v Frančiškanski dvorani.

I Slovensko zdravniško društvo v Ljubljani priredi znanstveni sestanek, ki bo dne 28. marca 1941 ob 18 v predavalnici ženske bolnišnice v Ljubljani. Spored: 1. dr. B. Derš: Kritični pregled dela v otroški bolnišnici. 2. dr. B. Grozman: Pljučna obolenja v zvezi z ušesnimi pri otrocih. 3. dr. L. Novak-Rejec: Demonstracija dermatoloških primerov. Vabljeni vsi gg. zdravniki in medicinci kliničnih semestrov!

I Barve v gorah. Predavanje Slavka Smoleja pod tem naslovom je tako zelo dobro uspelo, da moremo trditi, da je ne samo preseglo vsa pričakovanja, temveč da ga moremo označiti kot najboljšo dosedanje alpinistično-skiopistično predavanje v Ljubljani. Zaradi tega se je odbor AK Skale odločil za ponovitev predavanja v sredo 26. t. m. ob 20 v frančiškanski dvorani. Opozorjamo že vnaprej vse zainteresirane, naj si nabavijo vstopnice v predprodaji v kinu Union, da se ne bo zgodilo tako kot zadnjič, ko je moral marsikdo oditi domov, ker ni bilo več vstopnic na razpolago.

I Združenje krojačev, krojač in sorodnih obrtov v Ljubljani priredi v sredo, dne 26. marca 1941 ob 8 zvečer v restavracijskih prostorih hotela Strukelj v Ljubljani članski sestanek. Na sestanku se bo razpravljalo o važnih obrtniških zadevah. Vabimo članstvo, da se sestanka polnoštevilno udeleži.

I Za mestne reveže je podaril g. Stane Potočnik, viš. kontrolor drž. železnice, 200 din po posrečeni težki operaciji, ki jo je izvršil g. dr. Stanko Rakovec v splošni bolnišnici. — Gosp. Ivan in Ana Sunara sta nakazala v spomin ge. dr. Fetičeve 100 din, ge. Tonke Sunara 100 din, g. Dragotina Škarjice 100 din in v spomin g. Ivana Kavčiča 50 din; v počastitev spomina ge. Helene Suerjeve so podarili 100 din najemniki hiše v Ilirski ulici 18; v počastitev spomina ravnatelja g. Lukana je rodbina dr. Lukanova podarila 100 din. — Mestno poglavarstvo izrekla dobrotnikom najtoplejšo zahvalo tudi v imenu podpiranih.

I Združenje prevoznikov v Ljubljani opozarja vse svoje cenj. člane na glavno letno skupščino, ki bo dne 29. t. m. ob 19 v salonu pri Keršiču, Celovška cesta št. 36. — Uprava.

I Občni zbor kinološke zveze. V nedeljo dopoldne je bil v Unionu občni zbor Jugoslov. kinološke zveze. Zborovanje je vodil predsednik odvetnik dr. Ivan Lovrenčič, ki je pozdravil najprej zastopnika divizijskega poveljnika kapetana dr. Sunara, zastopnika banske uprave, načelnika gozdarskega oddelka inž. Božiča ter delegate iz Zagreba. Z odobravanjem so zborovalci sprejeli predlog, naj se pošljeta vdanostni brzojavki Nj. Vel. kralju Petru II. in Nj. Vel. kraljici Mariji, materi pokravitelja Nj. Vis. kneževica Andreja. O delovanju društva je poročal tajnik T. Drenik, ki je navedel, da je mednarodno delovanje kinoloških zvez zaradi razmer hudo ovirano in da so bile razstave psov lani le v Nemčiji, na Madžarskem in Švedskem. Odpadel je tudi občni zbor mednarodne kinološke zveze in ga tudi letos ne bo. Tudi pri nas je delovanje kinološke zveze zaradi razmer v marsičem ovirano. Društvo ljubiteljev ptičarjev je kljub temu priredilo več tekem, prav tako pa se je udeleževalo Jugoslovanskega kluba ljubiteljev brakov. Vsega skupaj imajo vsa društva sedaj 1112 članov. Vseh društev je devet. Novih psarn je bilo lani prijavljenih 18, tako da jih je sedaj 150. Strokovni glasili »Kinološki glasnik« in »Naši psi« ne izhajata več. Sledila so še poročila drugih odbornikov, nakar je odbor dobil razrešnico s pohvalo. Pri volitvah je bil za tretletno dobo izvoljen dosednji odbor v celoti s predsednikom dr. Ivanom Lovrenčičem na čelu.

Celje

c Sneg je v noči od nedelje na ponedeljek pobelil griče in hribe okoli Celja. V nedeljo in zadnje dni smo imeli toplo pomladansko sončno vreme, v nedeljo zvečer pa se je ozračje ohladilo in je začelo ponoči deževati, nato pa še snežiti.

c Hmeljarji iz celjskega in gornjegrajskega okoliša, soštanjanskega okraja in občin Marenberg, Mute, Vuzenice in Ruš pri Mariboru se bodo zbrali danes ob 9 dopoldne v veliki dvorani Ljubeke posojilnice, kjer bo ustanovni občni zbor Združenja hmeljarjev.

c Važno za gospodinjelje V Celje je prispel vagon dobrega krompirja, katerega bodo razprodali po nizki ceni Krompir ho za kuhanje in tudi za seme. Reflektanti naj se zgledajo v podružnici »Slovenec«, kjer naj prijavijo eventualno množino krompirja, ki bi ga kupili.

c Tridnevna duhovna obnova za nameštence, uradnike in vsa ostala dekleta se prične v petek 28. marca ob 7 zvečer v kapelici pri šolskih sestrah.

c Vola in telico je nekdo ukradel posestniku Počivavšku v St. Petru pod Sv. Gorami v noči od 20. na 21. marec. Zvinčeti je odpeljal s tovornim avtomobilom. Tatu so na sledu.

c Živa bakla. Pri Sv. Roku pri Rogatecu se je vnela obleka pri štedilniku 12letni Matildi Morjeje. Dekle je bilo naenkrat v plamenih in je dobilo hude in nevarne opekline po spodnjem telesu, da so ga morali takoj pripeljati v bolnišnico.

c Levo roko nad komolecem je odtrgal pri delu čerjav-stroj za nalaganje premoga v Pečovniku 29 letnemu rudarju Ivanu Petku iz Zagrade. Ubogega delavca, ki trpi grozne bolečine, so pripeljali v celjsko bolnišnico.

10 let dela za gluho-neme

Podporno društvo za gluho-neme mladino v Ljubljani obhaja te dni desetletnico svojega uspešnega dela in bo proslavilo ta lepi jubilej na praznik ob pol 10 dopoldne v telovadnici ljubljanske gluho-nemice s slavnostnim desetim letnim rednim občnim zborom. V zvezi z desetletnico svojega delovanja je društvo izdalo lično brošuro pod naslovom »Pomoč najbednejšim«. Brošuro je lično uredil strokovni učitelj v gluho-nemici in tajnik podpornega društva g. Vilko Mazi. Brošura obravnava najvažnejše probleme o vzgoji gluho-neme mladine za časa šolanja, kakor tudi težave, ki jih imajo gluho-nemi po zaključku svojega šolanja. Nato posveča brošura krajše članke dosedanjim predsednikom društva Franu Vedernjaku, dr. Henriku Steski, dr. Otonu Papežu in Andreju Sarabonu, kakor tudi podpredsedniku g. Janku Ceponu, g. Vilku Maziju in blaginjačarki Viki Zupancičevi, ki so vsi trije v teh funkcijah pri društvu že od njegove ustanovitve. Delavnost društva v najlepši meri kažejo številke letnega prometa, ki so v lanskem letu dosegla nad četrto milijono dinarjev, medtem ko je prvo leto po ustanovitvi imelo dru-

Naši državniki odpotovali v Nemčijo

Belgrad, 24. marca. m. Predsednik ministrskega sveta in zastopnik notranjega ministra Dragiša Cvetković in zunanji minister dr. Aleksander Cincar-Marković sta nocoj odpotovala v Nemčijo.

Dr. V. Maček — namestnik odsotnih ministrov

Za časa odsotnosti predsednika vlade Dragiša Cvetkovića in zunanjega ministra dr. Cincar-Markovića v tujini je Nj. Vis. knez Pavle imenoval na predlog ministrskega sveta podpredsednika dr. V. Mačka za zastopnika predsednika vlade, notranjega in zunanjega ministra.

»Vreme« o odnosih z Nemčijo

Belgrad, 24. marca. m. O ureditvi odnosov med Jugoslavijo in Nemčijo objavlja jutrišnje »Vreme« naslednje poročilo od svojega berlinskega dopisnika:

»Politična razčiščevanja sosednih odnosov med Jugoslavijo in Nemčijo je v znaku obojestranskih naporov, da se točno opredeli položaj Jugoslavije tako v novih mednarodnih dogodkih, ki jih je pričakovati, kakor tudi njena vloga kot čuvarja poti z vzhoda na zahod v okviru bodočega miru narodov evropske zajednice. Ta vloga mora biti v znaku polne neodvisnosti jugoslovanskega naroda in njenega ozemlja. Ta naša neodvisnost, svoboda in naš mir bo ohranila modra politika sodelovanja in pomirjenja skupno s simbolom naše sile z našo vojsko; sporazum znotraj meja med brati, sporazum izven meja zaradi dobrih sosedskih odnosov. Močna in premišljena politika na znotraj skupno z močno in premišljeno zunanjo politiko uvrščujejo notranji in zunanji mir Jugoslavije. Svojo željo, da ostane ob strani pri spopadih in da ostane nevtralna, je Jugoslavija uresničila. Nje pri tem ni vodilo nič drugega, kakor samo in edino naroden izrek: Tuje spoštujemo, svojega ne damo. Že več let je bila Jugoslavija deležna spoštovanja od najvišjih činiteljev sosedne Nemčije. Zavarovana od vseh strani se Jugoslavija lahko mirno posveti svojemu kulturnemu, gospodarskemu in socialnemu dviganju. Njeno državno vodstvo je v vrnilih rokah, tako, da Jugoslavija lahko hladno, brez vsakega strahu gleda na razvoj zunanje-političnih in vojaških dogodkov. Vojna se oddaljuje z naših meja in Balkana sploh.

Madžari o odločitvi jugoslovanske vlade

Budimpešta, 24. marca. m. Odločitev jugoslovanske vlade so madžarski politični in diplomatski krogi sprejeli z velikim zanimanjem. V zvezi s tem poudarjajo madžarski politični krogi, da je zelo značilno, tako za Madžarsko, kakor za Jugoslavijo, da sta obe državi v težkih in usodnih trenutkih preželi enake odločitve, v katerih je prišlo do izraza njihovo evropsko poslanstvo. Isti krogi nadalje zatrjujejo, da je odločitev jugoslovanske vlade važna ne samo za usodo Jugoslavije, temveč tudi cele jugovzhodne Evrope. Modra in dalekovidna politika, ki jo pod vodstvom Nj. kr. Vis. kneza namestnika Pavla izvaja jugoslovanska vlada, je znova utrdila ne samo mir v Jugoslaviji, temveč v vsej jugovzhodni Evropi. Jugoslavija lahko zavzema

svoje dostojanstveno mesto v veliki tradiciji jugovzhodne Evrope in evropske zajednice sploh, mesto, ki ga jugoslovanski narod zasluži s svojo častjo, hrabrostjo in svojim velikim političnim smislom. Reakcija v Budimpešti na odločitev jugoslovanske vlade je tem večja, ker zdaj v Budimpešti predvidevajo še tesnejše madžarsko-jugoslovansko povezanost in sodelovanje. Dobro poučeni madžarski krogi poudarjajo, da je Jugoslavija dosegla s to svojo odločitvijo dva važna uspeha istočasno: prvi je solidarnost jugovzhodne Evrope, ki je dosežena. Istočasno so odpadle tudi vse trditve, da je bila ogrožena neodvisnost in svoboda držav jugovzhodne Evrope. Jugoslavija in Madžarska bosta v bodočnosti s svojo politično svobodo in narodno neodvisnostjo zagotovljeno prijateljsko sodelovanje še bolj pojačali ter se bo okoli teh prijateljev ustvarilo prijateljsko sodelovanje vsega jugovzhoda. Jugoslavija s svojim stališčem predstavlja važno zgodovinsko dejstvo, s katerim je mir v tem delu Evrope zagotovljen. V Budimpešti so prepričani, da bo po tem razdobju zunanje-politična aktivnost pričela v življenju obeh narodov še pospešeno in plodonosnejše, miroljubno, gospodarsko in kulturno aktivnost ter sodelovanje in to ne samo z velikimi sosedi, temveč tudi med Jugoslavijo in Madžarsko in se bo to sodelovanje in prijateljstvo gradilo in utrjevalo v znaku čuvarja neodvisnosti in svobode obeh sosednih narodov.

Četrta obletnica prijateljskega pakta z Italijo

Rim, 24. marca. m. Ob četrthi obletnici belgrajskega pakta o prijateljstvu med Italijo in Jugoslavijo italijansko časopisje posveča uvodne članke. »Giornale d'Italia« prinaša na prvi strani članek pod naslovom »Velikonočni pakt«, v katerem pravi med drugim, da so s podpisom tega pakta končana nesoglasja in nasprotja v odnosih med jadranskim sosedstvom. Zaradi tega je dobil ime Velikonočni pakt. Ta pakt stoji čvrsto na spolskem evropskem terenu. Belgrajski pakt se je pokazal kot pozitiven, piše list, ne samo v odnosih obeh držav podpisnic, prav tako tudi kot činitelj miru na evropskem jugovzhodu.

Bolgari o Turčiji

Sofija, 25. marca. m. Glede stališča Turčije v današnjem velikem svetovnem spopadu vlada v bolgarskih merodajnih krogih, kakor tudi v celokupni javnosti globoko prepričanje, da bo tudi ona sodelovala z Nemčijo kakor ostale balkanske države in da bo tudi ona v najkrajšem času določila svoje stališče. Ta trditev je osnovana na poročilih, po katerih se ni posrečilo Edenu, ki se je sestav v Saradzoglu na Cipru, prepričati turškega zunanjega ministra o potrebi vstopa Turčije na s rani Anglije.

Poleg tega so v Sofijo prispеле vesti o nenapadanju med Turčijo in Rusijo. Turčija je z Rusijo vzdrževala od Afaturka prijateljske odnose. Turčija dela na tem, da bi se ji posrečilo za vsako ceno ostati izven spopada in v glavnem ohraniti mir na Balkanu.

Kar se tiče grško-italijanskih spopadov tukajšnji krogi javljajo, da je malo verjetno, da bi se to rešilo mirno. Nemčija bo poskusila likvidirati spopad na Balkanu in če ne bo šlo mirnim putem, bo nastopila z orožjem.

Maribor

m Seja mestnega sveta bo v petek 28. marca ob 6 zvečer v mestni posvetovalnici. Med drugim bodo na dnevnem redu vprašanja: uslužbenški davek mestnih uslužbencev za l. 1941, uporaba ostanka proračunske rezerve za l. 1940-41, uporaba socialne davštine, izredni draginski prispevek mestnim uslužbencem v letu 1941, pogodba med mestno občino in Muzejskim društvom ter Banovinskim arhivom glede mariborskega gradu.

m Dekliški krožek Maribor I ima jutri svoj redni sestanek s predavanjem g. prof. Zafosnika. Vse in točno!

m Smrtna kosa. V bolnišnici sta umrla 22 letni godbenik Karl Zupec in Stanislava Standerkerjeva, 13letna hčerka tovarniške delavke. Naj v miru počivata, sorodnikom naše sožalje!

m Predstojništvo mestne policije v Mariboru opozarja, da se vršijo pregledi še nepregledanih motornih vozil iz Maribora 26. marca popoldne ob 15 v garažah mestnega avtobusnega podjetja na Tržaški cesti.

m Občni zbor mariborskih dobrovoljcev. Redni letni občni zbor mariborske okrajne organizacije dobrovoljcev se bo vršil v nedeljo 30. marca ob 9 dopoldne v restavraciji Grajske kleti.

m Draginske doklade za otroke so dobili delavci v tovarni Hutter. To doklado bodo predemali vsi delavci ne glede na to, koliko dni so v tednu zaposleni. Delavci od 1 do 3 otrok bodo prejimali mesečno 30 din, oni s 4 otroki 40 din, s 5 ali več otroki pa 50 din na teden.

m Za prvenstvo slovenske šahovske zveze so bile večeraj tekme v Mariborskem dvoru. Odigrala se je revanšna tekma med šahovsko sekcijo SK Železničarja in šahovskim klubom Vidmar. Tudi tokrat je zmagal SK Železničar v razmerju 6:3 tako, da je skupni rezultat šahovskih tekem med obema nasprotnikoma 10 in pol proti 5 in pol. Podrobni rezultati so naslednji: Marjin je premagal Babiča, Ludevčič Lukeža st., Kukovec Eiletza, Kneht Lukeža ml., Foray Pečeta in Eferl Nosana. Partiji Regoršek:Gerželj in Marjin:Kuster sta ostali remis. 6. aprila bo v Mariboru prva semifinalna tekma za prvenstvo slovenske šahovske zveze med Celjskim šahovskim klubom in SK Železničarjem.

Dijaška telovadna akademija danes ob 20 v Narodnem gledališču!

m Dve žrtvi splašenega konja. Posestnik Klemenčič Marko iz Metave se je v nedeljo popoldne z enovprežnim vozom pripeljal v Maribor. Na Kralja Petra trgu se je konj splašal znakov, ki jih je dajal šofer mestnega avtobusa. Konj je skočil na pločnik in pri tem podrl vodo po železničarju Ivanu Pintariču, ki si je pri padcu zlomila desno nogo pod kolenom. Konj je nato zdržal na Ruško cesti in prevrnil voz, s katerega je padel posestnik, njegova žena in 11letni sin Ivan. Fant si je pri padcu poškodoval glavo, staršema pa se ni nič zgodilo. Oba ponesrečenca so pripeljali v bolnišnico.

m Opozorjamo na II. dijaško telovadno akademijo, ki bo danes ob 20 v Narodnem gledališču.

m Opozorilo! Zaradi odpovedi prostora v Ljudski univerzi bo teden »Slovenske besede« od 26. do 29. marca v dvorani na Aleksandrovi cesti št. 6, 26. marca predava dr. St. Cinkar o slovenski kulturi, 27. marca dr. I. Dornik o slovenski umetnosti, 29. marca pa bo literarni večer, na katerem bodo dijaki klasične gimnazije brali svoja dela. Uvodno besedo »Naša beseda — naša moč« bo govoril prof. Viktor Smolej. Vabimo mariborsko občinstvo, da se teh prireditev naše mladine v častnem številu udeleži. Vsaka teh prireditev se prične ob 8 zvečer.

m Zaradi ponarejanja listin pred sodniki. Večar se je pred mariborskih okrožnih sodiščem zagovarjalo pet oseb, ki so bile obtožene prevar. Enega od obtoženih je trdila Nassimbene v Mariboru pošiljala v trgovino Rakuš z naročili izjemami za razno blago. Te naročilnice so potem izpreminjali in na njih navedli višje količine naročenega blaga. Na sled so tem provarom prišli šele, ko je trdila Nassimbene dobila od trgovca visok račun. Najvišji kazen je dobil Ivan Postrak, ki je bil obsojen na 2 leti in 1 mesec strogega zaporu in na izgubo časti za tri leta. Ostali obtoženci so dobili manjše kazni od 3 do 5 mesecev.

KULTURNI OBZORNIK

Otvoritev umetniške razstave slovenske in srbske »Lade«

Pogovor s predsednikom prof. I. Vavpotičem

V nedeljo je predsednik kluba »Lade« iz Ljubljane g. prof. Ivan Vavpotič otvoril ob udeležbi zastopnika bana g. inšpektorja Silve Kranjca, zastopnika župana g. poškovanika Andrejke, odposlanca belgrajske »Lade« g. Pomorišca ter ob veliki udeležbi slovenske kulturne javnosti in še posebej umetniških osebnosti skupno razstavo slovenske in srbske »Lade«. Ob tej priliki sem se obrnil na g. predsednika Vavpotiča z nekaj vprašanji, na katera mi je g. predsednik z veseljem odgovoril.

Kako je prišlo do prireditve skupne umetne razstave obeh »Lad«?

Predvsem bi rad poudaril, da je to že tako rekoč zastarelo dolgo Slovencev svojim srbskim, hrvaškim in bolgarskim tovarišem, dolg, star takole okroglo celih 37 let.

Bilo je za kronanja pok. kralja Petra I. Osvoboditelja. Na sporedu takratnih svečanosti je bila tudi I. jugoslovanska umetna razstava v Belgradu. Udeležili so se je bili v obilnem številu in dostojni reprezentanci, kljubujoč vsem strahovanjem takrat vladajočih krogov, tudi Slovenci, na čelu jim Ferdo Vesel in Rihard Jakopič. Kolikor se še spominjam, so zastopali slovensko likovno družino Saka Santel, že pokojna njegova sestra Henrika, prof. Jos. Germ in umetn. zgodovinar Ante Gaber ter še nekaj drugih umetnikov.

Hrvatki so poslali svoje najboljšje: Frangeša, Valdeca, Cvetkovića, Čikosa Seasio, Berkovca, Crnčiča itd. Srbi pa prednjačili štastilji Uroš Predić. Svoje prve zmage pa so želi Murat, oba Jovanovića, Beta Vukanović, ki jo moremo kot nestorico srbskih slikaric pozdraviti tudi na pričetku razstavi, takrat še mladenič Rosandić, Dešković, Ivanović ter dolga vrsta več ali manj prominentnih srbskih umetnikov, med njimi znamenita prijateljica Slovencev Nadežda Petrović.

Bolgari so poslali svojega slavnega portretista Mihajlova, prav tako slavnega Jaroslava Vesina in še polno drugih.

V tej stoddostni afirmaciji južnega slovanstva se je izkristalizirala ideja vzajemnega nadaljnega sodelovanja v Ladah (boginja pomladi južnih Slovanov) v Belgradu, Zagrebu, Sofiji in Ljubljani. Na čelo slovenske »Lade« je stopil Ferdo Vesel, tajništvo pa je prevzel Saka Santel. Tako je prišlo do zaporednih skupnih razstav vseh »Lad« v Zagrebu in Sofiji. Le Ljubljana je kljub vsem naporom Vesela in Santela oklevala, ponajveč zaradi apatičnosti javnih oblasti, ki niso mende delale drugake, kot se bala »višjih«. Prišla je balkanska vojna, sledila je katastrofa svetovne vojne z vsemi svojimi strahotami posledicami. Svetla ideja jugoslovanske »Lade« je ostala komaj še tleča iskra, spomin na romantične plamene mladih zanesenjakov, ugasnila je v Zagrebu, Ljubljani in Sofiji. Tlela je edinole še v ozkem krogu zvestih vernikov v Belgradu.

Na mesto »Lad«, najstarejšega likovnega društva med južnimi Slovani, so stopile nove organizacije in nov umetniški razmah.

Toda — kljub vsem uspehom, kljub intenziteti umetn. življenja, produkcije kot konsumna — ne pridemo z neke mrtve točke. Ne poznamo se več. Zagreb dela zase, Ljubljana zase, celo Maribor zase, prav tako ekskluziven postaja tudi Belgrad, da ne govorim o Sofiji, ki... pa nočem, da vam pokvarijo moj koncept z belo liso.

Vsi poznejši skupni nastopi vseh štirih centrov so bili vsi le oficielne reprezentativne značaja, organizirani od vlade, kdaj od prometnega, kdaj od trgovskega ministristva. Takega značaja so bile vse mednarodne izložbe v Barceloni, Filadelfiji, Parizu itd. Prav tako oficielne postajajo vsakoletne pomladanske razstave Cvijete Luzurić v Belgradu, dospeli smo sploh tako tu v naši ožji domovini kot na sploh v vsej državi do neke hierarhijske oficielno priznanih umetnikov, ki uživajo ekskluzivno vso podporo oblasti, dočim je vsem drugim usojeno, ali da se vržejo v kičarenje ali pa — v glad.

In tako ni čuda, da so se prebudili v Belgradu spomini na ona čudovita leta mladostne vneje najiskrenejšega sodelovanja med štirimi brati, tleča iskra je zažarela znova in pred leti so belgrajski tovariši priklicali staro pozabljeni »Lade« k novemu življenju. Na čelo gibanja se je postavil eden najodličnejših srbskih slikarjev Miodrag Petrović, učitelj risanja Nj. Vel. kralja Petra II. Miodrag Petrović, ki je zastopal na pričetku razstav z tremi odličnimi pejsaži, vodi srbsko »Lado« kot njen agilen in neumoren predsednik tudi še danes.

Ko sva se mudila s tovarišem Šantlom po drugem kongresu jugosl. lik. umetnikov v Ljubljani kot delegata eksekutive sklepov II. kongresa v

Belgradu, sva stopila v stik s prof. M. Petrovičem ter predstavniki srbske »Lade« in sklenili smo, da oživimo misel in organizacijo slovenske »Lade« tudi v Ljubljani. Z navdušenjem se nam je priključilo kmalu nekaj nad dvajset tovarišev in tovarišice. Tako smo ustanovili v Ljubljani slovensko posestrimo »Lade«. Poskušali smo tudi v Zagrebu, prav tako tudi v Sofiji, da obnovimo stare ideale, toda doslej je ostalo le pri »ondiranju terena — upamo pa še vedno, dasi je vojna prekrizala marsikatero načrte.

Tako smo kot prvo afirmacijo »Ladinega« delovanja priredili kolektivno razstavo naših mladih talentiranih članov (Bare Remčeve in J. Gorjupa), lansko leto veliko skupno razstavo z gostom Borivojem Stevanovićem, prominentnim starejšim članom srbske »Lade«. Belgrajske »Ladine« razstave pa se je lansko leto udeležil kot slovenski gost naš najboljši slikar morja Albert Sirk, ki je prejel ob tej priliki tudi red sv. Save. Na skupno letošnjo razstavo belgrajske »Lade« pa pošljemo z večjo kolekcijo našega Gorjupa, med mlajšimi enega največ obetajočih slovenskih slikarjev; decembra letos pa se udeležimo vsi skupne razstave v Belgradu. Da smo mogli prirediti ob skromnih sredstvih, s katerimi razpolagamo, sploh to razstavo, pa se moramo zahvaliti le dvema mecenuma, predvsem g. banu dr. Marku Natlačenju, ki bdi kot angel varuh nad vsem slovenskim umetniškim početjem, in predsedniku MOL dr. Jure Adlešiču.

Kdo vse razstavlja na sedanjih razstavi?

V glavni dvorani in delno v stranski desni razstavlja srbski tovariši. Sestnajst jih je in prispevajo 51 olj, akvarelov, risb in plastik. Med njimi je nekaj najvidnejših imen v srbski prestolnici. Da imenujem v prvi vrsti Vaso Pomorišca, znamenitega v Parizu in Londonu izsolanega slikarja, ki se mudi kot zastopnik in aranžer srbskega dela razstave tu že nekaj dni in bo prisostvoval tudi otvoritvi razstave. Slikar Vaso Pomorišca se ureja nekako med slikarje nove stvarnosti. Pri njem je vse do skrajnosti dognano, zaokroženo, umerjeno v poenostavljeni modelaciji neke vrste plemenitega realizma, na Angleže spominjajočega sentimenta. — Naravnost klasične kot primer slikarskega pojmovanja risbe so študije Ljubomira Ivanovića, danes še starega gospoda, toda še do danes ne nadkriljivega čudovitega risarja, kolikor jih premore naša domovina. Ivanovićevo ime, poleg Uroša Predića, tudi nekaj nestor srbskih umetnikov, je visoko spoštovano v vseh srbskih kulturnih krogih. — Borivoje Stevanović, ki je bil že naš lanskoletni gost, je tudi to pot zastopan z ljubeznimi, mirnimi in toplimi pokrajina iz belgrajске okolice. — Tudi Glišić, ki je zastopan s pokrajino in zlasti tonsko krasnim zatišjem, je mojster starega kova in znano ter spoštovano ime v srbski umetnosti. — Miodrag Petrović, predsednik »Lade«, o katerem sem že govoril, razstavlja intimne, profinjene pokrajine s čudovito skalo zelenih tonov, za vsakega pejsažista enega najtežjih problemov. — Perić lefsto, predsednik strok. udruženja lik. umetnikov v Belgradu, prinaša pokrajine povsem sodobnega značaja in vprav pariskega barvnega občutja. — Bela Vukanovića, kot že povedano, menda nestorica med srbskimi slikaricami, prinaša v svojih portretnih glavah vse vrline stare šole. Vsekakor pa je v olju močnejša kot v akvarelu. — Aleksander Kumrić z dvema interjerjema, Ana Marinković, Milica Čučević, Miloš Golubović, Leposava Pavlović, Jelica Petrović, zlasti elegantno dekorativni znani risar Dragoslav Stojanović, zvečine vsi mlajši slikarji modernih kolorističnih stremeljenj, se priključujejo nadvse častno svojim starejšim tovarišem. Ilija Kolarović je poslal dvojico zelo uspešnih plastik — zlasti vidno poprsje Nj. Vel. kralja Petra I. v bronu, in glavo moža, tudi v bronu. — Arambašić Dragomir, nekdo mnogobojajoč kipar, je poslal dvojico plaket dekorativnega značaja.

Od domačih pa razstavlja M. Gaspari, J. Gorjup, Ivan Kos iz Maribora, Jakob Karel, znani prekmurski slikar, akvarelist Mežan, Elda Piškaneč, Podrekar, Mira Pregljevca, Bora Remčeva, Saka Santel, Augusta Santloca, Albert Sirk, Rajko Subić, kipar E. Sajovic, oba Vavpotiča in kipar I. Zajec. Če sem morda pomotoma koga izpustil — kataloga še nimam v rokah — naj mi to oprusti.

O slovenskih delih pa naj izrečejo sodbo poklicani, moj delež na tem mestu more biti samo registracija.

Upam pa, če že ne bomo našli slovenski člani »Lade« milosti v očeh naše publicistične kritike, da bo pravična vsaj nasproti našim srbskim tovarišem ter da bo vsaj nekaj najboljših del naših gostov ostalo za vedno v Ljubljani.

Je prvi poizkus, organizirati potujočo razstavo slovenskih knjig, kajti iz Ljubljane bi potem kolekcija šla tudi v druga mesta v državi, pa tudi izven države. Sodelujejo vse slovenske založbe.

Prve nemške čete v severni Afriki spadajo k oklepni oddelkom. Na sliki vidimo te čete ob paradi v Tripolisu.

ŠPORT

Nogomet in drugi sport pretekle nedelje

V Belgradu: Jugoslavija jun. : Madžarska jun. 3:1 (1:0). — Jugoslavija: Petrič, Kokeza, Djukić, Krstić, Čajkovski, Ljuštica, Smole, Peštaj, Mitić, Djajić, Strugar. — Madžarska: Dozsan, Lering, Nemeth, Lorant, Bakozs, Rotenmiller, Halossi, Haraszny II, Borbelyi, Beky, Turbeky. — Gole so zabili: za Jugoslavijo Peštaj 1, Smole 2. Za Madžarsko Borbelyi.

Jugoslavija A : Madžarska A 1:1 (1:1). Jugoslavija: Mrkušić, Brozović, Dubac, Manola, Jazbinšek, Džanić, Cimermanić, Valjarević, Božović, Wölfl, Nikolić. — Madžarska: Csikos, Sycs, Biro, Sarosi III, Polgar, Lazar, Kincses, Beretz, Zsengler, Bodola, Gyetvai. — Gole sta zabila: za Jugoslavijo Valjarević, za Madžarsko Gyetvai.

V Budimpešti: Jugoslavija B : Madžarska B 0:2. Gole sta zabila za Madžarsko Kissely in Kovacs II. — Jugoslavija: Urb, Kramer, Stojiljković, Atanasković, Bročić, Čirić, Savić, Muradori, Lešnik, Petrović, Alujević. — Madžarska: Szabo, Bohuza, Kispeter, Nagy II, Toth II, Szalay, Kovacs II, Kovacs I, Sarvaruy, Kissely, Toth III.

V Ljubljani: SK Ljubljana: SK Redarstveni (Zagreb) 2:0. — Pokalne tekme: Hermes : Grafika 3:0, Korolan : Moste 4:3, Jadran : Svoboda 5:1. V Mariboru: Rapid : Slavija 6:1. V Kamniku: Disk : Kamnik 2:0.

Smučanje: Damsko prvenstvo SZSZ na Crnem vrhu. Prvakinja v alpski kombinaciji je postala Pavlina Stolar : Jesenice. Rezultati:

Smuk: 1. Heim Erika 2:27, 2. Stolar Pavlina 2:30.2 (obe Skala), 3. Praček Lojzka (Gorenjec) 2:34.4, 4. Katnik Vida (Skala) 2:38.6, 5. Pohar Silva (Sokol) 2:56.

Slalom: 1. Praček Lojzka 2:00.8, 2. Stolar Pavlina 2:03.6, 3. Heim Erika 2:13.8, 4. Pohar Silva 2:34.4, 5. Katnik Vida 2:35.6.

Table tenis: V Ljubljani: Hašk : JNAD Jugoslavija 6:0. Dolinar : Djinovski 21:16, 20:22, 21:13. Hexner : Dervovšek 21:16, 21:12. Dolinar : Medved 21:16, 21:15. Hexner : Medved 10:21, 21:18, 21:18. Dolinar : Dervovšek 21:14, 21:15. Hexner : Djinovski 21:16, 21:15.

Lahka atletika: V Ljubljani: Tek litrije čez drn in strn. Rezultati:

Juniorji: 1. Bodraje Peter (II.) 8:30.4, 2. Podlince Ljubo (II.) 8:35.2, 3. Pohar Lado (II.) 8:38.1, 4. Magušar Janex (Sokol) 8:45.1.

Seniorji: 1. Jan Janko (II.) 17:09.2, 2. Agrež Tone (Celje) 17:15.2, 3. Knez Rudi (Milo) 17:43.4, 4. Jerman Franc (Pl.) 17:57, 5. Bašin Miloš (Hermes) 17:58.4.

V Mariboru: Zelezničarjev teh čez drn in strn. Rezultati:

Seniorji na 4000 m: 1. Stoinšek (Maraton) 13:59.2, R. Rotner (Zelezničar) 14:05.4, 3. Masten (Maraton) 14:09.2.

Seniorji na 1500 m: 1. Gašparič (Maribor) 5:49, 2. Rogič (Maraton) 5:50, 3. Ferš (Mt.) 5:55. Juniorji B na 1200 m: 1. Stančič (Zel.) 4:49.4, 2. Cepelj (Sokol) 4:50, 3. Lesjak (Zel.) 4:52.2.

Juniorji C do 1500 m: 1. Klančnik (Mt.) 5:26, 2. Kos (Celje) 5:25, 3. Pavčnik (Zel.) 5:30.2.

V Zagrebu: Tek čez drn in strn za prvenstvo Zagreba. Slovencev Srakar prvi na 5000 m pred

Okrožnica vsem kolesarskim podvezam in klubom!

Občni zbor Slovenske kolesarske zveze se vrši v nedeljo, dne 6. aprila 1941 ob 10. uri v Mariboru v lovski sobi hotela Orel.

Dnevni red: 1. Pozdrav in poročilo I. p. predsednika. 2. Volitev verifikacijskega odbora. 3. Volitev dveh zapisničarjev in dveh overovalcev zapisnika. 4. Citiranje zapisnika I. rednega občnega zbora. 5. Poročilo upravnega odbora. 6. Poročilo nadzornega odbora. 7. Volitev novega odbora. 8. Predlogi in sklepi. 9. Slučajnosti. — V slučaju, da občni zbor ne bi bil sklepčen ob določen uri, se isti predloži za eno uro pozneje, nakar sklepa brez ozira na število navzočih z istim dnevnim redom.

Glasovalno pravico imajo samo oni klubi, ki so izvršili svoje dolžnosti, predvidene v §-u 11 Zvezinih pravil.

ZFO

Vrhunska orodna telovadba

Veliki umetniki so drsanci na ledu, istotako skakalci, ki se z raznimi okreti v zraku poganjajo z 10 metrskega stolpa v vodo, drzni mojstri so smučarski skakalci, ki plavajo 100 in več metrov po zraku z naše mamutske skakalnice v Planici. Kaj pa je v tem pogledu z vrhunskimi orodnimi telovadci? Prav gotovo ni umetnost v vrhunski orodni telovadbi nič manjša kakor ona od prvovrstnega mojstra na ledu, smučarskega skakalca, ali onega, ki skače v vodo. V gotovem pogledu je umetnost vrhunskih telovadcev celo na višji stopnji, kajti od njih se zahteva tolikšna vsestranost kakor od malokaterega športnika.

Koleb igra pri današnjem orodnem telovadcu glavno vlogo, ki mora pokazati vse svoje sposobnosti in zbrati vse svoje sile, če hoče nuditi gledalcem to, kar naj se imenuje umetna orodna telovadba. Z vso eleganco in skrajno fineso mora

Celjanom Stetnerjem v času 21.52. Concordia si je osvojila v oceni moštev tudi prvo mesto.

Biljard: Krasna zmaga Ljubljane nad Zagrebom. Na velikem biljardu Ljubljana : Zagreb 6:2, na malem biljardu Ljubljana : Zagreb 4:1.

V Belgradu je bila seja Vrhovne nogometne zveze, na kateri so bili sprejeti naslednji važni sklepi:

1. Določijo se termini za tekme v državni ligi, ki se začne 6. aprila in konča 26., odnosno že 3. avgusta tega leta.

2. Klubi se pozivajo, da sestavijo tehnični odbor, v katerega bo od upravnega odbora VNZ vstopil kot delegat tajnik Kosta Hadži ml.

3. Ligaški klubi se pozivajo, da se za vsako tekmo pravočasno sporazumejo glede sodnika, ki bo sodil tekmo, in sicer predvsem za domačega sodnika. Če sodniški odbor VNZ ne bi mogel izvršiti delegiranja sodnika, preide ta pravica na tehnični odbor.

4. V stvari povečanja števila ligaških klubov in vstopa Haška med nje, zavzema SLS stališče, da se je s sporazumom zvez rešilo vprašanje načina odigranja tekem v državni ligi in so samo zveze odločilne, da sporazumno menjajo ta način odigravanja. SLS ne more pristati na to, da se sporazum menja zvezami, ki je bil uvrščen tudi v pravila, menja in zato sploh ni možnosti, niti terminov, a čisto menjanje sistema državnega prvenstva in števila udeležencev ima nezaželjene posledice.

Upravni odbor je nato z večino glasov sklenil, da Haškovi prošnji ne more ugoditi, čeprav amatra, da je Hašk zelo zaslužen klub.

5. Nemška nogometna zveza je zahtevala, da se termin za tekmo Nemčija : Jugoslavija, ki bi morala biti odigrana 10. avgusta t. l., pomakne naprej. Vrhovna nogometna zveza je kot najboljši termin ponudila 15. junij t. l.

6. Za tekme za ožje državno prvenstvo so izvezti naslednji termini: 20. in 21. aprila za proslavo SK Jugoslavije, 1. in 2. junija za proslavo Hajduka in 8. in 9. junija za proslavo BSK.

Na popoldanski seji VNZ pa so bili izbrani za prvenstveno tekmovalce naslednji pari:

Prvo kolo: BSK : Jedinstvo ali Bata : ZAK ali Vojvodina : Jugoslavija, Ljubljana : Gradjanski, Concordia : Hajduk.

Drugo kolo: BSK : Jugoslavija, ZAK ali Vojvodina : Concordia, Gradjanski : Jedinstvo ali Bata, Hajduk : Ljubljana.

Tretje kolo: Jugoslavija : Gradjanski, Concordia : BSK, Hajduk : Jedinstvo ali Bata, Ljubljana : ZAK ali Vojvodina.

Četrto kolo: BSK : ZAK ali Vojvodina, Jedinstvo ali Bata : Jugoslavija, Gradjanski : Hajduk, Ljubljana : Concordia.

Peto kolo: Jedinstvo ali Bata : ZAK ali Vojvodina, Jugoslavija : Hajduk, Concordia : Gradjanski, Ljubljana : BSK.

Šesto kolo: Jugoslavija : Ljubljana, Concordia : Jedinstvo ali Bata, ZAK ali Vojvodina : Gradjanski, Hajduk : BSK.

Sedmo kolo: Jedinstvo ali Bata : Ljubljana, Jugoslavija : Concordia, ZAK ali Vojvodina : Hajduk, Gradjanski : BSK.

Tekme se začne 6. aprila.

izvajati vaje, če hoče doseči uspeh, ki ga stavi današnji čas na orodno telovadbo. Poleg fines, ki so pri orodni telovadbi neobhodno potrebne, pa potrebuje vsak telovadeč precejšnjo porjico poguma in prisebnosti, kar je pri tovrstni telesni vzgoji zelo važno.

Lepo je gledati orodnega telovadca, ki se igra s svojim telesom na drugo ali bradlj, ki meče svoje fino stegnene noge na konju, ali ki se dviguje na krogih kakor bi mu bila odčarana vsa teža telesa. Kakor list na drevesu, s katerim se poigrava lahen velič, tako šviga telovadčevo telo pod, nad in okrog orodja. In vse to imenujemo sodobno vrhunsko orodno telovadbo.

Prihodnji soboto in nedeljo bomo imeli zopet priliko videti naše mojstre na orodju. Tokrat bodo nastopali na Jesenicah na tretjem orodnem prvenstvu Zveze fantovskih odsekov. Obvezni program bo v soboto večer, drugi razred bo absolutni svoj poljubni program v nedeljo popoldne, naši najboljši se nam bodo v predstavili v poljubnih vajah v nedeljo popoldne na akademiji, pri kateri sodelujeta jeseniški FO in DK. Vabimo naše članstvo, zlasti pa prijatelje lepe orodne telovadbe, da pohite v soboto in nedeljo v Krekov dom na Jesenice na III. orodno prvenstvo Zveze fantovskih odsekov.

Prvenstvo ZFO

v teku čez drn in strn

Zveza fantovskih odsekov bo izvedla v nedeljo 30. marca ob 11 dopoldne na Stadionu v Ljubljani prvo tekmovalno vrsto in posameznikov v najzanimivejši pa tudi najkoristnejši disciplini lahke atletike v teku čez drn in strn. Nič gotovega še ni, katera okrožja bodo najuspešnejša, pri prvenstvu članskih in mladčevskih vrst, saj je večina svoje tekmovalce temeljito pripravila in srečno izbrala. Vsekakor se bodo vse okrožne vrste borile za čim ugodnejša mesta v prvenstveni razpredelnici. Katere okrožje bo pa prvo, je trenutno popolnoma odprto vprašanje: pač aho, ki bo imelo najhitrejši in najbolj izenačene so-sameznike. Mimo tekmovalca vrst bo tudi prvenstvo posameznikov, pri katerem bodo imeli vidno vlogo priznani dolgoletni. Vendar je vprav tek čez drn in strn ona disciplina, pri kateri se zbog ugodne trenutne disponiranosti najmanj znani podinee s svojo srčno borbenostjo lahko najlepše uveljavijo. — Upamo, da prijatelji lahkootletkega športa v ZFO ne bodo zamudili nedeljskega prvenstva v teku čez drn in strn ter da bodo s svojo navzočnostjo dali polno priznanje tekmovalcem iz raznih tudi najoddaljenejših krajev lepe naše domovine!

V proslavo polnoletnosti Nj. Vel. kralja Petra II. priredijo mariborski Podmladki ZFO in ZDK

II. dijaško telovadno akademijo.

v torek, 25. t. m. ob 20 v Narodnem gledališču s sledečim sporedom: 1. Državna himna. 2. Raganje pod svobodnim soncem — gojenke. 3. Češka beseda — člani in članice SDZ. 4. Skoki čez mizo — člani. 5. Vaje s kiji — članice. 6. Tebi, zemlja naša sveta — člani. 7. Govor. — Odmor. — 8. Švedski klop — mladence. 9. Bradlja — člani. 10. Zupančič: Podoba — simbolična vaja — članice. 11. Lahkoatletika — člani. 12. Dvorac: Humoreska — članice. 13. Z blazine na konja — mladci. 14. Janičarji — člani. 15. Fantovska himna.